

AUSTRALIJOJOS LIETUVIS

Australijos Lietuvis

Pirmasis lietuvių laikraštis Australijoje

Prenumerata: metams £2.10.0, pusei metų 26/0, atskiro numerio kaina 1/9. Užsienin kaina ta pati. Skelbimai: 10/0 už skilties colį. Nuolatiniam skelbėjams žymi nuolaida. Smulkūs skelbimai: iki 14 žodžių 4/0; už kiekvieną pridėtinį žodį po 2 pensus. Užuožautos, sveikinimai ir pan. 10/0. Adresas: "Australijos Lietuvis", 35 Cator St., Hindmarsh, S. A. Tel. LU 5827

THE AUSTRALIAN LITHUANIAN
The first Lithuanian Periodical in Australia
Publisher: Jurgis Glušauskas

Printed and published by Australijos Lietuvis Publishing Co., 35 Cator St., Hindmarsh, S. A. Phone LU 5827

DISAVAITINIS AUSTRALIJOJOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

LITHUANIAN FORTNIGHTLY

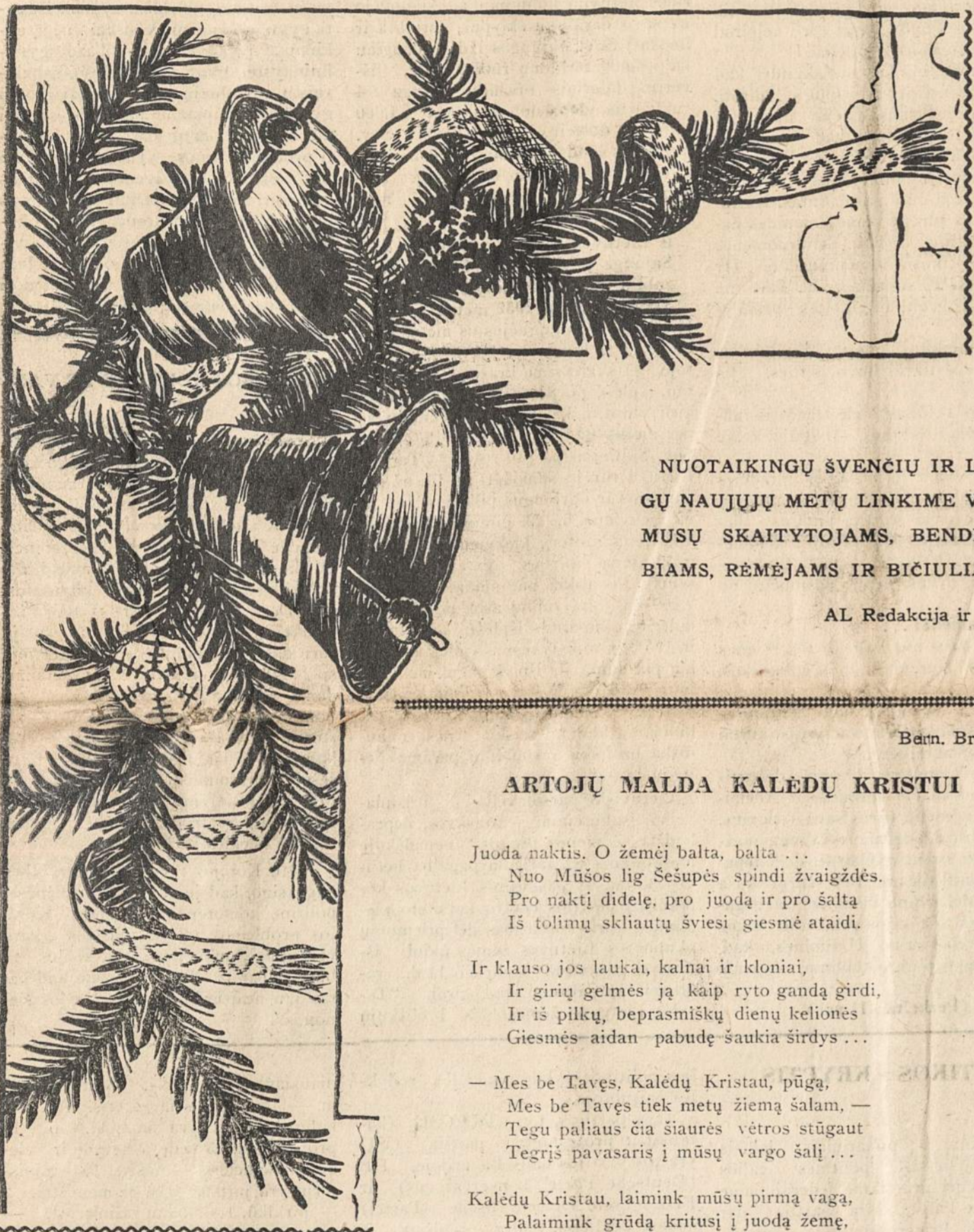
ŠEŠTIEJI METAI

Kaina/Price 1/9

Adelaide, 1953 m. gruodžio/Dec. 23 d.

Registered at G.P.O., Adelaide, for transmission by post as a periodical

Nr. 25/26(136/137)

NUOTAINGŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ LINKIME VISIEMS MUSŲ SKAITYTOJAMS, BENDRADARBIAMS, RĖMĖJAMS IR BIČIULIAMS!

AL Redakcija ir Leidykla

Bėrn. Brazdžionis

ARTOJŲ MALDA KALĖDŲ KRISTUI

Juoda naktis, O žemė balta, balta ...
Nuo Mūšos lig Šešupės spindi žvaigždės.
Pro naktį didelę, pro juodą ir pro šaltą
Iš tolimų skliautų šviesi giesmė ataidi.

Ir klauso jos laukai, kalnai ir kloniai,
Ir girių gelmės ją kaip ryto gandą girdi.
Ir iš pilkų, beprasmiškų dienų kelionės
Giesmės-aidan- pabudę šaukia širdys ...

— Mes be Tavęs, Kalėdų Kristau, pūga,
Mes be Tavęs tiek metų žiemą šalam, —
Tegu paliaus čia šiaurės vėtros stūgaut
Tegriš pavasaris į mūsų vargo šalį ...

Kalėdų Kristau, laimink mūsų pirmą vagą,
Palaimink grūdą kritusį į juodą žemę,
Te Tau, kaip žvaigždės, prakaito lašai mūsų dega,
Te iš Tavęs auksinės varpos derlių semia.

Palaimink protėvių kapų kalnelį šventą,
Ir našta knygnešių, ir ištremtųjų kančią,
Ir amžių palikimo didį testamentą,
Ir kruvinas rankas nuo darbo ir nuo pančių ...

PREZ. EISENHOWERIO ATOMO KONTROLĖS PLANAS

JAV-bių prez. gen. Eisenhoweris, pasibigus trijų didžiųjų konferencijai Bermude, kalbėjo Jungtinių Tautų Sesijoje. Savo kalboje, be kita ko, jis ypatingai palietė atominės energijos kontrolės klausimą. Jo nuomone, atominę energiją reikalinga pajungti žmonijos grovės tikslams, bet ne griaujamajai priemone. Prezidentas pabrėžė, kad jeigu kultų visuotinas karas ir būtų plačiai kovojama atominais ginklais, tai tas reikštų mūsų civilizacijos pabaigą, nes visas oras būtų užnuodytas ir žmonija turėtų išnykti. Jis siūlė sudaryti pasaulinio masto kontrolės komisiją, kuri užtikrintų, kad atominė energija būtų naudojama tik žmonijos gerovės tikslams.

Kaip ir reikėjo tikėtis, Sov. Rusija kategoriškai atmėta bet kokią kontrolės idėją Sovietų Sąjungoje ir siūlo savo planą, pagal kurį JAV-bės ir Bri-

tanija turi sunaikinti visas turimas atominės bombas prižiūrint kontrolės komisijai, o Sovietų Rusija užtikrins vakariečius "garbės žodžiu", kad ji taip pat sunaikinusi ... Jokios kontrolės Sovietų Sąjungoje engalį būti.

Tuo būdu Prez. Eisenhowerio geri norai ir protingi pasiūlymai nueina vėjais, nes Sov. Rusijai nesutinkant įsileisti kontrolės negali būti kokio nors pasitikėjimo jos gera valia.

TRIESTE PADĖTIS ATSLUGSTA

Italijos ir Jugoslavijos ministerių pirmininkų susitarimu pradėta atraukti kariuomenės nuo Triesto zonos A sienų. Kariuomenės ten buvo sukongcentruotos po to, kai JAV-bės ir Anglija nutarė tą zoną perduoti Italijai, su kuo Jugoslavija nesutiko ir ruošė savo teises ginti ginklu. "Atrodo, kad padėtis Trieste dar liks kurį laiką tokia pat, kokia dabar yra.

Ramybe ir gera valia

"Garbė Dievui aukštybėse ir žemėje ramybė geros valios žmonėms!" (Luk. 2.14.) Šie angelų giesmės žodžiai jau beveik porą tūkstančių metų skamba žemėje sudarydami foną kalėdinei nuotaikai, ir tuo pačiu sukeldami minčių, kad tos linkimos ramybės pasaulyje taip maža.

Šimtai tūkstančių ramiųjų gyventojų iškraustomi Sibiran, masės sukištos kalėjimuose ir priverčiamoji darbo stovyklose — ir tik dėl to, kad saujelė valdančiųjų turėtų tariamąją ramybę. Išstatomos ginkluotos sargybos, slapta ir vieša policija, milijardinės sumos išleidžiamos ginklų gamybai ir atominėms bomboms, parengties stovyje nuolat budi šimtai divizijų — kad tik ramybė išsaugotų, deja, — kurios nėra. Be pertraukos posėdžiama Jungtinių Tautų rūmuose, šaukiama didžiųjų ir mažesnių pasitarimai, keičiamasi notomis, politika ir žurnalistika formuoja tautų nuomones, skiepija neapykantą rytojaus priešui, — ir visur minima taika, ramybė, deja, — kurios nėra.

Ramybė geros valios žmonėms! Sąlyga aiški, ir jei šiandieną ramybės pasaulyje nėra, nors galbūt daugiau, negu bet kada apie ją kalbama, galima tvirtinti, kad nėra pasaulyje nė geros valios. Argi galima bent kur įžiūrėti gerą valią tame trečdalyje žemės, kurį valdo teroras, smurtas, paneigimas Dievo ir žmogaus teisių, kur bendras tikslas — visuotina pasaulio revoliucija (mūsiškai tariant — vergija) pateisina visas priemones, neišskiriant klastos ir šūvio į pakaušį?! Negali gera valia girtis ir vakarų kultūrą atstovaujantios tautos, nes mūsų atmintyje dar gyvi tebėra šiurpūs vaizdai, kada, karui pasibaigus, dalis politinių pabėgėlių buvo prievarta grąžinami komunistams, kurie šoko iš "tėvynės" juos vežančių traukinių, žudėsi, priešinosi, įtikinėjo, kad grįžę jie bus kankinami ir žudomi. Niekas tada tuo netikėjo, ar nenorėjo tikėti. Priešingai, taikos svaigulyje buvo prieita net prie egzaltacijos, kurią atviriausiai anglų parlamente pareiškė ponas Churchillis: "... norėčiau konsta-

tuoti faktą, kaip mes esame laimingi, kad Generalisimus Stalinas tvirtai laiko savo rankose vairą ir valdo laivą. Aš asmeniškai galiu tikrai savosusizavėjimą pareikšti tuo tikrai dideliu vyru, tėvu savo šalies." (1945 m. lapkr. 7 d.) Gaila tik, kad šis ponas neturėjo drąsos, ar noro prisipažinti, kad neseniai tam "tėvui" jis su draugu Rooseveltu perleido Jaltos konferencijoje Pabaltij ir Lenkiją. Tačiau — "geros valios" pavyzdys, prie kurio galima pridurti dar artimesnius faktus: Juk dar šiais metais anglai dalimi savo laivų vežė savo tautos vyrus Korėjon, o kitą dalis laivų gabeno ginklus kom. Kinijai, kuriais buvo žudomi tie patys anglai. Tai rafinuotos savizūdybės pavyzdys, ir tikrai ne šitiems Doppelgaengeriams Sventosios Nakties giedą angelai linki ramybės, nes juose geros valios nėra.

Ne ko kito, tik ramybės įieškodami palikome ir mes tėvynę ir tėviškes, ir, štai, dešimtą kartą jau ne namuose sėdame prie Kūčių stalo, švenčiame Kristaus Gimimo šventę. Dešimt metų! Ilgas laiko tarpas, daug sunkių pergyvenimų, daug skaudžių prisiminimų. Artimieji, su kuriais tėvynėje kartą švėsdavome Kalėdas, ir kuriuos prisiminimuose laikome gyvais, gal jau seniai iškeliavo Amžinon Ramybėn. Kaip Kūčių plotkelė sutrupėjo mūsų tauta, mūsų šeimos ir didesnėmis, ar mažesnėmis nuolaužomis išsisklaidė visuose kontinentuose. Laukdami pasaulyje taikos suradom svetur namus, tačiau ir čia skamba ta pati Kalėdų giesmė: "Ramybė geros valios žmonėms!"

Geros valios pasaulio didiesiems ir politikams, geros valios mums tremtyje vadovaujantioms instancijoms, bendruomenių vadams ir valdantiems žodį bei plunksną, geros valios šeimos nariams, ir bus pasaulyje taika. Bendruomenėje — ramybė ir meile liepsnojās šeimos židyns. Tada ne tik bažnyčiose, bet kiekvieno sieloje skambės angeliški giesmės žodžiai: "Garbė Dievui aukštybėse ir žemėje ramybė geros valios žmonėms!"

p.p.

ANGLIJA PERKELIA DALĮ KARIUOMENĖS Į EUROPA

Pagal Anglijos ir Prancūzijos susitarimą, Anglija perkelia neribotą skaičių kariuomenės į Europos kontinentą. Mat, Prancūzija, bijodama Vokietijos įsigalėjimo, reikalauja, kad Amerika ir Anglija garantuotų jos saugumą prieš galimą Vokietijos užpuolimą ateityje. Geriausia garantija — tų tautų kariuomenės buvimas Europoje.

JAV-bių vyriausybė spaudžia Prancūziją, kad ji ratifikuotų Europos Gynybos Bendruomenės paktą, pagal kurį į tą bendruomenę lygiateisiu nariu įeina ir vokiečių kariuomenė. Prancūzija bijo, kad vokiečiai pradės dominuoti ir juos išstums į antraeilę vietą.

Anglija tačiau formaliai neįeina į Europos Gynybos Bendruomenę, bet norėdama nuteikti Prancūzijos opinią palankia prasme minėtai Bendruomenei perkelia dalį kariuomenės į kontinentą.

Galimas dalykas, yra ir kiti motyvai tokiai kariuomenės dislokacijai. Reikia atsiminti, kad atominių ginklų amžiuje jokių būdu negalima laikyti kariuomenę vienoje vietoje, kur ji gali būti atominėmis bombomis visai sunaikinta ar jos kovingumas paralyzuotas.

NATO JAU TURI 40 DIVIZIJŲ

Atlanto Pakto Tautų vyriausias kariuomenės vadas Europoje gen. Gruenther pranešė, kad šiuo metu NATO armija turinti 40 divizijų kariuomenės ir per 5.000 lėktuvų. Suprantama, kariuomenės ginkluota paskutinio modelio ginklais ir moderniausiais lėktuvais.

Kariniuose sluoksniuose reiškiamą nuomonę, kad kariuomenės skaičių galima net ir sumažinti, nes nauji, ypač atominiai ginklai, sudaro mažą kariuomenės dalinį daug pajėgesnį už anksčiau buvusias divizijas.

Taip pat pranešama, kad keturi nauji batalijonai su atominė artilerija atvyko į Europą. Jau prieš kelis mėnesius vienas toks batalijonas buvo atvykęs, taigi, dabar jų esama, pagal paskelbtas žinias, jau penki batalijonai.

JAV-bių PAGALBA ANGLIJAI

Laikė praėjusių biudžeto metų, kurie baigėsi kovo 31 dieną (12 mėnesių laikotarpyje) Anglija gavo iš Jungtinių Amerikos Valstybių 400 mil. dolerių pašalpos.

Dosni ta Amerika ...

SUSISIEKIMO TEISĖJAS PATS ĮKLIUVO TEISMAN ...

Omahoje (Nebraska, JAV-bės) susisiekimo teisėjas Lester Palmer, kuris 25 metus teisė kaltininkus dėl susisiekimo nelaimių, pagaliau vieną kartą ir pats įkliuvo už tai, kad važavo per raudonas šviesas ir užkliudė kitą automobilį, kuriam padaryta nemaži nuostoliai.

Teisėjas, kuris sprendė jo bylą, pareiškė: "Ponas Palmer 25 metus klausė sėdinčių kaltinamųjų suole, vairuotojų, kurie per neapsižiūrėjimą turėjo eksidentus, dabar su tokia pat nelaimė atsėdėjo į kaltinamųjų suolą jis pats."

Taigi, lazda turi du galus ...

GERB. SKAITYTOJAMS

Sekantis AUSTRALIJOJOS LIETUVIO numeris išėina sausio 11 d. Nuo gruodžio 23 d. iki sausio 6 d. spaustu- vė nedirba — atostogos. Administracija dirba visą laiką ir tvarko prenumeratorus reikalus.

Su pirmu AL numeriu išsiųsime visiems mūsų kalendorių 1954 m.

Stot, teismas eina!

BAUDŽIAMOJI BYLA LIETUVIUI TREMTINIUI PIETŲ AUSTRALIJOJE

(tąsa iš pereinamo numerio)
KALTAS!

Mokiniai ir mokykla

Mokyklos padėčiai išaiškinti teismas buvo pašaukti du liudininkai, šeštadienio mokyklos mokytojas Neverauskas ir Stednickas, o taip pat tėvų komiteto pirmininkas Puodžius. Iš jų parodymų paaiškėjo, kad mokyklą galėtų lankyti 200, bet lanko tik apie 30 vaikų. Metų pradžioje buvo užsiregistravę 78, bet toks skaičius niekada nesusirinko. Vaikai lietuviškai kalba labai blogai. Ta jų kalba esanti tiesiog baisi. Šiuo atveju nusikalsta šeima, nes ji neprižiūri vaikų ir neįsėdėja, jei vaikai savo tarpe kalbasi ne lietuviškai. Tėvų įtaka turėtų būti daug didesnė. Taip pat vaikams pagalbon, liudininkų įsitikinimu, turėtų ateiti jaunimo organizacijos, bet jų padėtis taip pat bloga. Skautų organizacijoj tėra apie 35-40 skautų. Tiek pat maždaug narių turi jaunieji ateitininkai.

Vaikai nepasizymi Lietuvos istorijos ir geografijos žinojimu. Trūksta vadovėlių. Mokykla neturi ne tik vadovėlių, bet net ir lentos. Vyresnioji grupė pamokoms renkasi į pačią bažnyčią, kurios suolai jokiū būdu nepritaikyti rašymui; vaikai neturi kur pasidėti sąsiuvinio. Mokytojai neįjunta vadovaujančios rankos; jie palikti sa-

vo valiai. Niekas net programos nėra sudaręs. Kultūros Fondas, kuris turėtų mokyklą rūpintis, visai ja nesijdomauja (Mūsų K.F. atstovai bendram Kultūros Fondo suvažiavime turėtų perskaityti šių trijų liudininkų parodymus išsiaiškinti savo išvadas). Liudininkai įsitikinę, kad reikalingas vadovaujantis vienetas, kuris rūpintųsi mokymo priemonėm, vadovėliais ir visu tuo, kas mokyklai reikalinga. Sunku sutikti su liudininko R. Puodžiaus nuomone, kad, girdi, vadovėlių ir kitų mokymo priemonių įsigyti neįmanoma. Deja, per teismą nepaaiškėjo, ar buvo tuo reikalu daryta kokių nors žygių. Lietuviškos leidyklos ar kitos kurios institucijos turėtų vadovėlių tikrai turėti. Reikia jų užsakyti, reikia teirautis. Bent tie tėvai, kurie reguliariai savo vaikus leidžia, už vadovėlius apmokės. Tas pats liudininkas (R. Puodžius) pripažino, kad ne vaikų skaičius, bet mokymo priemonės nulemia mokyklos lygį. Tad tų mokymo priemonių ir reikia parūpinti, nes priešingu atveju tikrai nebus naudos vaikų ir mokytojų, dirbančiųjų iš pasišventimo, varginti.

Taip pat paaiškėjo, kad mokykla vaikų nepatraukia savo aplinka. Šeštadienio rytą ji visada randama nešvari, pilna dulkių. Aplinkai nėra vietos, kur vaikai galėtų pažaisiti.

Liudininkas Stednickis iškėlė įdomią mintį, kad vienos šeštadienio mokyklos Adelaidėje nepakanka. Lietuviai yra išsisklaidę po įvairius priemiestius ir vaikų atvežimas tėvams sudaro didelių sunkumų. Žinoma, būtų puiku turėti tokias mokyklas Woodvillėje, Edwardstowne, Lobethallyje ir kitur. Vietos mokyklų klausimą galėtų svarstyti tik vien bendroji apylinkė gyvena lietuviai, turį mokyklinio amžiaus vaikų.

Liūdnai mokykla didžiausią paramą gauna iš parapijos klebono. Ji yra praktikoje jo žinioje, tačiau jis per daug apsikovęs savo ganytojiškom pareigom. Jokia kita organizacija ja nesidomi.

Tautiniai šokiai

Kadaise mus taip gražiai reprezentavusi tautinių šokių grupė teisme irgi buvo perkratyta. Apie ją kalbėjo du liudininkai: Naujalis ir Ratkevičius. Pradžioje grupė turėjo net 18 šokėjų. Dabar tėra tik 6 mergaitės ir 5 berniukai ir tie patys paleisti ... atostogų. Čia taip pat buvo atsiremta į vadovybės stoką, į salės trūkumą, į apatiją ir drausmės stoką, į nenorą lankytis re-

peticijose. Kai kurie šokėjai darosi gana pasyvūs. Liudininkas Ratkevičius, vadovavęs šokių grupei pačioje padžioje ir grįžęs jai vadovauti, kai grėšė galutinis subirimas, pareiškė, jog esą labai skaudu, kad jaunimas, kuris tikrai gali tautinių šokių grupę dalyvauti, laikosi nuošaliai.

Mokesčiai.

Kliuvo vargšui kaltinamajam už solidarumo ir kitų mokesčių nemokėjimą. Čia prieš jį kalbėjo bendruomenės valdybos išdininkas Marmukonis. Jis pareiškė, kad solidarumo mokesčių sumokėjo tik 3,5% visų adelaidiškių lietuvių. Tepavyko, girdi, išplatinti tik 226 Tautos Fondo pasus ir teipiršti tik 157 Genocido ženkleliai.

Čia pat liudininkas nusiskundė, kad menininkai nenori be pinigų dirbti, kad žvaigždės atsisakinėja dalyvauti minėjimų programose, kad valdybai pats sunkiausias dalykas esąs rengti minėjimus ir minėjimus rengiant darbas turėtų būti pasidalintas. Kultūros Fondas turėtų paimti meninės dalies parengimą, o pati bendruomenės valdyba — likusią minėjimų dalį. (Ir vėl tema K. F. suvažiavimui. Tai ne statuty, o gyvenimo iškeltas pasiūlymas).

Klausinėjimų metu liudininkas Marmukonis tikrai buvo įsidręs. Jis drožė:

— Alaus bokalas kiekvienam iš mūsų yra arčiau širdies, negu kokie ženkleliai.

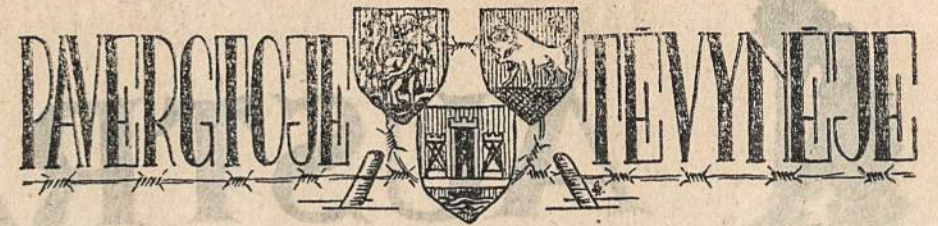
Tačiau vėliau jis atsileido pradėjęs kalbėti, kad Adelaidėje yra 4 rateliai, kurie reguliariai siunčia pinigus lietuvių gimnazijai Vokietijoje. Kiekvienas ratelis išlaiko po vieną gimnazijos mokinių ir kas mėnuo pasiunčia po 12 svarų.

Namai, nameliai ...

Namų klausimu kalbėjo tik vienas vienintelis liudininkas Čepiauskas, nors tuo reikalu turėjo reikėti visi liudininkai, atstovavę savo organizacijas. Juk nėra organizacijos, kuriai savų namų nereikėtų.

Liudininko nuomone, prie dabartinio tempo truks 50 metų kol Adelaidės bendruomenė turės savo namus. Numatytam deponitui reikalinga maždaug 2.000 svarų, tačiau ligšiol tepavykę surinkti tik apie 300 svarų. Visa tai įvyko dėl silpnų visuomenės reaguavimo ir dėl to akcijos pradžioje dėtos viltys nepasitvirtino. Užsiminęs, kad reikėtų keisti pinigų telkimo sistemą,

(Perkelta į 11 ps.)

Kaip okupantai plėšia Lietuvą.

Per Muencheno, Romos ir Vatikano radijų lietuviškąsias transliacijas paskelbti V. Rstenio ir J. Aisčio, dirbančių Laisvos Europos spaudos ir žinių skyriuje, apskaičiavimai, koku tiesiog neįtikimai plačiu mastu pavergtoje Lietuvoje vykdomas gyvenimų aplėšimas. Pvz. 1952 m. okupuojamoje visokiais mokesčiais ir pelnais nuo įmonių, neskaitant geležinkelių, pašto pajamų ir mokesčių, kuriuos lietuviai kolūkininkai sumokėjo už savo daržukų sklypus, surinkta ir įnešta į Sov. Sąjungos išdą daugiau kaip 4.000 milijonų rublių, arba, išvertus doleriais oficialiu kursu 4 rubliai už vieną dolerį, — per 1.000 milijonų dolerių. Iš tos sumos Sov. Sąjungos išdą grąžino LTSR respublikos reikalams, kaip 1952 metų biudžetas rodo, arti 1.500 milijonų rublių. Tuo būdu

iš Lietuvos išplėštų pinigų Sov. Sąjunga pasisavino 2.500 milijonų rublių, arba 625 milijonus dolerių. Tik per vienus 1952 metus!

Kitais tarais, per praėjusius metus Sov. Sąjunga iš kiekvieno Lietuvos gyventojų, jei skaitysime krašte 3 mil. žmonių, išplėšė po 840 rublių, t. y. tiek, kiek vidutiniškai vienas kolūkininkas per metus uždirba. Tačiau 1952 m. Sov. Sąjungai po 840 rublių Tarybų Lietuva turėjo sumokėti ne tik už suaugusius ir darbingus piliečius, bet ir už kiekvieną ką tik gimusį kūdikį, už kiekvieną moterį, kiekvieną moksleivį ir kiekvieną mirties patalę gulintį senelį. Po tokią pat sumą, t. y. po 2.500 milijonų rublių arba po 625 mil. dolerių, okupantas išplėšė iš Lietuvos ir 1951. ir ankstesniais metais, tokią pat sumą jis išplėšė pagal jau priimtą biudžetą ir šiais, ir ateinančiais metais. O geriau to dalyko nežina, įtikinėjami, kad tai reiškia "nesavanauidišką broliškių respublikų paramą lietuvių tautai ..."

Lietuviški pasidavėliai ir prisiplakėliai, įsakinėjami iš Maskvos, nepraleidžia nė vienos progos nepadėkoje moksliams už tariamą pagalbą lietuvių tautai. Ir paskutinis Lietuvos komunistų partijos centro komiteto plenumas, kurio nutarimas dėl priemonių okupuotos Lietuvos žemės ūkiui išvystyti paskelbtas lapkričio 14 d., rado reikalą pabrėžti, kad, girdi, "Tarybų Lietuvos žemės ūkis broliškiųjų

tarybinių tautų, o visų pirma didžiosios rusų tautos pagalbos dėka gaučiai aprūpinamas priešakinės tarybinės technika". Tas pat tvirtinama lapkričio 15 d. "Tiesos" vedamajame "Koviniai respublikos partinės organizacijos uždaviniai", pranešimuose spaudai, rajdams etc.

Ir vis dėlto, nepaisydamas tos "pagalbos ir priešakinės technikos", plenumas buvo priverstas konstatuoti, kad dideli nuostoliai, susidarę dėl gyvulių kritimo, neleidžia žymiau išaugti gyvulių skaičiui. Visiškai nepatenkinamai įvykdyta pašarų bazė gyvulininkystei, maža gauta silos, šakniavaisių, stambiųjų pašarų, labai blogai gyvuliai aprūpinami pastatais, silpnai mechanizuoti daug darbo reikalaujanti procesai fermose, ypač blogai veikia MTS etc. Rusiškų agentų plenumas buvo priverstas pripažinti ir šimtų kitų trūkumų, kurie rodo, kad okupantai ne tik plėšia kraštą, bet ir visiškai sumokdė jo žemės ūkį. Jam "gerinti" įsakyta tiesiog mobilizuoti visas specialistų pajėgas.

DERYBOS KORĖJOJE BE VALIŠIŲ

Specialus USA pasiuntinys Mr. Dean veltui gaiso mėnesius laiko konferuodamas su komunistų atstovais Korėjoje. Šitos preliminarinės konferencijos tikslas buvo nustatyti datą, vietą ir dalyvius politinė konferencijai, kuri svarstys Korėjos suvienijimo ir kitus su tuo susijusius klausimus. Mr. Dean, kuris laikosi UNO instrukcijų, nurodė, kad Sovietų Rusija turi dalyvauti politinėje konferencijoje su balsavimo teise, tuo būdu prisidama ir atsakomybę už pasėkas, gi komunistai nori, kad Sov. Rusijos atstovas dalyvautų konferencijoje tik kaip stebėtojas, atseit, Rusija liktų šešėlyje. Komunistams nesutinkant su Mr. Dean siūlymu visi pasitarimai nutraukti, ir atrodo, politinė konferencija negalės įvykti.

Pietų Korėjos prezidentas Dr. Rhee pagrąsino, kad jeigu iki kovo mėnesio politinė konferencija neišspręs Korėjos problemos, tai vėl prasidės karo veiksmai. Sunku numatyti, kokios to būtų dabar pasėkos, tik aišku, kad karas jau neapsiribotų vien Korėjos sienomis.

MOTOCIKLAI!

MOTOCIKLAI!

MOTOCIKLAI!

Jeigu Tamsta galvojate pirkti motociklą, tai būtinai turite užieiti pas Loefflerį, kur Tamsta galite pasirinkti iš 100 vartotų mašinų arba gauti bet kokios markės naują motociklą.

Daugelis lietuvių jau važinėja pas Loefflerį pirktais motociklais ir naudojami ypatingai lengvomis išsimokėjimo sąlygomis.

Taip pat turime didelį pasirinkimą

AUTOMOBILIŲ

Mes parduodame tik tikrai geras mašinas
Lengviausios išsimokėjimo sąlygos

LOFFLER'S

MOTOR CYCLE RESALES

41 Gouger Street

ADELAIDE

TEL. LA 1985

VAKARŲ VOKIETIJOS RYTŲ POLITIKOS KRYPTIS

Po niekieno nelauktų Vokietijos federalinio parlamento rinkimų duomenų, kanclerio Adenauerio kabineto sudarymo ir jo deklaracijos galima daryti pirmuosius spėjimus, kur pakryps ir kur sustos ketverių ateities metų vokiečių Rytų politikos rodyklė.

1. Rinkimai į Vokietijos federalinį parlamentą (Bundestag).

Vokietijos federalinio parlamento rinkimai pasižymėjo dviem nelauktom staigmenom: 1). nepaprastu kanclerio Adenauerio laimėjimu ir 2). išvietintųjų partijos (BHE) nelauktu silpnumu. Teisingai sakoma, kad rinkimai buvo laimėti ne tiek pačios Adenauerio partijos CDU/CSU, kiek dėl jo asmenybės. Jo enapaprastas gabumas aiškiai pramatyti politinę padėtį ir asmeninis logiškumas tiesiai ir sistemingai siekiant nusistatytos tikslo bei jį realizuojant ir sudaro jo pasisekimo raktą. Kai dieną po rinkimų paaiškėjo, kad kanclerio partija, surinkdama 51% balsų, gavo daugumą (Hitleris 1939 m. tesurinko 42% ir tik su nacionalistų 10% balsų parama buvo vokiečių tautos daugumos į sostą įsodintas), kartu paaiškėjo, kad tiek radikalai iš kairės, tiek iš dešinės nustumti iki nereikšmingumo, o pati vokiečių tauta žengia į sveiką demokratiją.

Kitą staigmeną išgyveno "Iš gimtinių ištremtųjų ir teisųjų netekusiųjų blokas" — BHE, dabar pasivadinęs "Gesamtdeutscher Block". Tai vokie-

čių tremtinių ir pokariniais laikais netekusiųjų teisųjų politinės valios reišėja, kuri praeitame federaliniame parlamente kaip atskira partija dar nefigūravo. Priešrinkiminėje kampanijoje naujoji partija parodė nepaprastai gerą startą. Kai kurių partijų agitaciniai rinkimai tebuvo lankomi kelių tūkstančių asmenų, BHE tokios pačios tendencijos rinkimai, kurie truko visą vasarą ir vyko "Heimattreffen" titulu, buvo lankomi dešimčių tūkstančių. Rytprūsių susirinko Bochume 120.000 žmonių, o silėziečių Koelne — net 400.000. (Tos rūšies propagandai pasitaravo ir klaidėdėčių vokiečių saskrydis Mannheim'e, kuriame tedalyvavo vos 1.800 lankytojų, o ir šių vėl pusė tebuvo iš Klajpėdos krašto). Po tokių sūdrų reišikinių ir tamsiausių pesimistai pranašavo BHE bent 40 parlamento atstovų. Kai rinkiminių rezultatų rodyklė sustojo tik prie 27 išrinktų BHE parlamento atstovų, naujos partijos entuziastų kreditiniai džiūgavimai dusliai nutilo. Pasirodė, kad pabėgėlių, kurie sudaro 16,5% Vak Vokietijos gyventojų, tik 5,7% teatidavė savo balsus už BHE. Kitaip tariant, tik kas trečias tremtinys tebsavo už tremtinių sąrašą. O kai š. m. spalio 25 d. Hamburge buvo renkama miesto taryba, BHE nebeišrinktas jau nė vienas atstovas. Mums BHE yra įdomus, kad šios partijos programoje Rytų politika užima plačią vietą, ji yra eik-

lios politikos vykdytoja ir jos rodyklės vairuotoja.

Trys partijos, t. y. CDU/CSU (katalikų ir protestantų) partija, CSU yra tos partijos dalis Bavarijoje, DP (Deutsche Partei, konservatyvūs) ir FDP (Freie Demokratische Partei) sudarė koaliciją. Ji dar praplėsta ir BHE. Dabar šita grupė turi parlamente 2/3 daugumą ir gali leisti konstituciją, ratifikuoti sutartis etc. Ar tokia koalicija pasiliks pastovi — nežinia, nes FDP frakcijos pirmininkas Dehleris jau meiliai mirkčioja socialdemokratams. Taip pat FDP koncepcija dėl Saaro problemos griežtai skiriasi nuo kanclerio koncepcijos.

2. Ministrų kabinetas.

Ministrų kabinetas gimė paskutinėmis dienomis, teisingiau pasakius, paskutinėmis valandomis prieš pastatant jį respublikos prezidentui. Jis — naujas kanclerio meistriškas kūrinys. Čia jis vėl parodo, pasilikdamas toli nuo ket kokių vadistinių aspiracijų, kad viena iš demokratijos esmių glūdi valdymo ir atsakingumo padalinime visoms koalicinėms partijoms. Aštuonios ministerijos pavestos CDU, 2 — CSU, 4 — FDP ir 2 — BHE. Tik vienai opozicinei socialdemokratų partijai nepavesta jokia ministerija. Kabinetas iš 13 padidėjo į 19 ministrų, kurių vienas (pašto ministeris) dar nepaskirtas.

Iš dabartinių 19 kabineto narių 9 jau ministeriavo buvusioje vyriausybėje, o 9 yra naujai paskirti. Ministrų amžiaus vidurkis svyruoja tarp 54 ir 55 metų; kancleris yra pats se-

niausias: 77 m., o F.J. Strauss — 38 m. — jauniausias ministeris. Aštuoni kabineto nariai yra katalikai, o 10 protestantai, 15 vedę, 2 nevedę ir vienas — kancleris — našlys. 10 ministrų yra juristai arba ekonomistai, 2 — pirkliai, 1 — kalnų inžinierius, 1 — agronomas, 1 — žemės ūkių rūmų pirmininkas, 1 — draudimo specialistas, 1 — darbininkų sambūrio narys ir 1 — stalius.

Trys naujojo kabineto nariai yra jau dažnai pasisakę dėl vokiečių Rytų politikos aspiracijų. Tad reikia manyti, kad jie ir ateityje turės įtakos į jos raidą.

Dr. inž. Hans-Christoph Seebohm, 50 m., DP atstovas, ir naujame kabinete pasilikio eiti senųjų pareigų. Tai sukėlė nemaža nusistebėjimo. Būdamas susisiekimo ministeriu, jis dažnai pavažiudavo ir užienio, ypač Rytų politikos bėgiais. Jo koncepcijoje slypi trys ryškios dogmos: 1) šalin 1937 metų sienas! 2) besąlyginė vokiečių teisė į gimtinę Rytų Europos kraštuose, 3) Rytų Europa ateityje turi būti apjungta ne valstybinio, bet tautiškai grupiniu (Volksgruppenrecht) pagrindu. Dr. Seebohm, bedarydamas ekskursijas po Rytų politiką ir nesivaržydamas su žodžiais, atlikdavo tai gana kampuotai ir todėl susilaukdavo, ypač iš užsienio ir Vokietijoje gyvenančių žydų, labai pikty atsiliepimų.

Dar daugiau Rytų politikos klausimais yra pasisakęs BHE pirmininkas Waldemar Kraft,

(Perkelta į 4 ps.)

Triju komediju premjera

Adelaidės lietuvių teatras-studija lapkričio 27 d. pasirodė visuomenė su trim vienaveiksmėm komedijom (prancūzų Henri Duvernois "Ponia iš bronzos ir ponas iš kristalo", anglo John Maddison Morton "Dviguba Nuoma" ir ruso A. Čechovo "Piršlybos")

I

Labai dažnai vyras nesupranta žmonos, žmona nesupranta vyro. Fiziškai, tai jie yra artimausi žmonės, bet dvasiškai jie yra pasinėję į visai svetimus, net diametriškai priešingus pasaulius. Vieno dvasiniai išgyvenimai nedomina antrojo. Vieno sukasdienėjimas darosi nepakeliamas antrajam. Ir tie dvasiniai keliai, laikui bėgant, taip nukrypsta į šonus, kad bendras gyvenimas, kuris esmė turi teikti abipusę palaimą, virsta pragaru. Ir tada vienai arba antrai pusei tenka pasitraukti, tenka ieškoti būdų pabėgti iš šeimos, kurioje neliko nieko kito, kaip tik kasdieniškos tuštybės, priekaištai, pamokymai, pastangos "perauklėti", "apšviesti". Ir prancūzų autorius H. Duvernois gyvenimą išvestas dailininkas Sourcier, prisitotinęs šeimos kasdienišku ir žmonos šiaudadūšišku, surado idealų būdą nuo jos pasprukti. Jis apsimetė bepročiu ir atsidūrė beprotnamyje. Čia, beprotnamio kambarėlyje parodoma visa, iš paviršiaus labai lengvutė, bet esmėje giliai turininga vienaveiksmė komedija: Ponia iš bronzos ir ponas iš kristalo.

Dailininkas neapsivylė pasitraukęs iš jo nesuprantančios aplinkos. Beprotnamyje jis atrado pilnutinę, kūrėjui būtina ramybę, atrado dvasios psiauvę vyrą ir draugus be pavydo. Savo atradimu patenkintas, dailininkas svajojo likti čia visam laikui. Deja žmogus šaudo, o Dievas kulka gauda. Dailininko žmona "iššifravo" savo vyrą ir nutarė pasekti jo pėdomis — apsimesi beprote ir atsikraustyti pas vyrą. Baigiasis dailininko gražios dienos — žmona apsigyveno už sienos!

Komedijos turinui perduoti režisierius J. Gučius išleido scenon A. Gučių, kaip dailininką Sourcier, poniją S. Kaniene, kaip jo žmoną Matildą. Jiems talkininkavo V. Užubalis (dailininko draugas iš pratingųjų pasaulio, L. Karmazinas (draugas iš bepročių ligoninės, kurioj jis žinomas, kaip princas) ir A. Trinka (ligoninės daktaras).

* * *

Atrodo, kad režisierius neteko gailėtis pavadus A. Gučių vyriausią šios komedijos vaidmenį. Pamėgė jį adalaidiškai teatro lankytojai už jo rūpestingą susigijimą su vaizduojamu asmeniu. Jis jį išryškina dvasinėje būsenoje, vidiniuose pergyvenimuose. Ir jam nereikia jų traukti jėga. Jie patys trykšta visai natūraliai, gyvenimiškai. Adalaidiškai ir melbourniškai puikiai jį prisimena iš V. Kudirkos "Viršininkų", kur jis atkūrė tipišką Lietuvos žydėlį, ir A. Skėmos "Vieno vakaro", kur jis į treminio kambarėlyje išspraudė Letuvos laukų artoją. Pasilikdamas savitu aktorium, jis duoda gyvus, išgyventus ir suprastus veikėjus, kupinus gyvenimiškos logikos žodžiuose ir veiksmuose.

* * *

Ponia S. Kaniene perteikė moterį, kurios nei laikas, nei mados nekeičia: jos domėjimasis tik savu pasaulėliu (ji net nedirsteli į vyro piešiamą paveikslą), jos kapryzai ir jos pretenzijos valdyti vyrą visada buvo ir yra tos pačios. Ir scenoj aktorė buvo to-

kia, kokias mes įpratę matyti moteris gyvenime; ji puikiai neša šviesą į namus apsiginklavus šluota, kurią ne visada naudoja vien grindims pašluoti. Ji parodė moterį, kuri nesuka galvos, kodėl vyras pabėgo, kodėl apsimetė bepročiu, negalvoja tų priežasčių šalinti, bet kopijuoja vyrą, kad ateitų pas jį ir tuo pačiu kasdienišku jį penėtų. Ta prasme ponija Kaniene mūsų moterį išryškino ir ne vienai iš mūsų tremtyje atsidūrusių ponių prikišo prie veido veidrodį: žiūrėk, brangioji, pasaulį valdo vyras, o mes — juos! Ir jie jokiomis gudrybėmis nuo mūsų nepabėgs.

* * *

V. Užubalis įtikinančiai pavaizdavo baimę atsidūrus akis su bepročiu, nors protingųjų pasaulyje jis buvo gana artimas draugas ir nors jį beprotnamin atvedė tie patys šeimyninio gyvenimo dūmai, kurie nuolat graužia ir jo dar neišprotėjusias akis. Užubalis scenoj jau žymiai drąsesnis.

Aktoriai puikiai žino, kad pamišėlio rolė yra kietas riešutas. Sunku įdegti kvailystės žiežirbas normaliose akyse. Tiek pačiam aktoriui (L. Karmaziniui), tiek ir režisieriui (J. Gučiųui) be abejonės teko įdegti daug darbo, kad jau pačioje veikalo užuomazgoje žiūrovams išryškėtų, jog jie turi reikalo ne su tikru princu, bet su pamišėliu. Ir Karmazinas (per trumpų baigiamųjų epizodų įtikino žiūrovą, kad to "princas" ne visi šriubeliai tinkamai priveržti.

Ligoninės daktaras (A. Trinka) lengvai išlaikė gydytojišką orumą, nors gal per greitai patikėjo ponios Matildos išprotėjimu. Bet čia daugiau gal režisūros, o ne vaidybos reikalas.

II

Gauti dvigubą nuomą už vieną kambarį norėtų ir ne viena mūsiškė namų savininkė, jei surastų du vieningus, kurių vienas dirbtų dieninėje, o kitas naktinėje pamainoje. Bet galų gale ir su ja atsitiktų tas pats, kas atsitiko šioje (Dviguba nuoma) angliu komedijoje poniai Bouncer (O. Pridotkaitė), kai abu nuomininkai, kepurininkas Cox (Z. Kučinskas) ir spaustuvininkas Box (B. Rainys) pagaliau susidūrė kaktomusom — savam kambarėlyje.

Sena, prieš šimtą metų sukurta komedija pasirodė aktuali ir šiais laikais. Čia atsirado ir Kultūros Fondo rečitaliai ir treminio teismas tokiose puikiai parinktose vietose, tarsi pats autorius dar devyniolikto šimtmečio viduryje turėjo progos lankyti K. F. rečitaliuose ir dalyvauti treminiu iškeltos bylos svarstyme. Režisierius už aktualijas reikia tik sveikinti. Lauktinga jų ir daugiau.

Komedijos esmė sudaro ne dviguba nuoma (ji domina tik šeimnininkę), bet ponų Cox ir Box išgyvenimai, išgyvenimai frantelio kepurininko, besirūpinančio savo plaukais ir skrybėlėmis, lygiai kaip ir naktinis negaunančio prisnūsti spaustuvininko, nežinančio ko pirmiau griebtis: miego ar pusryčio.

Teatre-Studijoj Z. Kučinskas bus bene vienas ryškiausiai išaugusių aktorių, kuris nieko nenustebino savo pirmaisiais pasirodymais, bet kuris nuolatos džiuginančiai progresavo. Iki pasirodymo A. Skėmos komedijoj "Vieną vakarą", jis žiūrovui nieko ypatingo nesakė, tačiau spektaklio vaidmenyje jis pasirodė gražiai ir užkreičiančiai. Ten jis davė tipišką, lagerinio išgyvenimo išplėstą vaizbūną.

Dabar "Dviguboj nuomoj" jis sukūrė ryškų miestelėną frantelį ir scenoj mes užmiršom Kučinską, o matėme kepurininką Cox.

Esame tikri, kad Kučinskas nuoširdžiai ir atsidėjęs dirbo. Jo darbo vaisiai šiandien džiugina visus. Tai ryškus pasiryžimo ir kruopštaus darbo rezultatas, kuris turėtų paskatinti jaunesnuosius. Jo laimėjimai turėtų būti kelrodžiai pradedančiai vaidinti p-lei O. Pridotkaitėi, kuri toj pačioj "Dviguboj nuomoj" vaidino šeimnininkės Bouncer vaidmenį. Jai reikia ryžtingai ir daug dirbti. Darbo vaisiai pasirodys vėliau. Ir mūsų jaunimas, besidomįs teatro menu, p. Kučinsko laimėjimuose galėtų daug pamatyti.

Aktorių B. Rainį pažįstame jau gražus laikas. Jo spaustuvininkas Box vietomis buvo visai neblogas, tačiau B. Rainio vaidyba vis dar tebėra nepilnai išlyginta ir vietomis šokteli į mėgėjiškumą. Santūrumas scenoje ir nereikalingų judesių pašalinimas be abejonės prisidės prie vaidybos išlyginimo.

III

A. Čechovas "Piršlybose" dar kartą parodė, kaip tuščiaiduriai principai griauia ir artimiausią draugystę, kaip menkiečiai nustelbia esmę. Tai sugėdimai, kurie kaip vėžys graužė Čechovo laikų diduomenę ir kurie nėra labai svetimai šioms dienoms. Argi mes nepamirime tų Stepų Stepanovičių, tų Natalijų Stepanovų ir tų Lomonovų, kurie nesiskato su priemonėmis kitus apdergti pačiais bauriausiais žodžiais! Komedija prastatė žiūrovams trys aktoriai: V. Ratkevičius, kaip Stepas Stepanovičius Čubakovas, S. Kaniene, kaip jo duklė Natalija Stepanovna ir N. Skidzevičius, kaip besiperšas senbernis Jonas Vasiljevičius Lomonovas.

* * *

Stepo Stepanovičiaus rolė V. Ratkevičiaus buvo bene vienintelė (ne skaitant gal R.U.R.), kurioje jis pasijuto tikrai laisvai. Laisvai ir vaidino. Be varžymosi, be prisitaikymų. Čia Ratkevičius buvo natūralus anų laikų Stepas Stepanovičius, trokštąs ištekdinti savo dukterį. Tačiau tuštieji principai, bajoriška garbė plėšia jį nuo to tikslo ir įspraudžia į jo lūpas tikrai vežikiškus išsikolijimus. Ir koliojosi jis gražiai! Sceniniu požiūriu geriau natūraliai koliotis, negu dirbtinai melintis.

Natalija Stepanovna (S. Kaniene) tik po to patyrė, kad Lomonovas (N. Skidzevičius) buvo atvykęs jai pasipiršti, kai ji kartu su tėvu jį koliojais iš namų išvyjo. Jo pergyvenimus matė žiūrovas ir juos gerai suprato, lygiai kaip ir jos santūrų trepsėjimą reikalaujant, kad išvytas jaunikis būtų gražintas. Galėjo jį gal būt jausmingiau, (net su tam tikra isterišku doza) to grąžinimo reikalauti. Bet aktorė buvo puiki, kai ji vėl pamiršo vedybų troškimą kilus ginčui kiemo šuo geresnis.

V. Skidzevičiui atrodo visada pavyksta pačiuoti vaidmenis, atitinkančius jo sceninių pergyvenimų charakterį. Tragikomikuose vaidmenyse jis pasirodo geriausiai. Turtingas reumatais, širdies priepuoliais, jis šį kartą užnešė scenon nedrįstantį pasipiršti dvarininkėlį, kuris, matyt, ir ekonomikai ne per geriausiai stovi. Pradedama žmogus iš toli, toli, nuo bobučių ir didukų ir vis taip nelaimingai, kad užkliūva už vieno ar kito bajoriško "principo". Jį tenka raginti, kad jis drožtų tiesiai, tenka skatinti. O Skidzevičius kenčia, prakaitas jį muša, kol jis priartėja ir ... sukumpo. Žiūrovus jis pritraukė prie savęs ir visi jį

RUSŲ POLITIKOS PRALAIMĖJIMAS

Esame jau rašę, kad Sovietų Rusija atmetė Vakarų valstybių pakvietai dalyvauti keturių užs. reikalų ministerių konferencijoje Šveicarijoje, kurioje būtų svarstytas Vokietijos suvienimo klausimas, o taip pat Austrijos taikos sutartis ir kiti aktualūs klausimai. Savo atsakyme rusai pastatė visą eilę reikalavimų (USA karo bazių panaikinimas, NATO likvidavimas ir t.t.), kuriuos įvykdžius jie sėsis prie bendro konferencijos stalo. Tačiau ypatingai JAV-bės visi nemėnė įvykdyti rusų reikalavimus, o nutarė susaukti trijų didžiųjų konferenciją Bermude, kurios metu būtų apsvartytos visos problemos, liečiančios Vakarų santykius su komunistiniu pasauliu.

Bolševikų vadai, pamatę, kad jų pastangos suskaldyti Vakarų tautas eina niekais, metė dar vieną meškerę: jie, netikėtai, atsiskakė visų savo anksčiau pastatytų sąlygų ir pranešė, kad jau sutinka keturių užs. reikalų ministerių konferencijoje dalyvauti. Šiuo triuku vėl buvo bandoma suskaldyti Vakarų vieningumą, ypač izoliuoti JAV-bes, kurios veda Sovietų atžvilgiu kietą politiką. Ir tiesa. Pradžioje angliai ir prancūzai pradėjo trinti rankas iš džiaugsmo, kad, štai rusai jau "susiprato" ir gal pavyks visus klausimus išspręsti prie konferencijos stalo. Tas džiaugsmas tačiau neilgai tęsėsi. Paskelbus Bermudo konferencijos komunikatą, kuriame, tarp kita ko pasakyta, kad visos Rytų tautos turės būti išlaisvintos ir jeiti į laisvųjų tautų tarpą, komunistų oficiozas Vokietijoje "Neues Deutschland" jau pareiškė, kad tokiu atveju ir iš Berlyno konferencijos nėra ko laukti teigiamų rezultatų.

Konferencija Berlyne, kaip atrodo, turės įvykti sausio 4 dieną, bent Vakarų valstybės pasiūlė tą datą.

JAV-bių užs. reikalų ministeris Mr. Dulles pareiškė, kad jeigu toje konferencijoje rusai pradės, kaip paprastai,

atjautė, beveik eidami jam pagalbon sunkioje jo pasipiršimo misijoje. Net ir koliojimąsi, atrodė, jam galima buvo dovanoti, nors jis nemažesnis ožys. Darni visų trijų aktorių vaidyba gražiai vainikavo trijų komedijų premjera.

Į premjeros pesisekimą daug dūšios įdėjo veikalų dekoratorius dailininkas A. Marčiulionis.

Nors tai buvo eilinis parodomasis Teatro-Studijos spektaklis, tačiau iš visuomenės susidariusi komisija jį sujungė su režisioriaus J. Gučiaus 50 metų amžiumi ir 30 metų vaidybinio darbo jubiliejum. Po spektaklio jam buvo įteikta visa eilė dovanų. Ir bene jautriausias momentas čia buvo tada, kai teatro kolektyvo atstovai ponija Kaniene ir p. Ratkevičius įteikė kolektyvo dovaną — sidabrinę taurę — savo režisieriui.

Šio laikraščio pereitame numeryje trumpai buvo apžvelgta ir Teatro-Studijos kryžiaus keliai, išryškėję nagrinėjant lietuvių treminio bylą. Iš tikrųjų reikia didžiutis visu kolektyvu, kad jis, nebudamas nuolatinis sunkumų, kad kiekvienas aktorius, atitrūdamas nuo sunkaus fabrikinio darbo, randa jėgų ir laiko aukotis menui. Jie praskaidrina rūškanas treminių gyvenimo dienas. Visi tie mėgėjai, kurie domisi teatro menu, galėtų, atrodo, puikiai tilpti šiame kolektyve ir kartu su pažengusiais į priekį aktoriais atsiduoti bendram tikslui. Ne svetimų dievų ieškojimas, bet bendras darbas duoda našiausių vaisių. Ilgametis p. J. Gučiaus patyrimas yra rimta garantija kiekvienam, kad jis pateks į geras rankas.

VI. Minvydas

varyti tik propagandą, tai teks krautiš čemodanus ir važiuoti atgal, nes neapsimoka gaišti laiko.

Kad Berlyno konferencija duos tokius pat rezultatus kaip ir visos kitos, kur sėdėjo bolševikai, netenka abejoti. Juk Vakarai stato sąlygą, kad Vokietija turi būti suvienyta laisvais demokratiniais rinkimais, su kuo Rusija jokia būdu nesutiks, nes jos pralaimėjimas aiškus. Tas pats ir su kitais klausimais.

TRIJŲ DIDŽIŲJŲ KOFERENCIJOS REZULTATAI

Gruodžio 4-7 dienomis Bermudo saloje įvyko trijų didžiųjų — JAV-bių, Prezidento Eisenhowerio, Anglijos min. pirm. Churchillio ir Prancūzijos min. pirm. Laniel konferencija. Kaip oficialiai skelbiama, jos tikslas buvo sustiprinti tarpusavio ryšius, išsiaiškinti visus nesklaidumus ir apsvartyti pasaulines problemas, siekiant išlaikyti pasauliulyje taiką.

Mus įdomiaja ypatingai ta paskelbtojo komunikato vieta, kur sakoma: "Mes negalime priimti kaip pateisinamą ar pastovų dabartinį Europos padalinimą."

"Mes turime vilties, kad atėjus laikui bus surastos taikingos priemonės, įgalinančios dabartines Rytų Europos tautas jeiti į laisvos Europos tautų tarpą ir atlikti joms priderantį vaidmenį."

Iš šio pasakymo matome, kad Rytų Tautų dabartinė okupacija ir toliau neniamoma pripažinti ir kad bus siekiama tas tautas išlaisvinti. Šitai teikia ir mums daugiau vilčių ir pasitikėjimo.

Be to, čia aiškiai matome užakcentuotą JAV-bių vedamą politiką, bet šį kartą ji jau paskelbta trijų didžiųjų vardu.

Konferencijos nutarimai, kiek jie viešai paskelbti, ypatingai šiltai buvo sutikti Vokietijoje. Oficialiai buvo pareiškta, kad konferencija davė daugiau, negu iš jos buvo galima tikėtis. Vokietiai ypatingai patenkinti, kad Vakarai nepripažįsta dabartinės okupacijos ir rytinių sienų ir Vokietija, vėliau ar anksčiau, bus suvienyta.

JIS PATYRĖ TIKRĄ TEISYBĘ

Britų karys Frank Kelly pateko rusams ir buvo nuteistas 10 metų kalėjimo. Dabar jis grįžo Hanoveryje, Vokietijoje, kur jis paguldintas į ligoninę, davė pranešimą spaudos konferencijoje. Jis pareiškė, jog buvo nuteistas be jokio tardymo ar kaltės įrodymo. Sunkiai alsuodamas iš nusilpimo (jis atsėdėjo rusų kalėjimuose 7 metus) jis pareiškė: "Ar jūs supranta, te, ką reiškia 10 mėnesių išbūti nekeičius baltinių?"

Kelis kartus pakartojęs "brutalus rusai" jis pareiškė: "kad liaudis yra jų paralyžuota. Štai dėl ko ji tokia nesąmoninga."

"Jie buvo brutalus. Jie buvo hani-balai. Jie buvo barbarai. Mane nubaudė be jokio įrodymų ir teismo. Tai buvo subfabrikuotas teismas."

Po jo pareiškimų reporteriai dar norėjo šį tą paklausti, bet jis tiek susijaudino, kad ėmė jam byrėti ašaras ir gydytojas uždraudė toliau kalbėti.

Taigi, jis patyrė komunizmą iki dugno ir komunistu jis jau niekad nebus.

ATNAUJINTI DIPLOMATINIAI SANTYKIAI TARP PERSIJOS IR ANGLIJOS

Nutrūkę tarp Anglijos ir Persijos diplomatiniai santykiai ryšy su naftos įmonių nacionalizacija vėl atnaujinti. Pasitarimai su Anglija - Irano Naftos bendrove dėl nacionalizuotų įmonių vyksta toliau, nors, kaip skelbiama, ir sutinkama tam tikrų sunkumų.

FALSIFIKAVO IMIGRACIJOS DOKUMENTUS

Australijos saugumo policija ir imigracijos valdininkai susekė, kad daug italų atvažiavo į Australiją padirbtais dokumentais. Melbourne areštuotas vienas italis, kuris dokumentus falsifikavo. Imigrac. d-tas stengiasi nustatyti, kiek tokių neteisėtų imigrantų atvyko į Australiją.

Falsifikuotojas bus teisiamas.

JEIGU JUMS REIKALINGAS VERTĖJAS

— pagelbėti pirkinėjantis —

KLAUSKITE KURĮ NORŠ MUSŲ PARDAVEJĄ

Jis nurodys Jums Naujųjų Australų Pirkinėjimosi Biurą.

Ten Jums bus suteikta pagalba Jūsų gimtąja kalba

P A S

John Martin and Co. Limited

The Big Store Rundle St. Adelaide

Sutaupysite pirkdami tik gera preke

PIRKITE BATUS BET KURIOJE FIRMOS

"EZYWALKIN Ltd."

90, Rundle St.
Port Pirie
Port Lincoln
Mount Gambier

K R A U T U V Ė J E

Port Adelaide
Hindmarsh
Hindley Road
Hindley Street
Gouger Street

KIEKVIENOS POROS BATŲ PATVARUMAS GARANTUOTAS

KATALIKU GYVENIMAS

Redaguoja P. Pusdešris

Nariams ir prieteliams linkime
JAUKIŲ ŠV. KALĖDŲ IR
LAIMINGŲ 1954-JŲ METŲ
Adelaidės At-kų Valdyba

RŪPESČIŲ RŪPESTIS

Iš po mūsų kojų jau senai išnyko gimtoji žemė. Bet, kažin, ar visi pastebime, kaip sparčiai nyksta mūmose lietuviškoji dviasia? Nauji svetimybių „priedai“ ėmė „puošti“ senąją, skambiąją lietuvių kalbą. Lietuvišką dainą ar giesmę gali išgirsti tik iš vyresnės daug kartos lūpų. Mokyklinis jaunimas daug mieliau traukia: „Tell me a story“ arba „How much is that doggie...“ nes jis dainininkų krašto vaikas — dainuoti jam miela, o lietuviškų dainų nemoka. Ką jau kalbėti apie lietuviškus žaidimus, šokius, — jaunieji jų net nežino. O kur mūsų papročiai, tradicijos, tautosaka? Nyksta diena iš dienos. Lietuvio vaikas šiandien neturi jokio supratimo apie lietuvių tautos pastangas išlikti gyvai. Prisiškaitęs fantastiškų „komikų“ jis jau nemato nieko didvyriško nei knygnešio, nei savanorio žygyje, nei partizano aukoje.

Mūsų šeimų išsiblašymas po plačius miestus, aišku, yra didžiausia kliūtis ugdyti vaiko lietuvišką sąmonę. Tremtinė motina, kuri normaliai turėtų savo dieną skirti savai šeimai, privalo nu ankstaštas ryto iki vakaro dirbti fabrike. Kada, po sunkios dienos, grįžus į savo lizdą, norėtų pailsėti, čia jos laukia šimtai namų apyvokos darbų. O kur jos vaikai? Kas pasirūpins jų lietuviškumu? Ne viena motina man pačiai yra pasakiusi: „Aš neturiu jėgų, aš negaliu prižiūrėti kad mano vaikai kalbėtų lietuviškai. Toj pasėkoj pasiklausykime, kaip mūsų vaikai kalba. Baisu, jau beveik negalima pažinti lietuvių kalbos. Koks tarimas, koks kirčiavimas? Ne paslaptis, kad ir Lietuvoj mokslus išėjusių tėvų vaikai savo tarpe jau nesikalba lietuviškai, o bažnyčioje meldžiasi iš angliškų maldaknygių. Vieną kartą vaikų būrelyje, kai prisėjo sukalbėti „Sveika Marija“, pribėgo prie manęs mažytė mergaitė ir sako į ausį: „Mama draugė X nemoka kalbėti lietuviškai poterį.“ O vėliau patyriau pati, kad ne tik toji viena, bet yra ir daugiau nemokančių lietuviškai melstis. Vos tik treji ar ketveri metai, kaip atsidūrėme šiame žemyne, o jau nebegalime pažinti savo jaunimo. Kas bus po dešimties metų? Juste juntam, kaip dingsta iš mūsų širdžių toji gimtoji žemė — lietuviška dviasia. Šiame krašte mes kaip lietuviai esame vertinami tiek, kiek mes įdomūs sava kultūra, savom tradicijom, o kai neteksim nieko savito, kažin ar bebūsime kieno nors dėmesio verti?!

Iš antros pusės, mes negalim nesidžiaugti, kad mūsų vaikai moka svetimų kalbų. Tai yra reikalinga ir būtina. Tačiau reikia žinoti: „Svetimoji kalba mums tėra priemonė kovoti už lietuviškus reikalus. Svetimoji kalba neturi pakeisti lietuvių kalbos“ (Ateitis Nr. 7, 1953 m.). Taip, mes ne-

ŠVENTASIS KUDIKĖLIS

Vieni, vieni,
lyg be piemens paklydę avys,
jie praziūrėjo laukime akis į tolį;
Tu ateini,
o jie — jie dar neparuošė Tau guolio,
našlaičiui nenušluotė ašarėlių —
Sventasis Kūdikėlis.

Tu ateini
po tūkstančio devynių šimtų metų,
ir mes jau nepraziūrime akių į tolį —
milijonai mūs, mes ne vieni,
bet mes — mes dar nespėjom paruošt
[Tau guolio,
Sventasis Kūdikėlis - - -

Ir tirpo Kūčių naktį baltos smulkios
[gėlės,
o aš mačiau, kaip tyliai, tyliai verkė
Sventasis Kūdikėlis.

Vlada Proščiuonaitė

Poeto Juozo Mikšto jubiliejus

Poetas Juozas Mikštas gyvendamas Australijoje, Yallourn/Vic. švenčia 40 metų amžiaus sukaktuves ir 25 metų kūrybinio darbo jubiliejų.

Ta proga norisi supažindinti visuomenę su poeto Juozo Mikšto erškėčiuotu gyvenimu bei jo kuryba.

Juozas Mikštas gimė 1913 m. kovo mėn. 18 d. Begūnų km., Dukšto valsč., Švenčionių apskr. (Vilniaus krašte) ūkininkų šeimoje prie gražaus, žavingo Dukšto ežero.

Būdamas vos tik 15 metų berniukas, turėdamas dvasinį pašaukimą kūrybai ir matydamas kenčiančius tautiečius stojo su plunksna rankoje kovon už savo tautą. Jaunas gimnazistukas pradėjo bendradarbiauti „Vilniaus Rytuij“, (kuriame buvo atspausdintas pirmas jo eilėraštis 1928 m.), „Jaunimo Drauge“, „Vilniaus Aušroj“ pasirašinėdamas slapyvardžius Karvelis. Tuo metu Vilniaus spauda ėjo Kalvarijos kelius ir lenkų policija, t. y. saugumas visus bendradarbius persekiojo. Nors ir labai atsargus Juozas tapo lenkų saugumo suimtas ir patalpintas Švenčionių kalėjiman. Jau buvo pimestas šnipinėjimas Lietuvos naudai ir bendradarbiavimas „Mūsų Vilniuj“ ir „Trimite“. Iš Švenčionių kalėjimo Juozas, padedamas Švenčionių lietuvių, 1934 m. pabėgo į Didž. Lietuvą.

Gyvendamas Didž. Lietuvoj be nuolatinės tarnybos ir toliau tęsė savo pamėgtą darbą bendradarbiaudamas „Mūsų Vilniuj“, „Trimite“, „Kary“, „Jaun. Lietuvoj“, „Pavasary“, Amerikos lietuvių spaudoje „Dirvoj“, „Vienybėj“, Kanados „Neprikli. Lietuvoj“ ir kt. laikraščiuose, pasirašinėdamas slapyvardžiais J. Šilainis, J. Mi-tas, J. Almontas, J. Kovas, J. Šešelis ir eiluiotiems feljetonams bei humoristiniams eilėraščiams — Gervazas Maukėlis.

Kadangi poetas Juozas Mikštas savo rinkinio nėra išleidęs tai ta pačia proga dousiu keletą ištraukų iš jo kurybos, kurioje atsispindi meilė Dievo, Tėvynės ir Žmogaus.

Pav. autorius sako:

Ne silpniesiems laimingu gyvenim
[mu džiaugtis,
Tiktai tam, kas išdrįsta sakyt —
[Aš galiu
Savo laimę nukalti, sau džiaugst
[mą prišaukti.
Ir nesekti keliais silpnavalių bair
[lių.
Ne silpniesiems visi žemės rutulio
[turta
Sukurti Amžių Dievo ir Jojo Žmo
[gaus.
Tiktai tam kas neaklas, kas nėra ap
[kurtęs
Balsui žemėje žydinčio grožio bran
[gaus.

Arba autorius šaukia. (Iš eil. Ir vėl išvykstant.

Dabar pakelkime taures už dieną,
Už dieną bendro žygio į tenai,
Kur eisime, draugai, visi kaip vie
[nas,
Ir priespaudą paversim pelenais.

Apie gražiąją lytį — apie meilę auto
rius sako:

Užpustė laiko dykuma
Svajonių karavaną.
O ji likimo nešama
Deja, ne Tau gyvena.

Čia dar pacituosiu kitą posmelį iš eilėraščio „Stoty“.

Grakščia ranka, grakščiai man
[moji ...

Ir veido šypsena gaudi
Jau gėsta, tirpsta toluomoje
Bet pasilieka ji širdy.

Reikia tikėtis, kad susidarys palankios sąlygos ir poeto Juozo Mikšto kuryba bus išleista atskiru rinkiniu.

Šiuo metu jubilatas dirba suodnam Yallourn S.E.S fabrike ir vistiek nei sunkus darbas, nei aplinkuma jo nepalaužė ir jo kuryba spindi „Australijos Lietuvy“, „Mūsų Pastogėj“, „Kary“ ir kitose išėjusios laikraščiuose.

Iš savo pusės jubiliatui poetui Juozui Mikštui linkiu kurybinės dvasios skaidrinti tirpstančią išėviją ir neprarasti vilties grįžti į Laisvą Lietuvą.

Šeštus metus gyvendamas Australijoje, neišsigijai namų, nei mašinos, nei

Vakarų Vokietijos ...

(Perkelta iš 2 psl.)

55 m., ministris ypatingiems reikalams. Jis ilgai gyveno Poznanėje ir per 20 metų atstovavo vokiečiams Lenkijos sėme. Jis yra stipri asmenybė, ir patys vokiečiai sako, kad be jo asmeninio svorio BHE būtų visai iš parlamento iškritęs. Kraftas yra taip pat griežtas 1937 m. sienų priešininkas ir po rinkimų smarkiai protestavo prieš kanclerį, kai tas savo pareikšimais pasiūlęs buvusiuose Vokietijos Rytuose sudaryti vokiečių-lenkų kondominiumą.

Žymi vokiečių Rytų politikos koncepcijos vakale sudaroma išvietintųjų ministerijoje. Jos valdytojo sename kabinete ponas buvo Lukaschek. Jis, rodos, išėjo tiek apsvylęs jog apleidamas ministeriją pasakė: „Išiuos namus aš daugiau nebegrįšiu!“ Kartu su juo pasitraukė ir viceministeris Dr. Schreiberis (buv. Klaipėdos krašte judrus vokiečių politikas). Pastarasis, suėjęs 65 metus, išėjo į pensiją. Naujuoju išvietintųjų reikalams ministru paskirtas

prof. Dr. Theodor Oberlaender, 48 m., BHE atstovas. Jis kurį laiką studijavo Karaliaučiuje ir ten parašė vieną ir savo doktoratų tema „Lietuvos žemės ūkio pagrindai“. Į nacių partiją jis įstojo 1933 m., o karo metu kurį laiką buvo kapitono Rosenbergo Rytų ministerijoje. Kas apie naujojo ministerio laikyseną Rytų Europos tautų atžvilgiu norėtų plačiau pasiūformuoti, teskaito Juergeno Thorwald o knygą „... Wen sie verderben wollen.“

Šitie trys vyrai ateities ketverių

(Pabaiga 9 psl.)

žmonos, tik savo kambarėly užvertei knygomis, žurnalais ir raštais. Anot tavęs:

Išinant nieks nebeišlydi,
Pareinant nieks nepasitinka.
Nors laikas daug žaidžiu užgydė,
Bet tuštumą jaučiu aplinkui.

Kazys Kanga

me, kad mūsų vaikai degte dega įsivaizduotu didvyriškumu: paskaitė „mikodus“ tuoj pat apsiginkluoja, užsideda kaukes ir išėina į žygi. Pabandykme šitą „žygi“ pakreipti kita linkme: papasakokime jiems šį tą iš partizanų kovų, jų slapstymasi miškuose, jų vartojamas gudrybes priešui apgauti, nuo jo išsisukti. (Paskaitykite J. Daumanto „Partizanai už geležinės uždangos“). Paaššinkime, kad jų žygiai, jų liejamas kraujas yra daug prasmingesnis už išgalvotą Supermaną, kurio niekad nebuvo ir nebus. Kiek daug uždegančių pavyzdžių galėtume rasti savanorių kovų aprašymuose ar pasakėjimuose. Kai išgirstame savo vaiką kalbant su draugais lietuvišiais svetimą kalbą, nustebkime: kaip gi taip niekinama mūsų tėvų kalba, kurios neįstengė išplėsti nė iš rytų atkeliavę vandalai, dėl kurios ir šiandieną tėvynėje yra liejamas pats brangiausias kraujas.

Mūsų vaikai, kaip ir kiekvienas lietuvis, mėgsta svečius, mėgsta ir patys svečiuotis. Bandykime išnaudoti ir šį pomėgį. Atostogų metu ar savaitgaliais sudarykime vaikams progą susitikti su kitais lietuviškais. Pakvieskime porai dienų pas save vaiko draugus: kartu žaisdami, kartu valgydami, kartu nakvodami turės daug ko kalbėti, kuo domėtis. Tokiomis progomis, aišku, iš anksto perspėti, kad kalbėtų tik lietuviškai. O jei perspėjimas nepadėtų, pažadėkime p. Birutės siūlomą argumentą. Pajūry, gegužinėj ar iškiroj taip pat neišleiskime savo vaikų iš akių.

Penkias dienas savaitėje išbuvę vaikai anglišką mokyklą, savaime aišku, daug lengviau liežuvį varto angliškam tarimui. Tačiau vaikui girdint neturėtume didžiūotis ar parodyt susižavėjimą, kad jis taip lengvai gali kalbėti svetimą kalbą.

Nepamirškime ir savo tylijo, bet labai sekmingo talkininko — lietuviškos knygos. Jeigu neįstengiami nupirkti savos, tai jų galima gauti lietuviškoj bibliotekoj. Per lietuvių teismą p. Mockūnas nusiskundė, kad vaikų literatūra guli lentynose nepravėdinama. „Tėvų pasakos“, „Algimantas“, „Dainavos Šalies Padavimai“ perkels

vaiko mintis į didingą lietuvių senovę, į jo tėvų sodybas. Jis pamils tą kraštą, iš kurio yra kilęs.

Kadangi jaunoji karta yra ne tik šeimos ateitis, bet taip pat ir visos lietuvių tautos, tai lietuviškos sąmonės išlaikymas vaikuose yra ne vien tėvų rūpestis. Ko nepajėgia šeima tą turi padaryti bendruomenė, organizacijos, būreliai, sekcijos. Jaunimui paskaitos, kursai, stovyklos, pasilinksminimai su lietuviškais rateliais, pramogos (kurio programoj dalyvautų jaunieji), tai vis būtinos priemonės išlaikyti lietuviškumui. Deja, mašinų apsvaigintą žmogų reklamų šviesos šiandieną greičiau nuves į kino salę ar barą — aukštosios politikos klausimams spręsti, negu tautos ateities rūpesčiai — į jaunųjų tarpą. Gal būt, kada nors net ne po daugelio metų suaugę jaunieji ruoš teismą ne eiliam lietuviui, bet dabarties lietuviškos bendruomenės vadovams. O kaltinamajame akte bus rašyta, kad jie per mažai, o gal net visai nekreipė dėmesio į jaunosios kartos ugdymą. Nenoriu būti blogu pranašu, bet faktai kalba. Kas metai bendruomenė uošia keletą minėjimų, koncertų, gegužinių ir kitų pramogų. Dainavo solistai, skaitė literatai, kalbėjo visuomenininkai. O sakykite, kiek kartų scenoj pasirodė vaikai? Dejuojam, pečius traukom, kad vaikai užmiršo lietuviškai. Bet ar tai vaikų kaltė? Aš manau nebūtų jokio nusikaltimo, kad šalia solisto, ar rašytojo išėitų į sceną mūsų mažieji su lietuvišku žodžiu: ar tai kuklia deklamacija, ar kitu nors ir menku pasirodymu. Šiandieną iš vaiko nelaukime stebuklų. Gal net priešingai — jo sudarkyta lietuvių kalba, neteisingas kirčiavimas ne vienam ausį rėžys; bet turėkime kantrybės nesišaipdami išklausyti. Aš net manyčiau, pirmoj eilėj į sceną išleist tuos, kurių termė jau yra ne lietuviška. Dažnesnis vaikų dalyvavimas pogramoj, uždegs vaiko pasitikėjimą savimi, įžiebės didesnė meilė savo kalbai, o tai daug prisidės prie mūsų lietuviškumo išgelbėjimo.

Turime lietuviškai kalbantį teatrą, turime vyrų chorą, bet jie dirba tik su suaugusiais ir suaugusiems. Net Kalėdoms nebepajėgiam suburti vaikus

tinkamesniam pasirodymui.

Laukiame ištiesę kaklus ir tikimės, kad viską padarys šeštadienio mokykla. Kaltiname mokytojus, kad jie neįmoko dainų, žaidimų. Bet ar galima reikalauti iš poros mokytojų (deja, tik poros) per dvi valandas savaitėje išmokyti beveik nutautėjusį vaiką ne tik skaityti, rašyti, istorijos bei geografijos, bet ir pramogas ruoš? Jau ir taip per daug jiems viršvalandžių. Tiesa, kad vaikus, kurie susirenka šeštadienio mokyklą, būtų lengviausia panaudoti jaunimo pramogų organizavimui. Tačiau tai jau nebe mokytojų, bet mokyklos vadovo bei tėvų komiteto reikalas.

Nežinau, ar kada nors bendruomenė ar kuri organizacija yra suruošusi vaikų dieną — su paskaitė, pasilinksminimu ir visokiomis išdaigomis? Taip pat negirdėjau nieko ir apie didesnio masto vaikų iškilas (piknikus), stovyklas. Kai kas gal pasakys, kad visokios vaikams pramogos, tai jaunimo organizacijų reikalas. Ir tai būtų teisinga. Bet vieną dalyką atsiminkime, kad viešai besireiškiantys ateitininkai ir skautai, jei neapsiriksiu, turi ne daugiau kaip 50 narių. Ir jų ruošiamos programos nepajėgia įtraukti visų Adelaidės vaikų. Iš antros pusės jos bando net ir stovyklas organizuoti. Tačiau kiekviena, ypač ilgesniam laikui stovykla surišta su didesniais išlaidomis, o jaunimo organizacijoms tas klausimas sunkiai sprendžiamas, nes jų iždai tušti. Atrodo, daug lengviau ir sekmingiau galėtų stovyklas ruošti tie, kuriems prieinami visoki pajamų šaltiniai.

Dar būtų galima daug parašyti apie tautiškumo išlaikymą. Tačiau svarbiausia, jeigu kiekvienas paskirai pajutę šio reikalo aktualumą, imtumėms darbo. Tada niekas neturės pagrindo prikišti, kad niekas nebuvome abjingi tautos reikalams. Nes iš tikrųjų kaip pabrėžta Vyr. Ateitininkų Valdybos atsišaukime: „Išlaikyti visa, kas yra lietuviška, net smulkmenose, yra nepaprastai svarbi mūsų pareiga, nes mes nežinome ar kartais ne iš mūsų tremtinių turės atgimti Lietuvos Tauta.“

Ag. St-nė

LITERATURA MOKSLAS MENAS

Medžiagą šiam puslapiui pristatė Sambūrio "Šviesa" Regijonalinė Valdyba

Juozas Almis Jūragis

Lietuvių literatūra podypiniais metais

1950 metais lietuvių tremtinių masinis išsiskelimas iš Vokietijos į įvairius užjūrio kraštus ėjo į pabaigą. Tuo pačiu metu ir taip gražiai klestėjusi Vokietijoje lietuviškoji literatūra pradėjo naują trečties laikotarpį. Viena po kitos leidyklos Vokietijoje baigė savo darbą ir naujos leidyklos įsisteigė kituose kraštuose — daugiausia Amerikoje, kur šiuo metu išleidžiama virš 80% visą lietuviškų knygų.

1950 metai nebuvo gausūs lietuviškomis knygomis. Lietuvių Tremtinių Bendruomenė išleido Skardžiaus, Barzduko ir Laurinaičio sudarytą "Lietuvių Kalbos Vadovą", kuris iki šiol yra vienintelis taisyklingos lietuvių kalbos pažinimo šaltinis. Iš rimtesnių veikalų pažymėtinas yra mūsų teologinio filosofo A. Maceinos studijos "Didysis Inkvizitorius" ir "Jobo drama". Prozos veikalų, jei neskaityti A. Gervydo kacetų atsiminimų "Už spygliuotų vielių", Prof. Kolupailos "Nemunas", J. Daumanto "Partizanai už geležinės uždangos" ir V. Braziliūno "Aš laikiau pamaldas už Staliną, kaip ir nepasirodė. Gabija šleido J. Krumino apysaką "Naktis viršum širdies" — vienintelę tais metais dailiosios prozos knygą. Anglijoje buvo išleista R. Spalio gana silpnų feljetonų rinkinys "Trylikai nelaimių".

Poezija buvo palyginamai gausiai atstovaujama. Savo rinkinius išleido Runcė Dandierinas (L. Žitkevičius), K. Grigaitytė, A. Tyrulio, P. Pilka, P. Orintaitė, Algim. Pagėgis, J.K. Gliudys. Iš visų poezijos knygų ryškiai išsiskyrė Henrikas Radauskas su savo "Strėlė Danguje". Šis poetas sugebėjo atsiplėsti nuo pigios kasdienybės ir visuomeninių temų ir suspindinti hostabiais grynose estetinės grožio kūrybos žiedais. Poezijoje debiutavo Pranas Kozulis rinkiniu "Dulkės ežere" ir Balys Rukša rinkiniu "Zemės rankose". Nors kritika žiauriai ir tendencingai sukritikavo B. Rukšą, bet jo rinkinys rodė daug daugiau poetinio talento ir jėgos, negu jis turi P. Kozulis, kurį kritikai sutiko gana gerstantčiai. Atskirai tenka paminėti A. Vilainio tėvynės vaizdų pynės du sąsiuvinius: "Žmogus, kuris amžinai kelia" ir "Čia mūsų žemė".

1951 metai buvo daug gausesni lietuviškųjų knygų vaizdais. Romaną atstovavo Vyt. Alantas savo tęsiniu romanu "Pragaro Prošvaistės", sukėlusiu spaudoje gana gyvas diskusijas, ir V. Ramonas bolševikmetį vaizduojančiu romanu "Dulkės raudonam saulėlydyje". Algirdas Margeris išleido romaną "Širdies rūmai", pro kurį kritika praėjo visai tyliomis, visai jo neskaitydama rašytoju. Novelių rinkinius išleido Jurgis Savickis — "Raudoni batukai" ir Jurgis Jankus — "Pirmasis Rūpestis". Australijoje P. Andriūšis išleido Aukštaitijos kaimo apysaką "Sudiev Kvietkeli", laimėjusią 1951 metų Liet. Rašyt. Dr. jos premiją. Tačiau nežinint to Australijos lietuvių spauda tylos sąmokslu sutiko šią knygą. Net ir laimėjus premiją tebuvo patalpinta kelios eilutės recenzijos iš kažkurio Amerikos lietuvių laikraščio. Matyt ir čia galioja dėsnis, kad pranašas savo tėviškėje negerbia mas... Apysakų knygas išleido Nelė Mazalaitė — "Mėnuo, vadinamas medaus" ir Jonas Gailius — "Susitikimas". Prozoje debiutavo jaunieji "Žvilgsnių" žurnalo rašytojai Landsbergis, Mekai, Litas jungtiniu rinkiniu "Proza" ir Aloyzas Baronas dviem knygom: "Žvaigždės ir Vėjai" ir "Debesys plaukia pažemiu". P. Babickas aprašė kelionių nuotykius knygoje

"Brazilija". Dr. Garmus išleido atsiminimus "Nemuno pakrantėmis", Stasys Yla kacetų pergyvenimus "Žmonės ir žvėrys dievų miške" ir Balys Gaidžiūnas "Vieneri metai ir viena savaitė". Dr. Pr. Gaidamavičius benamio likimo perspektyvas nagrinėjo veikalė "Išblokštasis Žmogus". Dr. J. Balys paskelbė tris tautosakos rinkinius "Tautosaka apie dangų", pasakas knygoje "Lietuviškos pasakos" ir liaudies sakmes "Dvasios ir Žmonės". A. Giedrius išleido "Tėvų pasakas".

Jaunoji pirmaujančių poetų grupė Kėkštas, Bradūnas, Mačernis, Nagys ir Nyka — Niliūnas išleido poezijos autologiją "Zemė". Nors į ją buvo sudėta daugumoje jau kitur spausdinti dalykai, tautologija imponuoja šios poetų kartos talento stiprumu. Atskirus poezijos rinkinius išleido šie poetai: Jonas Aistis — "Sesuo butis", Antanas Rūkas — "Bokštai, meilė ir butis", Juozas Kėkštas — "Ramybė man", Vincas Jonikas — "Sielvarto Raudos" ir "Brangmens", G. Tulauskaitė — "Po svetimu dangum", Alf. Giedraitis — "Dainos apie laisvę" ir Faustas Kirša "Sventieji Akmenys". Be to buvo išleista naujos laidos šių knygų: V. Pietaris "Lapės pasaka", Šatrijos Ragana "Senamė Dvare" L. Pelėda "Motelė Pavilijoje", B. Sruoga "Kazimieras Sapiega" ir A. Vaičiulaitis "Valentina".

1952 metai buvo pažymėtini džiuginantys literatūros mylėtojams. Tais metais išėjo ne tik daugiausia knygų skaičiumi, bet ir literatūrinė knygų vertė buvo žymiai aukštesnė, ypač — prozoje, kur su dviem tomiais romano "Paklydę Paukščiai" pasirodė Jurgis Jankus, labai stiprus intrigos meisteris ir nenulstamas pasakotojas, stebinantis savo kūrybinių resursų gausumu. Jurgis Savickis romane "Sventoji Lietuva" pavaizdavo 20 šimtmečio pradžios Lietuvą. Šis romanas buvo J. Savickio gūlbės giesmė. Jis mirė 1952 m. pabaigoje ir su juo lietuvių literatūra neteko aristokratiškos formos meisterio. Su romanu "Namai ant smėlio", laimėjusiu "Draugo" premiją, išliko naujas rašytojas Jurgis Gliuda, aiškus talentas, geros romano formos kūrėjas. Savo tema pasirinkęs vokišką aplinkumą ir keršto principą, su nuostabia logika jis pavaizdavo, kad gyvenimo negalima grįsti kerštu. Romaną "Zemaičių Krikštai" išleido ir iki šiol nešiniomas autorius P. Abelkis. Leidykla Terra išleido knygą emigrantų — Kazio Borutos "Baltaragio Malūnas", sukėlusią didelio susidomėjimo skaitančioje visuomenėje. Prozos knygas išleido Nelė Mazalaitė "Gintariniai Vartai", R. Spalis "Didžiosios Atgailos", St. Būdas apysaką "Varpai skamba", Stepas Zobarskas "Doleris iš Pittsburgo", K. Cirtautas "Skausmo pergale", Vyt. Kastytis "Kolektyvinė prausyklė", L. Dovydenas "Per Klausučių ūlytėlę", Marius Katiliškis "Užuovėja" ir Ant. Skėma "Sventoji Inga".

J. Aistis ir A. Vaičiulaitis sudarė ir išleido stambią "Lietuvių Poezijos Autologiją". Knygas išleido poetai O. B. Audronė "Beržų Pasakos", Henrikas Nagys "Saulės Laikrodžiai", M. Vaitkus "Vienatvė", B. Rukša "Ugnies Pardavėjas", Augustaitytė — Vaičiūnienė "Žvaigždėtos Naktys" ir jauna poetė debiutantė Birutė Pukelevičiūtė "Metūgės", vertą ypatingesnio dėmesio.

Be to dar išėjo Mykolo Biržiškos "Lietuvių Tautos Kelias", naujos Mačernio "Pavasario Balsų" ir Simo-

KANČIŲ METAMS PRABĖGUS

Metams baigiantis visi nukreipkime savo žvilgsnį į baisiojo tragedijoj atsidūrusią lietuvių tautą. Prisipažinkime, kad mes laisvajame pasaulyje gyvenantieji labai mažai tegalime savo brolių ir seserų nepakeliamas kančias sumažinti, nors ir labai norėtume.

Didžiausias įnašas, kuriuo mes savo Tėvynei šiuo metu galime prisidėti, tai yra tyro ir nesugadinto lietuviškumo išlaikymas ir žmogiškosios asmenybės tobulinimas ir ugdymas. Šių Kalėdų ir Naujųjų Metų progomis sveikindami savo sambūrio "Šviesa" narius, šio skyrelio bendradarbius ir visus skaitytojus kviečiame ateičiai skirti visas savo fizines ir dvasines jėgas tiems idealams, dėl kurių kovojo ir žuvo aušrininkai, varpininkai, nepriklaumybės kovų dalyviai, paskutiniųjų metų partizanai ir visa lietuvių tauta.

Sambūris "Šviesa" Reg. Valdyba Australijoje

naitytės "Aukštųjų Simonių Likimo" laidos, Lotynų Amerikos rašytojų novelių autologija "Pietų Kryžiaus Padangėje" sudaryta Pov. Gaučio ir keliolika verstinių iš svetimų kalbų knygų.

1953 metai atnešė literatūrinį atoslūgį. Nors knygų išleista nemažai, bet iš originalios literatūros tegalima užregistruoti Igno Šeiniaus "Raudonasis Tvanas" lietuvišką vertimą, P. Kesniūno romaną "Tarp žalsvų palapinių", Česlovo Grincevičiaus neįtikėtinas pasakas "Vidurnakčio Vargonai", M. Biržiškos "Lietuvių Tautos Kelias II tomas" ir V. Kazoko eilėraščių rinkinį "Sapnų Pėdomis". Visos kitos knygos yra arba mūsų žinomų rašytojų jau žinomų veikalų naujos laidos, arba taip pat žinomų vertimų pakartojimai. Šie metai dar nesibaigė. Paprastai daugumas naujų knygų išleidžiama ir rinkų metų pabaigoje. Reikia tad tikėtis, kad susilauksime ir naujų knygų. Jeigu ne ta viltis, turėtume pasakyti, kad lietuvių literatūra šiais metais mintą tik gerais laikais sukrautomis mūsų rašytojų kūrybos atsargomis.

KULTŪRINĖ KRONIKA

* Prof. K. Pakštas greitu laiku spaudai atiduos naują veikalą "Istorinė Lietuvos geografija", kuriame, tarp kita ko, bus sprendžiama ir būsimosios Lietuvos sienų problema. Veikalas, atrodo, bus gana išsamus, nes vien žemėlapių turės apie 100, kurių dalis dar mažai kam žinomi. Tekstas bus spausdinamas lygiagrečiai dviem kalbomis: lietuviškai ir angliškai.

* Prieš kiek laiko Argentinoje, ispanų kalba, pasirodė dr. J. Mačernio knyga "Žiūrėkime į žmogų atviromis akimis". Kiek iš recenzijų sprendžiama, dr. Mačernis stengiasi nagrinėti amžinuosius filosofijos klausimus ir suteikti atsakymus katalikiškosios dvasios rėmuose. Apie šį veikalą gražiai "Drauge" atsiliepė prof. Ismael Quiles.

* Laisvosios Europos Kolegijoje (Strassburge) šiuo metu studijuoja keliolika lietuvių studentų. Vienas iš jų už pažangumą gavo kolegijos premiją. Šiais metais, deja, į kolegiją nepateko nei vienas lietuvis.

* V. K. Jonynas šiuo metu profesoriauja viename meno institute ir intensyviai ruošiasi savo apžvalginę parodai JAV-bėse. Numato išstatyti apie 100 darbų.

* Kanados "Žiburiai" išleido kun. (Perkelta į 6 psl.)

Vincas Kazokas

Vietoje Malofo

Iš JAV-bėse išleisto eilėraščių rinkinio "Sapnų Pėdomis".

Atleisk man, Viešpatie, kad bėgdamas per žemę
Aš nieškojau Tavo karalystės nei Tavęs,
Kad nemokėjau priešais dangų nusizemint
Ir neskelbiau aš Tavo vardo po gatves.

Atleisk man, kad už Tave labiau mylėjau
Gyvenime tik gimtą žemę ir dūžtančių svajonių mirazus,
Kad Tavo rojaus pažadams netikėjau
Ir tik siekiau savos širdies besočius troškimus.

Atleisk, kad troškau šiam pasaulyje tik laisvės,
Užmiršęs dar vaikystėje tėvų išmokytas maldas,
Kad ir Tave norėjau iš bažnyčių dulkinų išlaisvint
Ir išvest į džiūgesiu apsvaigusias lankas.

Atleisk, jog aš tikiu, kad žemėje tik vienas grožis
Teišperka visas kančias ir neteisybės iškirstas žaizdas
Kad liudija Tave garsiau viena pražyduos rožė
Už Tavo šimto pranašų šventas knygas.

Elzė Rataiskienė

Priesaika

Skaityta Sambūrio "Šviesa" Sydney sk. suruoštame Literatūriname Pobūvy š.m. spalio mėn. 17 d.

Vakarais tyliai sklendžia duris ir uždarinėja visas langines ir klegantys paukščiai kiojasi savus guolius, tik vėjelis vis dar negali atsibūčiuoti su saulės laida... O man tėvo namuose taip svetimai ir niūru.

Praveriu duris ir spėju dar pagauti paskutinį tystantį gestančios saulės spindulį. Artėja šešėliai tęsiasi, gaubia visą aplinką ir nepajuntu, kaip jie ir mane apsiaučia ir aš tampa pavasario nakties alsuojančia dalimi...

Sustoju vidury sodo ir dairausi lyg svečias į žvilgančiais brangakmeniais besipuošiantį dangų, vakaruose dar ne visai išblėsusį nuo žarų. Einu tolyn sodan — o čia man kelią pastoja žiedais apsipliusios obelys. Šakos sunkios ir vainikuotos svyra žemyn, žiedai lyg žvaigždės šviečia ir žvilga tamsiame vakaro fone.

Sustojęs prisiglaudžiu prie rusvais žiedais apdengtą šakos ir traukiu jų svaiginantį kvapą kvėpuodamas plačiai atvira burna. Po kojų garuoja rados vėsinama žemė ir tviska tartum žibančių akmenėlių priberta... Tyliai vakaro ramybei nulenkę galvas snaudžia kvepiantys narcizai, o senas krūmas išsikaisęs baltom alvyvų kekėm miega ir sapnuoja anuos praėjusius laikus, kada lietuvis kaip ir šiandien vergo grandį vilko klupdamas po raudonsiūlio ryškė.

Ir keliu vėl savo bastūno kojas ir slenku tolyn, o širdį lyg kirminas graužia nerimas, kad gimtajame sodžiuje lyg pabėgęs kalinys savo veidą turiu slėpti nuo dienos šviesos. Šiandien tik atklydau ilgesio vedamas ir, Dievas žino, gal su aušra vėl teks išklysti...

Sugirgždinu vartelius ir palikęs juos atvirus einu paliai svirną. Ten po stogo žirgeliu rymo uosiai trys seni, ten po jais abu su tėvu rasdavom dažnai poilsį po dienos darbų. Selinu paliai juos — bene išgirsiu ką. Ir sukužda; ir pasakot ima žodžius neišsakytus prabėgusių, gegėmis nukukavusių pavasario dienų. Ir margiausiai raštais išvedžioja jaunystės sapnuotas svajas, saulėmis iškaišo degančias vasaras, dobilėliais išdabina jaunų dienų mylimąsias... Nutyla uosiai viską išsakę ir susimastę... Už jų lieknūčiai varvina sulą berželiai žali. Laša, teka krikštolinis jų kraujas medinin indan. Sopenčia perverta širdimi, de-

juoja, verkia beržai pavasario naktį ir lyg žalios ašaros driekias srovėmis lianaus jų šakos žemyn...

Nubrendu žole link vasarojaus palinkusios ežios, kur-ne-kur užkliudydama išstysusią smilgą ar aguonos paraudusią taurelę. Leidžiuosi takeliu žemyn — o ten — mėnesio juosta, tarsi aukso tiltas ištiestas per tamsų ežerą vandenį. Karklai pakrantėje susigūžę skalauja žalias šakas vandenį; lakštingalų daina lyg graudi sutartinė aidi pakrantėje. Tai kelias vedantis dėdės sodybon, pasuksi juo, manau ten rasiu nuvykusį pasiguosti savo vienvatę ir tėvą.

Pro nusvirusias karklų šakas pastebiu kažkokį siluetą smėksuojantį priešais save. Prasiskleisdamas tyliai šakas baltos mėnesio mėnuo matau stovi žmogus. Laukiu gal jis pajudės ir dings iš čia. Einu arčiau, bet anas nė krust. Praskrenda pro medžius vėjelis sujudindamas šakas, mėnesio juosta vandeny, rodos, pajuda ir anas šešėlis, lyg tai pasisukiodamas į šonus, lyg apsižvalgydamas. O aš stoviu prisiliejęs prie gluosnio kamieno ir laukiu. Vėl viskas nutilo, vėl jis stovi ramus. Man knietį širdy kas jis toks ir ką ten veikia. Gal koks lunatikas pilnaties išvilijot iš savo guolio stebisi mėnesio burtais... o gal meilės, ilgesio kankinamas jaunuolis veltui laukia mylimosios?.. Stoviu ir laukiu, bet paveikslas nesikeičia, nenyksta. Įsidrąšinu ir einu artyn. Ir... šturpas nukrečia pamačius, jog anas nestovi, bet kabo nutysęs ant medžio šakos. Mėnulio apšviestas išsvystu ir apdarą ir galvą nuskustais plaukais ir veidą bežadį mėlyną su iškarusiu liežuviu. Atpažįstu pakaruoklį — tai plačios apylinkės pabaisa — raudoniesiems parsidavęs MVD agentas Kaukas. Ne viena šeima liūdi netekusi per jį savo nario, ne viena motina plūsta ašarose padėjus jam išplėšti ištrėnimui sūnų ar dukrą.

Iššokę nebegyvos akys vis dar žvėries godumu žiūri lyg ieškodamas ką sudraskyti. Marškinių apykaklė perplėsta ir kruvina, švarko atlake dar tebešviečia raudonoji penkiakampė, ant jos siūlo prištastas raštelis "Tėvyneš duobkasy, taip baigėsi tavoji diena!" Nepajuntu kaip prasiveria pačios lūpos ir ištariu: "neišvengei, jude, savo likimo."

Atsipeikėjęs noriu jau eiti palikdamas pakaruoklį, bet brisdamas žole užkliūnu už kažko ir pagrūnu rankomis prisiliesdamas lyg tai prie apdaro (Perkelta į 6 psl.)

Vaclavas Ratas

(Kūrybinio dvidešimtmečio ir penkiasdešimtosios parodos proga)

SUSIPAŽINIMAS MOLINIAME FABRIKE

Pertho užmiestyje keturiais kaminais dangų remias Brisbane — Wunderlich čerpių fabrikas nukaukė pietų pertraukai. Dulkėtai koridoriais išsiliejoje pilka darbininkų masė į rudens saulę valgyti savo sumuštinį.

— Tamsta lietuvis? — staiga paklausė vienas iš aplink sėdintį, pamatęs mane vartant lietuvišką laikraštį.

— Taip! — atsakiau. — Ir Jūs lietuvis? Malonu susipažinti. Pasakėm pavardes, paspaudėm rankas. Vėliau kalba nukrypo į fabriką, darbą ir t.t.

— Dailininkas Ratas — Rataiskis — galvojau vėliau sėdėdamas prie einančio diržo. Prisiminiau, kad šis žmogus Vokietijoje tvarkė meninę dalį Augsburgėje ėjusiose „Žiburiuose“, bet daugiau nieko apie šį naują pažįstamą negalėjau prisiminti.

Namuose keletą vakarų varčiau senų laikraščių komplektus, kol pagaliau radau šiek tiek žinių apie dail. Ratą — Rataiskį. Norėjau vėliau jį sutikti, pasikalbėti, bet iš fabriko jis buvo jau išėjęs. Po to greitai ir aš palikau Perthą. Tebūna man leista bent dabar anuokart surinktomis ir dabar naujai papildytomis žiniomis pasidalyti su „Australijos Lietuvis“ skaitytojais.

GYVENIMO IR KURYBOS' KEILIAS

Dailininkas Vaclavas Rataiskis — Ratas gimė 1910 m. vasario 25 d. Paliepyje — Dzūkijoje. Vaikystę praleidęs žemaičiuos, gimnaziją baigė Kaune. Lygiagrečiai su gimnazija pradėjęs lankyti Meno Mokyklą, kurią užbaigė 1935 m.

Baigęs grafikos mokslus pas prof. A. Galdiką, dailininkas tuoj pat išvyko Italijon, kur Venecijoje, Florencijoje ir Romoje gilino savo žinias laisvoje kompozicijoje, medžio raižyme ir knygų iliustravime. Besimokydamas nepraleido progos pastudijuoti šiuose miestuose surinktus pasaulio garsiųjų dailininkų kūrinius.

1937 m. grįžęs Lietuvon dail. V. Ratas buvo pakviestas M.K. Čiurlionies Galerijos ir V. D. Kultūros Muziejaus konservatoriumi. Šiose pareigose išbuvo ligi 1944 m. t.y. ligi tremties.

Be kūrybinio darbo dail. V. Ratui, kaip savo srities žinovui, dažnai teko dirbti įvairių parodų organizavime ir dalyvauti jūry komisijose. 1935 m. V. D. Kultūros muziejaus naujose ir erdviuose salėse lietuvių dailininkai suruošė pirmąją apžvalginę parodą, kurioje buvo išstatyta net 82-jų dailininkų kūrinių. Dail. V. Ratas buvo vienu iš tos parodos organizatorių, didžiulio

katalogo — leidinio redaktorium ir parodos plakato autorium.

1937 metais, 125-rių metų sukakčiai Napoleono žygiui per Lietuvą paminėti, Lietuvių — Prancūzų Draugija suorganizavo didžiulę meno parodą, į kurią iš garsiųjų Paryžiaus muziejų buvo atgabenti milžiniški tapybos paveikslai, kurie iki pat Kauno buvo atvežti laivais, nes traukiniui savo formatu buvo perdideli. Prof. Shmitleino ir ponios Urbšienės rūpesčiu buvo surinkta tiek daug įvairios ir brangios eksponatinės medžiagos (paveikslai, rankraščiai, knygos ir t.t.), kad iškilu reikalas šiai parodai tvarkyti surasti tinkamą asmenį. Parodos komisarų, buvo pakviestas dail. V. Ratas.

Daugiau neišskaičiuojant, galima trumpai pasakyti, kad dail. V. Ratui teko dirbti organizacinis ir techniškas darbas visose vietose ir užsienių parodose, kurios tik vyko Čiurlionies Galerijos ir V. D. Kultūros Muziejaus patalpose.

Dail. V. Rato medžio raižiniai buvo išstatyti tarptautinėse meno parodose Prancūzijoje, Čekoslovakijoje, Vokietijoje, Belgijoje, Olandijoje ir Jungtinėje Amerikos Valstybėse. Visur sulaukė gražiausio įvertinimo, o 1937 m. Paryžiuje įvykusioje tarptautinėje meno ir technikos parodoje dail. V. Ratas už raižinius „Jūratė ir Kastytis“ buvo apdovanotas garbė diplomu — Prix d'Honneur.

Dail. V. Ratas buvo ir yra daugelio meno organizacijų narys: „Trijų Tulpių“ korporacijoje — senjoras (1929 — 1931), M. K. Čiurlionies Brolijoje (1931 — 1932) dailininkų grupėje „Forma“ (1933 iki dabar), Lietuvos Dailininkų Sąjungoj (1935 — 1944), Berufsverband Bilden der Künstler Schwaben (1946 — 1949), International Corporation of Fine Arts valdyboje ir Lietuvių Dailės Instituto įgaitiniu (1948 — 1949), be to Lietuvių Dailės Instituto įgaitiniu Australijoje (1950 iki dabar).

Grafiko V. Rato medžio raižiniais yra iliustruotos šios knygos bei meno leidiniai: „Seku, seku pasaką“, Lietuvių Rašytojų Antologija, „Jūratė ir Kastytis“, „40 Woodcuts“, „Keturi grafikai“, „The Twelve Ravens“.

Dail. Ratas nepriklauso kuriai nors višališkai meno srovei — rašo A. Paukštys („Žiburiai“ 1946.III.2) — nei ekspresionistas, nei realistas, nei kitoks. Savo kūrybos kelyje jis mokėjo iš kiekvienos srovės atrinkti tai ir tiek, kiek jam atrodė naudinga. Labiausiai atitinkąs grafikui vardas bene bus individualistas modernistas.“

Atsiradęs Vokietijoje dail. V. Ratas ir stovyklinėje aplinkoje — Augsburgėje ne tik kad daug kūrė, bet dar vedė savo 1945 m. įkurtą Dailės Studiją ir buvo laikraščio „Žiburiai“ meno re-

PRIESAIKA

(Atkelta iš 5 psl.)

sagų, lyg kažko gyvo. Ne savom kojom atsikeliu ir metęs žvilgsnį žemyn, net sustingstu — mano paties senas tėvas skausmo iškreiptu pažemėjusiu veidu guli nebegyvas su dešiniame smilkiny sukretėjusio kraujo juoda srove. Sumišęs ir nebežinodamas ką daryti suklupau prie tėvo lavono, o širdy, tarsi katilė virė keršto ugnis...

Lyg iš miego padužęs nuskubėjau pas dėdę... Sekantį rytą pasikvietę senelį kleboną palaidojom slapčia tėvą, o aš bijodamas bent kokius pėdsakus palikti — vėl apleidau sodžių. Lyg vagis atklydau, be žer'lo turiu ir dingti. Taip šviesią pavasario naktį pasipuošusią burtais ir krauju išmainiau į kelevio lazda...

Slapstydamasis pas pažįstamus smulkiai sužinojau apie tos nelaimingo nakties radinį: — partizanai užpuolė važiuojantį dviračiu Kauką ir už jo kraugerisškumą pakorė netoli mano gimtosios sodybos paežerėj. Sekančią dieną atsitiktinai jojęs pro šali raudonarmietis politrukas su vienu iš mūsiškių parazitų ir atpažinę pakaruoklį, įtūžę nujoję artimiausiom mūsų sodybon ir radę vieną tik tėvą namuose, išsivedę ir toje pat pakaruoklio vietoj suaudę. Po to dar tardymų

ir suėmimų banga pasipylusi visame valsčiuje. O Kaulas iškabojęs net apie savaitę laiko, kol pagaliau komunistų valdžia nukabinusi nuo šakos ir kaip ypatingai Sov. Sąjungai nusipelnusių „didvyrų“ apkabinėta ordenais iškilmingai palaidojusi...

Grįžau vėl po kiek laiko nakčia namo. Nedrįsdamas praverti durų (nežinodamas ką galiu viduj rasti) iš tolo stebėjau gyvenamąjį namą, (kuris atrodė tuščias) o ašaros lyg nuplaktam kūdikui riedėjo skruostais ir pagiežos prtvino pilna krūtine. Pakėlęs akis į žvaigždėmis nusagstyta nakties dangų prisiekiau:

„Viespatie, nebausk mane, bet eisiu atkeršyti už savo tėvą, už brolius, už išniekinimą gimtosios žemės!..“ Ir sulig auštantiu rytu pasiekiau Vytieno Laisvės Kovotojų būrį ir įstojau į jo eiles.

Ir sutemus vakarui, kada ramybė liejas iš dangaus žemėn, kada sužiba perlo rasa lankoje ir miškas nutyla šlamėjęs ir krykštavęs paukščių dainomis — nulenkiu galvą ir meldžiuos besikalančiam žiedui, perlo rasai ir žodžiui laukiančiam atgimimo, žodžiui — L i e t u v a !

(Tąsa iš pr. AL)

Dažnai būdavo pikta dėl mūsų aukštosios vadovybės metodų. Paprastai, keletą mėnesių batalijonas buvo tamponas po nuolatinius veiksmus prieš partizanus. Kai žmones gerokai nuvargdavo, nuplyšdavo batai, kai, vienas kito nesivarždami, kišdavome ranką už baltinių ir ištraukė skaičiuodavome kurio saujoje daugiau gyvių, tik tuomet pavykdavo išsipažinti poilsui. Bet tai dar ne viskas. Leisdavo poilsui, bet parinkdavo tokią vietą, kur partizanai šnibzdėdavo kaip tie gyviai mūsų marškiniuose. Atseit, buvo galvojama: — norit poilsio, gerai, bet išsivalykite vietą nuo partizanų. Tuo būdu buvo nušunamami du žuikiai. O išsivalyti reikia verkiant, jei nenori rizikuoti savo vyrų gyvybėmis.

Ir šį kartą gavome poilsį. Dvi kuopos su batalijono štabu apsisotojo nedideliame valščiaus miestelyje, tolokai nuo pagrindinių kelių ir prieš didelio miško masyvą. Kitos dvi kuopos buvo patalpintos keliasdešimt kilometrų atstume kitame pavojingame rajone. Su štabu įsikūriau gana patogiai buvusiam viešbutelyje, o abi kuopos — netolimos mokyklos patalpose.

Visą valščių kontroliavo partizanai, iš gyventojų buvo išplėšiamas paskutinis duonos kąsnis, atimami gyvuliai, jauni vyrai prievarta mobilizuojami. Pačiame miestelyje dar vis laikėsi mažas vokiečių policijos dalinėlis, bet jie ir nosies iš miestelio ribų iškišti nedrįso. Atrodo, kad jie laikėsi dėka turimo įspūdingo šarvuotio, kuris visada stovėjo parengtyje policijos būstinės kieme. Ypatinga partizanų veikla reikšdavosi naktį. Bendru įsakymu, civiliai gyventojai nuo 6 val. vakaro neturėjoteisės išeiti iš savo namų, bet tik sutemus, visais vieškeliais judėdavo raitu, važiuotų ar pėčių partizanų būriai. Pro pat miestelį dundėdavo vežimų ratai ir skambėdavo partizanų dainos. Nakties metu partizanams būdavo didžiausia darbymetė.

Ne iš karto šokomės veikti, pirmiausia reikėjo išstudijuoti sąlygas numatyti veikimo planą ir tik tada pradėti, bet tas užėmė nemaža laiko.

Susipažinau su savo kaimynu — lenkų tautybės vaistininku. Atrodė, kad labai malonus žmogus ir būtinai prašė užteiti palošti proferanso ar daktorius.

SAULĖTAME KRAŠTE

Apie emigracinės bangos Australijon atblostą dail. V. Ratą kurį laiką nebuvo nieko girdėti, tačiau šiais metais nuo birželio 21 iki liepos 31 d. Pertho Meno Galerijoje įvykusi jo medžio raižinių paroda grafiko Rato vardą plačiai išgarsino Vakarų Australijoj. Meno kritikai iškėlė ryškų dailininko talentą, originalumą ir savarankumą kompozicijoje.

Šioje penkiasdešimtoje iš eilės parodoje, kur dail. Ratas dalyvauja su savo kūrinių, buvo išstatyti 22 medžio raižiniai, daugumoje nauji ir jau Australijoje sukurti, ką ryškiai rodo jų pavadinimai: Scourborough bus, kookaburra, Australian aboriginal, emu ir t.t.

Ligi šiol dail. Rato kūrinių buvo įsigiję Vilniaus, Kauno, Šiaulių ir Telšių muziejai, dabar keletas jo raižinių puošia jau ir Vakarų Australijos Meno Galerijos sienas.

Baigiant reikia dail. V. Ratui palinkėti, kad Vakarų Australijos saulė neištirpintų energijos ir darbingumo, kad jo menas, kaip ta gaivi vėjų srovė — doctor from Frementele — atgaivintų mūsų pavergtos Tėvynės vardą šiame saulėtame krašte.

Pranas Pusdešris

Gerai pakartam yra geriau, negu blogai apvesdintam.

Sėkšpyras

Moteris — didžiausia kliūtis žmogaus darbui. Sunku mylėti moterį ir ką nors dirbti. Tam yra tiktai viena išeitis — mylėti ir... vesti.

L.Tolstojus

Istoriniuose vieskeliuose

bent pagerti arbatos. Pirmą vakarą radau gana gražią kompaniją. Be paties šeimininko ir jo žmonos buvo dar du ponai su poniomis. Vienas — pabėgęs į miestelį dvaro savininkas, o antras vietos mokytojas. Visi save skaitė lenkais, bet džiaugėsi mūsų atvykimu, esą bent bus ramiau nakčia miegoti. Kadangi man rūpėjo partizanų veikla, užvedžiau kalbą apie juos. Vyrai pasakojo visą vakarą, nes tema buvo labai aktuali ir jiems. Esą partizanų lizdai randasi netoliese esančiame miške. Jie mano, kad gali būti apie tris tūkstančius gerokai vežimtuotų vyrų. Daugumą sudarė nespėję pasitraukti raudonarmiečių daliniai, bet gerokai prisidėjo pabėgusių belaisvių, vietinių komunistų ir prievarta mobilizuotų vyrų. Už pabėgimą iš partizanų, buvo sunaikinami pabėgėlio giminės ir sudeginami trobėsiai, todėl ir pabėgimų dabar nepasitaiko. Pasakojo apie žiaurumus, apie gyventojų terorizavimą ir t.t. Patarė ir mums iš miestelio nejudėti, nes mes nieko nepadarysime su savo pora šimtų vyrų, kai partizanai iki šio laiko nepuolė miestelio, tai dabar jau tikrai nepuls. Bandžiau prieštarauti, bet mano bendrakalbiai ir klausyti nenorėjo.

—Čia, proše pana, prieš pusmetį buvo vokiečių kuopa, kuri bandė veikti, tai kiek kartų išvyko, tiek kartų parsižėdė po kelis vežimus lavonų. Matydami, kad nieko neišeina, spjovė į visą reikalą ir palikę policininkus išvyko į apskrities miestą. Geriau nebandykite. —

—Nė velnio, — atkirtau, — mes ne

KULTŪRINĖ KRONIKA

(Atkelta iš 5 psl.)

dr. J. Gutausko veikalą „Vaiko Dievas ir religija“. Šios rūšies leidinys yra pirmasis mūsų pedagogikos literatūroje. Kanados Lavalio universitete autorius už jį gavo pedagogikos daktaro laipsnį.

* Andrius Koenigis Goettingeno universitete apgynė disertaciją ir gavo daktaro laipsnį už darbą „Untersuchungen ueber das hydraulische Mischen von Suspensionen in Behaeltern von Pflanzenschutzgeraeten“ Tai jau devintas lietuvis gavęs daktaro laipsnį po paskutinio karo Goettingeno universitete.

* Dr. J. Valaitis, Tuebingene apgynęs doktoratą iš medicinos srities ir vėliau emigravęs į JAV, paskutiniu metu buvo priimtas į Chicagos universitetą kaip mokomojo personalo narys Specializuojasi patologijoje.

* Prieš metus laiko Bonnos vyriausybės iniciatyva buvo sukurtas Baltų Institutas, į kurį kiekviena tautybė skiria du narius. Iš lietuvių šiam institute dirba profesoriai Z. Ivinskis ir A. Maccina. Institutas ruošia paskaitas ir atlieka kitus kultūrinio, mokslinio bei politinio pobūdžio darbus. Metų bėgyje buvo suruoštos „Baltų Dienos“.

* Artimiausiu metu numatoma išleisti Teatro Almanachą, kuriame tilps šios srities specialistų straipsniai atspausdinti 1948-53 metų laikotarpyje bei lietuviškųjų kolonijų JAV ir Kanadoje sceninė apžvalga.

* Chicagos lietuvių teatras šių metų sezoną pradėjo palio 25 d., Putino „Valdovo sūnūs“ pastatymu. Režisierius A. Rūkas.

* Lietuvių seselių institutas JAV, norėdamas paskatinti rašytojus daugiau parašyti sceninių veikalų vaikams, ruošia konkursą, kurio sąlygos netrukus turės būti paskelbtos.

* Lietuviškojo folkloro, literatūra dr. J. Balyš papildė nauja knyga apie uvalkiečių vestuves, papročius dainas. Medžiaga pagal atsiminimus patiekė U. Zemaitienė.

* K. Žoromskis dalyvavo Chicagos dailininkų (Chicago Art Institute) parodoje. Prof. Ingo Končiaus medžio drožiniai, išstatyti „Lietuvškoje bakūžėje“ Broekton, JAV, parodos lankytojų tarpe sukėlė didelį susidomėjimą. Darbus paminėjo vietos spauda ir radijas.

* Vokietijos kultūrininkai nori išleisti visos Europos tautų grožinės

vokiečiai. Ne partizanai mums diktuos, bet mes padiktuosime jiems. — Na, taip, taip. Mes iš bendros istorijos žinome lietuvišką užsispyrimą, bet čia atkąsite dantį. —

—Pagyvėsim — pamatysim, — atsakiau atsiveikindamas.

Ilgai sėdėdavau prie žemėlapių, kombinuodamas akciją. Nors buvome seni ir patyrę kovotojai ir ginkluoti iki dantų, bet tikrai buvo sunku su esamomis jėgomis ką rimtesnio pradėti. Normalūs kariniai veiksmai prieš partizanus niekada neduodavo norimų rezultatų. Kaip taisyklė, jie beveik niekada nepriimdavo kautynių ir dingdavo net pėdsakų nepalikę, bet užtat puldavo patys iš pasalų pasitaikius bent mažiausiai progai. Bandžiau prisiminti, kažkada Karo Mokykloje ir akademijoje girdėtas paskaitas apie partizanines kautynes, bet ten tiek mažai buvo pasakyta.

Vieną gražų popietį į miestelį įvažiuo keli vežimai apkaityti medžių šakomis ir dirbtinomis gėlėmis. Pirmame sėdėjo baltu veliumu pasipuošusi jaunoji su jaunuoju, o kiti vežimai buvo pilni palydovų, bet keista — vienų vyrų. Vienas tipelis, atsismaukęs ant viršugalvio kepurę, negailestingai tampė armoniką, kuri rėkė nesvietišku balsu kažkokią kaimišką polką. Linksma veselija — pagalvojau. Sėdėjau antro aukšto balkone ir kaip visi kiti žiopsuojau. Vežimai nudardėjo bažnyčios link ir dingo gatvės užsukime. Greit užmiršau vestuvininikus paskendęs kitose mintyse. Po geros valandos vėl sudundėjo ratai. Vestu-

(Perkelta į 7 psl.)

literatūros rinkinį. Jie jau parinkę Maironį, Brazdžionį ir Aistį. Vokietijos Krašto Valdyba buvo paprašyta padaryti vertimus. Šiuo metu darbas jau yra atliktas ir vertimai įteikti redaktoriams.

Dėmesio mokykloms.

Jau išėjo iš spaudos dr. V. Daugirdaitės-Sruogienės „Lietuvos Istorija“. Išleido „Terra“, 748 W. 33 St., Chicago 16, Illinois, USA. Reikia tikėtis, ši knyga pasirodys ir pas vietinių platintojus.

* Sambūrio „Šviesa“ New Yorko skyrius š. m. lapkričio mėn. 1 d. sąrašys su Adomo Galdiko 60 metų amžiaus sukaktuvėmis suruošė iškilmingą akta-minėjimą, pavadintą „Adomas Galdikas ir Lietuvos peizažas lyrikoje ir muzikoje“. Turiningoje programoje dalyvavo žymesnieji lietuvių poetai, menininkai ir muzikai.

* Dr. V. Leterskis, šiuo metu gyvenąs Vokietijoje, pakviestas galutinai paruošti spaudai naują leidinį „Lietuvos krikščioniškoji demokratija“. Šioje knygoje žymią dalį užims M. Krupavičiaus atsiminimai.

* Sveicarijos Europos pagalbos organizacija Vasaro 16-tos gimnazijai paskyrė 15.000 DM auką bendrabučio įrengimui Rennhofo pilyje.

* Žymus lietuvis filatelistas dr. A. Račkus, gyvenąs JAV, leidžia žurnalą „American Lithuanian Philatelist“ kurio jau yra pasirodęs šešioliktas numeris. Filatelistas šiam žurnalui telpa daug vertingos medžiagos apie Lietuvos pašto ženklus.

* „Karas sveikatos dėliai“. Tokio vardo novelė rašo žinomas rašytojas Ignas Šeinius. Novelėje vaizduojamas Nepriklausomos Lietuvos laikų gyvenimas.

* „Dirva“ spalio 15 d. numeryje informuoja, kad netrukus knygų rinkoje pasirodys Pulgio Andriušio dvi naujos knygos: jumoristinis romanas „Tipelis“ ir kelionės nuotykių knyga „Laivas linksmybės“. Taip pat atspausa nauja laida „Anoj pusėj ežero“.

* Naujos knygos: Tyruoši „Laukų liepsnos“ (išleista Vokietijoje; J. Gliaudos „Ora pro nobis“ (JAV); J. Jankaus „Namas geroj gatvėj“ (Vokiet.); Juozo Kėkšto „Etapai“ (Vokiet.); Jeronimo Cicėno „Vilnius tarp audrų“ (JAV); Luigi Pirandello „Pirmoji naktis“ (JAV). Jau pasirodė Stasio Būdavo „Uždraustas stebūklas“, J. Jankaus „Po raganos kirviu“ ir keletas kitų autorių pakartotinių laidų.

Juozas Gučius

1903 — 1923 — 1953

(Tąsa iš pr. AL)

Mikrofonizuojant ir režisuojant radijo vaidinimus, Juozui Gučiui teko ieškoti visiškai naujų formų ir išsireiškimo būdų. Nebuvo galima sekti nei užsienių radiofonų, nes ir ten ši nauja dramos sritis buvo tik vyssymosi ir eksperimentiniame stovyje. Jubilias bene pats pirmasis iš radijo vaidinimų pašalinio "pasakotorių", kuris atskiras scenas lyg ir sujungdavo. Juozas Gučius šitos priemonės atsisakė ir grynai garsų efektais ir pačiu tekstu sukurdavo pilnintinį radijo vaidinimą. Kituose, net ir labai pagarsėjusiuose radiofonuose, ši "pasakotoriaus" technika yra užsilikusi net iki mūsų laikų, nors Lietuvos Radiofonas jau prieš karą surado naujas technikas radijo vaidinimams pravesti. Didysis teatrologas Balyš Sruoga jau antrosios bolševikų okupacijos metu yra parašęs studiją apie radijo dramaturgiją, kurią Jubilias ypatingai norėtų pamatyti.

Daugumas mūsų gal skaitėme, apie garsiojo anglo artisto Orson Wellso transliaciją per New Yorko radiofoną, berods 1939 metais, kur su ypatingu naturalizmu buvo vaizduojama Marso būtybių invazija į Žemę. Pasėkos buvo nesitikėtos: amerikiečiai neišgirde transliacijos pradžios, kur buvo pranešta, kad tai yra vaidinimas, nutarė, kad jau atėjo pasaulio pabaiga ir prasidėjo visuotinė panika... Panašų triukinį vaidinimą tik keletą metų anksčiau Kauno Radiofone pastatė ir Juozas Gučius. 1937 metų išvakarėse, po tradicinio "Traviatos" transliavimo, buvo paskelbta, kad bus "Vaidinimas" ir pasigirdo balsai: "Rankas aukštytyn... dabar mes perimam radiofoną... jūs pasitraukite...". Efektas buvo netikėtas ir šiuo atveju. Iš provincijos visa eilė pareigūnų pradėjo skambinti ir teirautis "ar Kaune jau nauja valdžia?" Vėliau paaiškėjo, kad tai buvo

"Radio žuikių išdaigos"

pasibaigusios linksmais kupletais.

Karas ir dvi okupacijos ir Juozas

Gučių išbloškė į Vokietijos DP stovyklas. Čia Jubilias uoliai pasireiškė ir visuomeniniame darbe. Gyvendamas Britų zonoje, prie Detmoldo, kurį laiką buvo Raudonojo Kryžiaus generaliniu įgaliotiniu, dalyvavo LB Britų Zonos Taryboje. Vadovavo vienai iš didžiausių DP stovyklų Augustdorfe. 1945 m. LB Britų Zonos Komiteto kviestas suorganizavo ir Lietuvių Menininkų Kolektyvą, kuris apėmė dramos, operos ir baletu menininkus. Šito Kolektyvo rėmuose buvo pastatyta opera "Sevilijos kirpėjas", A Rūko komedija "Bumbulis ir Dundulis", o taip pat ir Juozo Gučiaus paruoštas ir Blekaičio režisuotas "Šarūnas".

Iš Vokietijos Juozas Gučius išėmigravo į Australiją. Apšygyvenęs Adelaidėje ir tapęs fabriko darbininku, jis nepaskendo kasdienybėje. Jo žodžiais tariant: "Ne dėl algos aš Lietuvoje dirbau, ne dėl algos aš ir čia dirbaujuos". Adelaidėje Jis rado scenos mėgėjų būrelį, kuris ir vieną kitą veiklą buvo pastatęs. Šie jauni entuziastai tik sužinoję, kad Juozas Gučius yra atvykęs, nedavė Jam laiko nei kaip reikiant atsikvėpti, tuojau Jį pakvietė perimti būrelio vadovybę. Iš scenos mėgėjų būrelio Juozas Gučius išvystė Adelaidės Lietuvių Teatrą — Studiją, kuri jau dirba trečiuosius metus. Pilmiai studijinį darbą dirbti Jubiliatui buvo nelengva: nei nuosavos patalpos nebuvo, nei lėšų, nei laiko — visi dirbo, dažnai skirtingose pamainose... Tačiau prie esamų sąlygų Juozas Gučius studijos siekimais yra patenkintas: "Žinoma, reikėtų ir nemaža bendro lavinimosi dalykų Studijoje dėstyti, kaip meno ir teatro istorijas, literatūrą, pagaliau, plastinę gimnastiką, dainavimą... Viso to sąlygos neleido padaryti...". Pastatymus Jubilias su Studija taip pat ne žiūrovų sconiui pataikaudamas statydavo (Studija Juozo Gučiaus režisūroje pastatė: "Viršininkas" pagal V. Kudirką, Čapeko "R.U.R.", Čechovo "Lokys", finalinę sceną iš B. Sruogos "Kazimiero Sapiegos", A. Skėmos "Vieną Vakara"), bet žiūrėdamas, kad Jo mokiniai — Studijos lankytojai iš pastatymų turėtų naudoti ir pasiruošę sceniniam

ISTORINIUOSE VIESKELIUOSE

(Perkelta iš 6 psl.)

vininkai dar geresniame ūpe šuoliais leido arklius gatve. Armonika dar labiau kėlė triukšmą. Armonika dar labiau, staiga atsirado vestuvininkų rankose automatai ir šautuvai, iš lekiančių vežimų pasipylė šūviai. Net "jaunoji" visai igudusia ranka sėjo kairėn ir dešinėn šūvius. Ir virš mano balkono automatas nubakė per sienos tinką, bet mano laime, gerokai aukščiau. Persekiojoti nebuvo prasmės, tik nuskubėjau į mokyklos patalpas sužinoti ar nebuvo nuostolių. Pasirodė viskas tvarkoje, tik vyai iš pykčio spjaudėsi kaip šernai.

—Na, palaukit, rupūzės, — grasinau grįždamas namo.

Prie vaistinės juokėsi mano pažįstamas lenkas.

—Ką, pane, partizanai vizitą padarė? —

—Taip, taip — atsakiau, — dabar mūsų eilė revizitui —

—Dieve padėk, bet man gaila jūsų nors ir litvainai esat. —

Per tas kelias dienas jau turėjau sudaręs šioj tokį planą, už kurį gal būčiau iš savo lektorius Karo Mokykloj gavęs daboklės. Nutariau bandyti prieš partizanus panaudoti jų pačių taktiką.

Rytą į štabą buvo sukviesti karininkai ir desėtkas geriausių puskarininkų uždaviniai. Buvau numatęs sudaryti kelioliką nedidelių, bet gerai automatiniiais ginklais ginkluotų komandų, kurios turėtų sutemus nepastebėtai išėiti iš miestelio į numatytas kryžkeles ir ten likti iki brėkstant. Pastebėjus atvykstant partizanus, be įspėjimo paleisti ugnį. Kad nakties metu nesusikovus su savaisiais, kiekviena komanda gavo žemėlapi su tiksliai nurodytą ir grįžimo keliu, nuo kurio jokiū atveju neturėjo teisės nei žingsnio nukrypti. Vyrų trėnė iš pasitenki-

nimo rankas, kad galės atsilyginti.

Sutemus, kai miestelio gatvės buvo tamsios ir tuščios, vyrų išlino visomis kryptimis. Likau su štabu ir sauja karių parengties stovyje. Vėl sėdėjau lauke gaudydamas kiekvieną garsą ir nervingai rūkydamas cigaretę po cigaretės. Po porą valandų laukimo, tai vienoje, tai kitoje vietoje sulojo kulkosvaidžiai, sutratėjo atskiri šautuvų šūviai ir vėl tylą. Vadinasi mūsiškiai veikė. Išsėdėjau lauke lig aušros, kai pradėjo grįžti pirmosios komandos. Komandų viršininkai, pasiuinę žmones į patalpas, skubėjo raportuoti apie įvykius. Jau saulei patekėjus grįžo paskutinė komanda.

Suvedus balansą, paaiškėjo, kad beveik pusė komandų turėjo kautynes.

Dėl staiga mūsiškių veikimo, beveik niekur partizanai nepasipriešino, nors kai kur jie viršio mūsiškius net kelioliką kartų. Atimti keli kulkosvaidžiai, kelioliką šautuvų, vežimų, arklių, prigrobto maisto ir t.t.

Kitą naktį vėl buvo pakartojimas, bet jau kitose kyžkelėse, tačiau rezultatai buvo žymiai mažesni. Po poros savaičių vyrų grįždavo iš naktinių medžioklių piktai, nes jokio partizano neteko sutikti. Dienos metu pradėjo me daryti ilgesnius žygius su didesniu jėgom, bet be jokių pasekmių. Valščius pradėjo grįžti į normalų gyvenimą. Dar po kiek laiko gavome patikimų žinių, kad partizanai visai apeleido šią apylinkę. Žmonės lengviau atsiduso ir nuoširdžiai dėkojo už tvarkos įvedimą.

Kai vieną vakarą vėl pas vaistininiką vakarojant, tyčiomis paklausiau, kur dingo baisieji partizanai, jis tik ranka numojo. —

—Jūs, lietuviai, pasiutę vyrų, geriau su jumis neturėti rimtų reikalų.

darbui ateityje. Jubilias mano, kad Jo užsibrėžtas darbo kelias su Studija vis dėlto yra tikslus ir sulauku save pateisins.

Pastaruoju metu Jubilias buvo užmanęs pastatyti su Studija Čiurlionienės "Aušros Sūnūs", tačiau darbą jau įpusėjęs, teko nuo šito pastatymo atsisakyti. Studija per visą savo gyvavimo jautė moterų trukumą, ir nepakankamas moterų skaičius, ypač vienai kitai dar pasitraukus, sužlugdė ir "Aušros sūnų" pastatymą. O užmanęs šitą pastatymą Jubilias buvo tikrai įdomiai, visiškai atsisakydamas veikalo naturalizavimo ir užplanuodamas pilnai ekspresionistiniai — simbolistiską pastatymą, tačiau de ja...

Šiuo metu Juozas Gučius yra paruošęs spektaklį iš trijų vienaveiksmių: prancūzo H. Duvernois "Ponia iš bronzos ir ponas iš kristalo", anglo J. Mortono "Dviguba nuoma" ir A. Čechovo "Piršlybas". Tai trys komedijos, tačiau visos rimtų dramaturgų parašytos, kurios Studijai duoda naujų užduočių, gi, žiūrovams taip pat turėtų būti įdomios ir maloniai pramoga teikiančios.

Lietuviškoje gegužinėje, australiško šilo pavėsyje, jaunimas sukosi Suktinio taktu, o senimas netoliese gūrskenojo alutį. Juozas Gučius kalbėjo: "Ne, Jubiliejaus švėsti negaliu. Taip, jeigu būčiau pastatęs "Aušros sūnus", pastatęs pagal savo užmanymą, išreikšęs savo idėją... tada gal būt. Tačiau dabar — negaliu. Ateinantis pastatymas per daug jau ant greitųjų sulipdytas ir jubiliejinį jį laikyti atsisakau".

Jaunimas šoko, senimas gėrė alutį, o Juozas Gučius atsiveikines išvažiavo namo. Kitą dieną Jo laukė fabrikas, o už dviejų savaičių jau premjera... Ne jubiliejinė, Jo paties žodžiais tariant, tačiau Premjera...

R. Marius

Telesforas Vallus
"Indijos vandenynas"
Iliustracija iš Alfonso
Griciaus eilėraščių rinkinio
"Tropikų elegijos"
Išleido
"Australijos Lietuvis"

KOLUMBIJOS LIETUVIAI TURI SAVO LAIKRAŠTĮ

Rugpjūčio Idieną išleistas pirmas lietuviškas laikraštis Kolumbijoje "Kolumbijos Lietuvių Žinios". Laikraštį išleido Spaudos Platinimo Biuras privačia iniciatyva.

Savo įžanginiame žodyje Redakcija sako:

"Kolumbijoje mes gyvename, palyginamai, labai išsisklaidę. Kai kurie, lyg tarzanai, kalnuose gyvena vienišą gyvenimą ir jaučiasi nuo savųjų atskirti. Laikraščiai mus pasiekia vėlavai ir žinios apie mūsų pačių gyvenimą pasensta.

"Kolumbijos Lietuvių Žinios" leidžiamos privačia iniciatyva ir neatstovauja jokiai srovei ar atskirai lietuvių grupei..."

Laikraštis spausdintas rotatorium. Techniškai atliktas gana prastai, sunkiai įskaitomas, tačiau, reikia manyti, kad leidėjai pasistengs ateityje spausdinimo techniką pagerinti.

Laikraštis yra geriausias tarpusavio ryšinininkas, todėl ir Kolumbijos lietuviai, įsteigę savo laikraštį, kad ir išsisklaidę, kaip "tarzanai", pasijus arčiau vienas kito ir sudarys vieną taurią lietuvišką šeimą. Leidėjams linkime ištvėrmės tęsti nelengvą esamose sąlygose darbą.

MOTERIMS

Redaguoja O. Pridotkaitė

AR MES PRIVALOME PASAKYTI SAVO AMŽIŲ?

Yra maniakų, kurie negali kitaip kalbėti apie save, savo šeimą ar užsimimą, kaip: "Dar šiais metais aš būsiu 50 metų... Pereitį savaitę man suėjo 60 metų... Ch, tie metai, metai... ir t.t. Priešingai, kiti šiuo reikalu nepraveria lūpų. Dar kiti meluoja, "kombinuoja" kovoja su tuo Laiku, kuris taip nesulaikomai bėga pirmyn.

Kurie yra teisūs, kurie ne? Ar reikia išdėstyti metų skaičių? Kartais tas sukelia gailėstį, kartais pagarbą, bet visuomet patenkina smalsumą ir būna puikia dirva kritikai. "To amžiaus būdama ji neturėtų dėvėti šokių ar anokių spalvą. Ar jūs matėte jos skrybėlaitę? Neverta nė šnekėti, ji "tinuoja". Ir taip pasaka be galo. Profesionalams, lygiai kaip ir pasauliečiams tokia kritika gali atnešti daug žalos.

Ar galima meluoti? Daktaras privalo žinoti ligonio amžių. Be to, neapsimoka mulkinti jo prityrusią akį. Ieškoma darbo? Nevertėtų slėpti amžiaus, nes yra žymių, kurios nemeluoja. Tarp kitko pagal socialinius įstatymus turi būti patiekta gimimo data arba metrikai. Kartais net vedybiniam tikslams mėginama pajaunėti (arba pasenti). Bet atsiminkime, kad teisybė visuomet išplaukia į paviršių ir melas tik padarytų blogą įspūdį.

Žodžiu, tik labai seni ir jauni turėtų didžiulius savo amžiumi. Vis dėlto ir kitų asmenų amžius galėtų būti bent atspėjamas.

R. Marius

Madame de Sévigné yra palikus gražų posakį. Kartą kalbėdama su savo viennete drauge, kuri rūpestingai slėpė savo amžių, ji tarė: "Pagaliau reikėtų ir mums susiprasti. Argi mes jau tokios senos?"

Gal kartais ir mums būtų galima pastatyti tą patį klausimą?

O JEIGU MES PAKALBĖTUME APIE 'KOJINES!

Kai apie 1660 metus paryžietis Jean Hindret, Colberto siunčiamas, išvyko į Angliją susipažinti su mezgimo galimybėmis, jis nenujautė kokį perversmą jis padarys vyrų ir moterų aprangoje.

Iki to laiko V. Europos vyrai nešiojo kelnes, kurios dengė kūną nuo juosmens iki pėdų. Garsiojo Prancūzijos karaliaus Šv. Liudviko ir dar Catherinos de Mediči valdymo laikais tokios kelnės buvo plačiai dėvimos. Galai, keltai ir ligūrai nešiojo panašias į šių laikų kelnes, bet raiteliai jau apsiuvinodavo kojas medžiaginėmis juostomis. Prancūzės dėvėjo ilgomis suknelėmis, kurios niekuo nesiskyrė nuo graikių "kolpos" ir romėnių "stolos".

Eskimai, laponai dėvi šunų, phokų ir meškų kailiais. Afrikoj ir Indonezijoje moterys nešioja kaip galima laisvesniais drabužiais. Europoje dėvima šilkas, medvilnė, vilna. Čia jau pritaikoma prie klimato.

Šiais laikais moterys dėvi uniformas lygiai taip kaip ir vyrai. Mūsų seserys advokatės teisme nešioja juodą apsiaustą ir skrybėlę, bet jos neužmiršta ir kojinių.

Ir jeigu mūsų senolės būtų turėjusios laimės nešioti šių laikų plonas Nyloko kojines, be abejo, jos būtų vaikštinėjusios trumpais sijonais...

"SKOLINAMA TIK 'TURTINGIEMS"

Patarlė sako: "Kas visko turi, tam duodama, o kuris nieko neturi, iš to viskas atimama." Didelė neteisybė, pasakysite. Ne, jeigu kiekvienas žodis ir daiktas būtų tinkamai įvertintas, mums būtų aišku, kad ne vien tik galvodami apie trūkumus mes juos pašalinsime, o dejuodami — tapsime laimingais!

Norėdami būti turtingais, suskaičiuokime savo turtus. Gal mūsų materialinė padėtis nėra gera, bet ar mes neturime sveikatos, protingumo geros nuotaikos, artimo žmogaus meilės ir daugelio kitų turty, kurių mes neįvertiname? Kodėl mes turėtume nuolat svajoti apie trūkumus ir nelaimės? Mes kartais esame nepatenkinti savo artimu ir gyvenimu. Nuliūdę ir nelaimingi pranašaujame nepasisekimus ir... mūsų žodžiai išsipildo.

Kartą viena moteris iš provincijos atvyko į miestą. Ji užmiršo lietsargį, o ta diena buvo lietinga. Buvo pakviesta į svečius, bet pavėlavo į traukinį. Galvojo galėsianti apsipirkti, bet nerado ko norėjo. Nuvykus aplankyti dukters ir anūkų, sutiko daugelį prieštaravimų ir nepasisekimų. "Nelaiminga diena," galvojo moteriškė grįždama namo. Jos laimei, ji mokėjo pažinti tos "nelaimingos dienos" gerąsias puses. "Ar jos anikai nėra gražūs, sveiki ir meilūs? Ir kitą dieną galės nusipirkti tą, ko šiandien negavo". Iš tikrųjų be reikalo ji nusiminė ir neiškojo šios dienos džiaugsmo.

Pasekime ir mes jos pavyzdžiu. Su tiksime gražių siurpryzų.

jausmu ir karšta meile. Ir tas jos jausmas neatšala.

Rudaplaukės yra pačios pavojingiausios moterys. Jų plaukų spalva yra vyrų lyg ir įspėjimas, kad santykiuose su rudaplaukėmis gali sutikti nemenką pavojų! Jos mėgsta pavergti vyrus, bet nesiduoda būti pavergiamos. Rudaplaukės meilėje būna ištikimos, nors mažiau pastovios, negu šviesiaplaukės. Jos yra pavydžios, nors šiuo atveju jas pralenkia brunetės. Bet rudaplaukių pavydas esti trumpalaikis ir mažiau pavojingas.

(Nepr. Liet.)

BŪDAVO...

Sodietiškų prisiminimų pynė (Švenčionių aps., Dūkšto vals.)

(Tąsa)

RUDUO GIMTINĖJ

(parafrazė pagal Roko "gaspadoriuskus" apdūjomimus, kuriuos jis visuomet išreikšdavęs balsiai, kalbėdamasis pats su savim...)

Virtinėmis gervės, žąsų
Į pietus jau traukia.
Bet atgal jūs kelią rasit —
Džiaugsimės sulaukę.

Juodi tumulai varnėnų
Į ražienas puola.
Ir atbėga nuo Nagėnų
Kreivį tvorų kuolai.

Jie dabar nereikalingi,
Tiktai varnos paikos
Ant tvorų sau kranksi tingiai,
Ir santuriai laikos...

Ištuštėjusios ganyklos —
Miškuose galvijai.
Rūgsta priemenį salykla,
Sodas krustelt bijo...

Šalnės laukia antaniniai,
Stambios, kietos kriaušės.
O serbantai nusiminę
Stagarais jau šiausias.

Bobų vasara saulėta,
Vortinkliais padrikus,
Bulbieniojuos išsiplėtus,
Truputį padykus:

Kartais vėju sualsuoja,
Obelį supurto,
Leidus nuimt geruoju
Derlių žemės turta.

Kuliamoji visą parą
Užia prie klijimo.
Šiandien duodame čia garo,
O rytoj — pas Klimą.

Klevo lapai jau pageltę,
Bet drūtai dar laikos.
Kol šiaurys atpūs čia šaltį,
Dabar patsai laikas

Pilti grūdus į arodus,
Vežti į malūną.
Kai sukaustys žemę gruodas —
Vesdint vieną sūnų...

Perdažnai tas šelmis sukas
Apie Klimo klėtį.
Bet ir Klimo Aneliukei
Metas jau tekėti.

Va, kaip čia vikriai ji mina
Aukšto prėslo šiaudus,
Ir visų kiblių vaikinų
Akimis nešauda...

Bus darbšti ji šeiminkė,
Bus gera martelė.
Ją maniškis pasirinkęs,
Turtins savo dalį.

Dėkui Dievui už sveikatą,
Už šiuos aukso grūdus.
Vien rugių bus — aiškiai matos —
Tūkstantėlis pūdų...

O kur dar kviečiai, kur pupos,
Žirniai, grikliai, miežiai. —
Pagalvoji — kyla ūpas,
Toks džiugus, toks šviežias.

PIRMOJI DIENA "ŠKALOJ"¹⁶

(žiūr. sunumeruotus paaikškinimus)

— "Per dienas ant pečiaus tūnai,
Kaip koks diedas senas...
Teks tau vaikščioti į Platūnus."
Sako dėdė mano.

— "Pan kierownik" jau įsteigęs
Ten tau "polską skalą" — — —¹⁷
Krenta pirmos gruodžio snaigės,
Truputį jau šąla.

Vieną žvabų gruodžio rytą
Kalviškių palaukėm.
Rankoj spausdamas "zešytą"¹⁸
Į Platūnus traukiu.

Peršokęs desėtką griovių,
Dievulėliau mano! —
Jau prie "skalos" durų stoviu,
Tarp dviejų kaštanų.

Nors iš čia kur sprukti noris,
Bet smunku į vidų...
Nosį varvančią nukoręs,
Daug vaikų išvydau.

Kąžkoks ponas su "linejka"¹⁹

Pliekia "učnių" vieną.²⁰
Plaks ir man čia "skūrą" sveiką —
Aišku jau kaip dieną...

Ant paberto rupaus žvyro
Tyliai kampe klūpi
Du jau tįstelėję "vyrai".
Baisiai blogam ūpe...

— "Siadaj prędzej, hyclu nowy,"²¹
Ponas rodo suolą.
— "Dam i tobie, niema mowy..."²²
Taip mane užpuola.

— "Kto ty jestes? - Polak maty."²³
— Nesuprantu nieko...
— "Jaki znak twój? - orzel bjały!"²⁴
O kad jį kur sliėkas!

Taip mane kamantinėja,
Nors prasmek iš "strioko".²⁵
Visai "skalai" duoda vėjo,
Kad "polskai" nemoka.

Vienas toks nevykęs "frantas" —²⁶
Vaikas plikbajorio,
Snižda: — "Jie "polskai" supranta,
Tik kalbėt nenori..."

— "Matka Boska po naszemu!"²⁷
Kiedys rozmawiała... —²⁷
Kalba ponas, atsirėmęs
Į trikojį stalą.

— "I księżulek ansz, ten młody,
Lubi polskich dzieci.
Da on wam swięconej wody,
Wszystkich was oswieci..."²⁸

"Jeszcze Polska nie zginęła" —²⁹
Ant lentos užrašo.
Tas bajorvaikis pašėlo —
Jau man "grušią" peša!

Na, palauk tu, riestanos! —
Kitą kurį kartą
Mano "macj" sužinosi,
O dabar — neverta...

Bet, pala! — Turiu užantį
Kiškio spirų sauja...³⁰
Iberiu jam — še tau, "frante" —
Į "sunduką" naują.³¹

Jau senai skaityt mokėjęs
(Mokė Roko bernas).³²
Dabar mokslą leidau vėjais,
Ir sau "šaudžiau varnas".³³

— "Pan kierownik" sužinojęs,

Kad skaityt jau moku,
Tėviškai per petį ploja —
Dingo visi "striokai".

Liepęs man geriau rytdienai
Nusiprausti "bužę",³⁴
Davė man knygutę vieną —
Robinsoną Kružę.

PIRMASIS "INTERVIU" SU LENKŲ POLICIJA³⁵

Pirmoji diena

Šiandien turguje žadėjau
Truktelt kokį lašą...
Bet kokie dabar čia vėjai
Policiją neša?

Net keli va prisistato,
Pavardės paklausia.
Bus blogai, jau aiškiai matos,
Bus kažkas tikriausiai...

— "Marsz na posterunek! Skoro!"³⁶
Na, ir marširuojau.
O jau plaučiuos trūksta oro,
Painiojasi kojos...

Kol pasiekėm "posterunką",
Upas baisiai krito.
Komendantas čia sušunka:
— "A to ten bandyta!"³⁷

— "Ty wywiesil tam na górze
Lachman taki gupi,
I na siebie sciągles burzę —
Dam ja ci po dupie..."³⁸

Aiškinuosi jam iš lėto:
— Dirbu dvare Trano.
Vėliavas iškabinėti —
Tai "štuka" — ne mano."³⁹

Prisistato ir pats Tranas,
Ir prie stalo sėda.
— "Aš nekaltas, "proszę pana" —
Lengvink mano bėdą..."

Jis gerai mane supranta.
Murma: "panie tego",
Ir pasako komendantui:
— "Sprawa ta — sledczego."⁴⁰

Antroji diena

— "Przyznajsię, cholera jasna!"⁴¹
Komendantas šaukia.
— "Nie — to twoje oczy zgasną!"⁴²
Tyliau susiraukęs.

Liepė pabučiuoti kryžių.

Ir sakyt teisybę...
Bet, — nė žodžio! — pasiryžau,
Tylos įsikibęs.

Po to davė, po to pliekė,
Net trinciai plyšo...
Negailėjo savo vieko
Pasamdytas Griša.⁴³

Daužo papades "bananais",
Rauna, peša plaukus.
Juos kamuos taip velnias senas,
"Pekloj" jų sulaukęs.

Visiškai nuogai nurengė,
Ant grindų patiesia.
Spardo batais, kiek įstengia,
Šniokščia keturiose:

Ponas komendantas, Griša,
Ir dar du civiliai,
Juosmenį maišu aprišę,
Vandeni užpylė...⁴⁴

Ir tokiais šmaikščiais "bizūnais"
Duoda kailiui garo.
Raitos mano vargšas kūnas,
Silpna pasidaro...

Trečioji diena

(nuo "Ainošiaus prie Kaiposšiaus...")

Vėl kažkur mane jie veda,
Rankom surakintom.
Sau mąstau, netekęs žado, —
"Kad kas nepažintų..."

Kliuvo man gerai ši kartą,
Surietė į ragą.
Su policija nér "žertų" —⁴⁵
Kūnas degte dega...

Žengiam purvinom gatvelėm.
Ech — netrauks devynios...
Širdį neramumas gelia,
Dėdė prisiminus.

Kaip jis jausis, sužinojęs
Mano šią "nescęstį"⁴⁶
Juk tik man jis, vakarojant,
Mėgsta "baikas" dėstyt...⁴⁷

— "Ten juž pewno zarzną kogo"⁴⁸
Sako ponas žilas.
Aš sumurmū jam: — "Jajbogu,
Zlego nie zrobilem."⁴⁹

(Perkelta į 9 psl.)

Skautybe ir religija

Šiuo straipsniu noriu supažindinti skaitytojus su vienu iš svarbiausių skautų ideologijos punktų, kuris, turbūt, sukelia ne mažą susidomėjimą tarpe tos mūsų visuomenės dalies, kuri svarsto klausimą, ar skautybė padės jų vaikams susidaryti tvirtus pagrindus ateities gyvenimui, ar tai tik yra vienas iš liuoslaikio pralaidimo būdų.

Nors religijos vaidmuo skautybėje ir yra vienas iš svarbiausių ideologijos punktų, tačiau literatūros ietuvų kalba stinga ir todėl, ne kiekvienas gali savo susidomėjimą tuo klausimu patenkinti.

Bet kuris to klausimo svarstymas turėtų prasidėti Sąjūdžio Įkūrėjo pažiūrų supratimu, kadangi jo pažiūros ir sudaro skautybės pagrindus.

Lordas Baden-Powellis yra aiškiausiai apibūdinęs religijos vaidmenį skautybėje savo straipsny "Outlook" (Apžvalga), kuris tilpo mėnesinio Anglijos skautų žurnalo "The Scout" 1924 m. liepos mėn. numeryje ir yra ištiesi perspausdintas knygoje "B. - P. Outlook" psl. 111-113.

Šio straipsnio vertimą paduodu ištiesi: "Skautų ir Skautų Sąjūdyje mes pateikiame berniukams ir mergaitėms tiktai paprasčiausią ir pagrindinę religinę etiką ir po to reikalaujame ją praktikuoti. Ji yra tokia paprasta ir pagrindinė, kad paviršutiniškam kritiškai Skautybė atrodo esanti "visai be religijos". Asmuo tyrinėjęs Skautybę ir ją besinaudojantis, žino, tačiau, kad taip nėra.

Mes pateikiame ją taip, kaip Kristus mokė t. y. dvejoje paprasčiausiose formose:

"Mylėk Dievą visa savo širdimi" ir "Mylėk artimą, kaip pats save."

Šiais dviem įsakymais remiasi visi Dievo įstatymai ir pranašai. Vaikams, tačiau, toli gražu nepakanka jų teksto apstrakčioje formoje atmintinai išskirti ir progai pasitaikius kartoti, kaip papūgoms įtas greit nubluks ir turės mažai įtakos jų būdą ar gyvenimą. Užtat mes tuos du įsakymus ir suaktyvinam.

Dievo meilė. Kad sužadintus geresnį Dievo realizavimą ir meilę Jam, mes plačiai panaudojame Jo kūrybos tyrinėjimą. Atsimintina, kad tai tėra tik priemonė, bet ne pakaitalas. Dovydo Livingstone istorija nusako kiek yra vertas toks žingsnis, dedant jauname prote pamatus ateičiai.

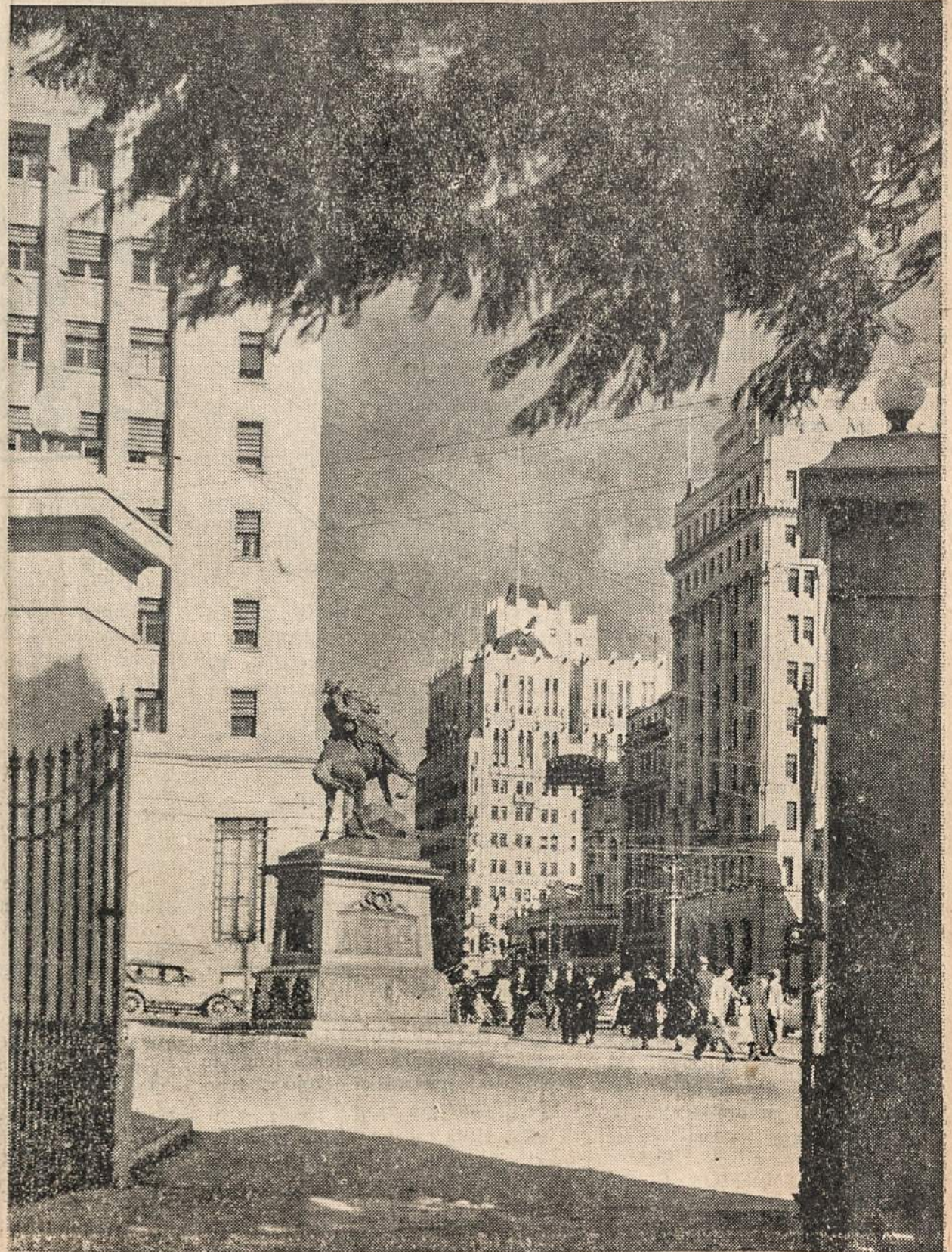
Gamtamokslis arba tyrinėjimas gamtos pasireiškimų įvairiausiose formose ir gėrėjimasis jos stebuklingumu bei grožiu patraukia kuo ne kiekvieną vaiką. Stovykla ar iškyla priartina berniuką ar mergaitę prie augalų, gyvių, paukščių, uolų ir kitų jų draugų gausioje Dievo šeimoje.

Jūros ir dangaus paslaptingumas, žavus vaizdo spalvingumas ir kompozicija — visa tai gali būti jiems perteikta ir jų pasisavinta, atveriant jų akis į tai, kam pirma jie buvo akli.

Tokiu būdu suprantančiam mokytojui atsiveria durys į jauną sielą.

Netgi tenai, kur sunku pasinaudoti išvykomis, yra daug naujų ir nuostabių dalykų, kurie gali būti tyrinėjami kiekviename mūsų anatomijos inče, kurios pažinimas (ir vėl suprantančio mokytojo rankose) gali būti begalo vertingas, tiek parodant Kūrėjo darbo stebuklingumą, tiek sukeliant gilesnę pagarbą tam kūnui, kuris Jo mums

Adelaide. In the centre is the south african war memorial, while to right are the big modern buildings of King William Street.

Gražioji Adelaidė. Centre Pietų Afrikos karo paminklas, toliau matyti modernūs pastatai King William gatvėje.

By courtesy of "The Chronicle". Picture V. Harber.

(Perkelta į 9 psl.)

Redaguoja vyr. sktn. Br. Dainutis

Australų Skautų Ryšininkas

Rajono Vadas vyr. sktn. A. Krausas susipažino ir užmezgė ryšius su HQ paskirtu naujuoju australų skautams ryšininku F. M. de Molnar (Dr. Pol. Sc.)...

Mūsų skautų sueiga per radijo.

Radijo Vadas užmezgė ryšius su vienos Viktorijos radijo stotijų transliacijų vadovu sktn. Mr. Tom S. Jones. Jis ketina lietuvių skautų sueigą užrašyti juoston ir pertransliuoti per radijo skautiška pusvalandy.

Skautų Vadovai-ės pas Rajono Vadą.

Praeitą mėnesio antroje pusėje visi Melbourne bei artimesnėse apylinkėse esą skautininkai - skautininkės bei vienetų vadovai buvome sukviesti Rajono Vado vyr. sktn. A. Krauso į jo namus pasitarti einamais reikalais.

Naujas tiekimo skyriaus vedėjas.

Br. Kostas Kuzmickas yra paskirtas nauju Rajono Tiekimo Skyriaus Vedėju. Jo adresas: Mr. K. Kuzmickas, 55 Pleasant Str. Pascoe Vale, Vic.

PLSS Nario Mokestis Brolijos nariams.

Rajoon Brolijos Vadeivai pskt. J. Makuliu pristaciaus, Brolijos Vadija sutiko, atsizvelgdama į esamą Australijoje padėtį, pakeisti anksčiau nustatytą doleriais mokestį.

Melbourne skautės smarkiai kruta.

Rugsėjo mėn. 20 d. Kun. Zivilės dėvė savo konkurso užbaigimą atžymėjo surengdamos laužą - vakarą. Laužė itin gerai pasirodė konkurse pirmą vietą laimėjusi "Gulbių" skiltis vadovaujama skiltininkės psklt. Rasos Jakutytes.

Melbourne skautai.

Skautai irgi smarkiai kruta rengdami šio Tunto vasaros stovyklai, nors paviršutiniškai stebėtojai jų rezultatai ir darbas nėra taip aiškiai matomi.

Viktorijos - Tasmanijos Tunto Tautinių Šokių Grupė.

Daug galvosukiu tunto vadovybei sukėlęs geros stovyklavietės išsirūpinimo klausimas buvo gražiai išspręstas psktn. A. Bakaičio ir Tunto Tautinių Šokių Grupės (vad. s. vyr. sktn. A. Karpavičiaus) vykusiu manevru. Morningtone, — apie 40 mylių nuo Melbourne, — gyv. psktn. A. Bakaitis, turėdamas gerus ryšius su visuomene, buvo gerai painformuotas apie ten esančias galimybes mums gauti gerą stovyklavietę.

Vyr. Skautių "Širšių" Vakaras.

Vyr. skautių "Širšių" skiltis Melbourne, vadovaujama skiltininkės psklt. D. Lazutkaitės pamažu stiprėja tiek avo narių kiekybe, tiek kokybe. Seneniai, pamačiusios kaip sunku tuntu parūpinti visiems palapines stovyklai, "Širšės" nutarė š.m. spalio mėn. 31 d. surengti vakarą ir iš gauto pelno nusipirkti nuosavą palapinę. Vakaras pavyko puikiai, jų išplėstas ir inscenizuots vaidinimėlis — baletas iš dainos "Oi, jūs, čigonai..." buvo tikrai gražus. Ypatingai solo partija atlikta Irenos Virbilaitės.

Nelaimė Brisbanėje.

Brisbanės vietininkijos vietininkas psktn. J. Urbonas ir d-vės draugininkas vyr. sktn. A. Alčiauskas, išvažiuodami motociklu iš šalutinės į pagrindinę gatvę, susidūrė su mašina, ko pasėkoje vietininkui buvo sulaužyta dešinė ranka ir dešinė koja, o draugininkui kairė arka ir įskeltas galvos kaušas. Dr-kas jau pagijo, tačiau vietininkas dar randasi ligoninėje, nes rankos lūžis buvo negerai sudėtas ir teko ranką laužti antrą kartą. Abiems broliams Rajono Vadija reiškia užuojautą ir linki greičiau pasveikti. Pažymėtina, kad nežinint nelaimės ištikusios du vietininkijos pareigūnus, skautiškas darbas vietininkijoje nenustojo ir skiltis ir toliau kas šeštadienį iškilauja ir stropiai rengiasi vasaros stovyklai.

BŪDAVO

(Atkelta iš 8 psl.)

— "Stul pysk, psiakrew!" — palydovo

Krenta pikti žodžiai.

Žmonės klega, žmonės stovi, Ir net pirštais rodo ...

Bet ... va dėdė!.. Taip susenęs!..

Dieve, ir jis kenčia!

Įkiša man į kišenę

Duonos ir ... rožančių ...

— "A ty škād tu? Daj drapaka!"

Niukšą gauna dėdė ...

Jis nė žodžio nepasako,

Tik jau purvė sėdi ...

Mes žygiuojam ... O jis kryžių

Ranka siunčia platų ...

— Dėde, aš čia dar sugrįšiu,

Saugok tik sveikatą ...

16) Szkola (lenk.) — mokykla. Vilniaus krašto sodiečiai buvo įpratę vadinti "škala". Tokia pirmoji "škala" autoriaus tėviškos pašonėje (Platūnų nusususiam dvare) buvo įsteigta, berods, 1923-24 metais jau vėly rudenį. Kiek vėliau ir lietuviška ("Ryto draugijos išlaikoma) mokykla pradėjo eiti savo kalvarijų keliais (Begūnų kaime). Anuo metu, kaip lenkiškos, taip ir lietuviškos dar būdavo suspaudę kokiam vienam kambary, kur tilpdavo visi skyriai. Ir vienu ir tuo pačiu metu mokindavosi nuo mažiausio "plikabambio" iki keturiolikos me-

Vakarų Vokietijos ...

(Atkelta iš 4 psl.)

metų būvyje stipriai lems vokiečių Rytų politiką, ir nuo jų sprendimų žymia dalimi priklausys jos intensyvumas. Viena jau dabar aišku — jie stengsis vyriausybės akis daugiau nukreipti į Rytus, ir nebūsiu pranasas, tvirtindamas, kad šita vokiečių politika gerokai pagyvės.

3. Kanclerio deklaracija.

Išrinktas 2/3 parlamento narių iš naujo kancleriu (pirmojo parlamento jis tebuvo išrinktas vos vieno balso persvara), Adenaueris deklaravo savo ateities politiką. Kalbėdamas apie numatomą užsienio politiką Rytų klausimais, jis pasirodė labai nuosaikus. Tik pareiškus tvirtinimą, kad vokiečiai niekad nesustiks su Oderio — Neisės linija, naujieji parlamento rūmai sudrebėjo nuo triukšmingų pritarimų.

4. Pirmieji žingsniai.

Kaip jau buvo anksčiau rašyta, Deutsche Partei rengia siūlymą vyriausybei sueiti į kontaktą su Rytų Europos valstybių egzilų atstovais ir su pastaraisiais derėtis dėl vokiečių "gimtinės teisės" Rytų Europoje realizavimo. Čia mes galime su gryna sąžine pareikšti, kad Pabaltijo valstybės nėra apsinkintos klausimo hipoteka, nes nei lietuviai, nei latviai ir nei estai vokiečių iš savo kraštų prievarta nevarė. Vokiečiai iš Pabaltijo 1939 ir 1941 m. išsikėlė savo laisva valia, šaukiami Fuehrerio, kad naujuose Vokietijos užimtuose plotuose realizuotų didingą kolonizacijos misiją. Vokietijoje jie, atsisakę senųjų pilietinių, priėmė Vokietijos pilietybę ir už savo Pabaltijų paliktus turtus buvo pilnai atlyginti.

Vokiečių tremtinių atstovai artimoje praityje yra dažnai palaikę kontaktą su Rytų Europos pabėgėliais. Su kai kuriomis grupėmis jie susitarė, pvz. su slovakais ir su viena čekų grupe. Su kitais Rytų egzilais visi pasiklabinėjimai, kadangi jie vyko privačia platforma, baigėsi be konkrečių išdavų. Egzilų atstovų santūrumas suprantamas. Reikia turėti galvoje, kad egzilų atstovai yra savos rūšies savų kraštų suverenumo reiškiėjai, kai Landsmannschaftų atstovai teatstovauja tik privačia teise — paremtoms organizacijoms. Faktas, kad Vokiečių Respublikos vyriausybė, nepripažinusi Baltijos valstybių inkorporavimo į Sovietų Sąjungą, iki šiol dar nesiteiki akredituoti mūsų pilnateisio diplomatinio atstovo, mūsų visada jaučiamas kaip vakuumas.

Pirmas gyvesnis vokiečių tremtinių kalbėtojų pasisakymas prieš aukščiau minėtąjį lenkų-vokiečių kondominiumą už Oderio-Neisės linijos nebuvo visų vokiečių priimtas vienu balsu. Tai pvz. "Stuttgarter Zeitung" įver-

ty pusbernio, kuris jau "kaip reikiant" kibindavęs paauglesnes mergaites ...

17) "Pan kierownik" — taip buvo įprasta vadinti pradinės mokyklos vedėją.

18) "Polską škala" — lenkišką mokyklą.

19) "Zeszyt" (lenk.) — sąsiuvinys.

20) Liniuotė.

21) "Uczen" (lenk.) — mokinys.

22) Greičiau sėsk, naujas išdykėli!

23) Duosiu ir tau nėra kalbos ...

24) Kas tu esi? — mažas lenkas.

25) Koks tavo ženklas? (suprask valstybinis) — baltas erelis.

26) "Štriokas" (slavizmas) — baimė.

27) "Frantas" — puošėiva, dabita.

28) Ir Dievo Motina mūsiškai (suprask lenkiškai) kadais kalbėjusi ...

29) Prisipažink, aiški cholera!

30) Jei ne — tai užges tavo akys.

31) Lenkų okupaciniai saugumo organai Vilniaus krašte turėdavo tam tikrus budėlius, kurie "padėdavę" komendantams ar tardytojams išgauti prisipažinimus. Jie tardymo metu būdavo sugudintomis ar surusintomis slapyvardėmis, pav. Jaša, Miša, Griša ir apn. Prieš kankinimus tardomas turėdavo pabučiuoti kryžių ar evangelijų knygą, ir sakyti "teisybę", po to tardytojas pasakydavo "dac jemu w kości" (duoti jam į kaulus). Tokios "procedūros" būdavo vykdomos Vilniuje (Lukiškių kalėjime), Švenčionyse. "Vietinio pobūdžio" suimtųjų kankinimai būdavo vykdomi ir kiekvienoje valsčiaus policijos būstinėje.

32) Dar Lenkija nepražuvo — lenkų tautinės giesmės pirmieji žodžiai.

33) Spiros — kiškio ar avies sudžiūvusios išmatos.

34) "Sundukas" (slav.) — dėžutė sąsiuviniams ar šiaip kam susidėti.

35) Pas ūkininkus ir dvaruose tarnavęs bernas (Julijonas Klimas), būdamas savamokslis, anais laikais daug vietos paauglių pramokė lietuviško rašto. Prie to prisidėdavęs ir čia minimas dėdė, ne vienam "bachūriui", kaip jis juos vadindavo, apdaužęs nagus už "varnų šaudymą" ...

36) "Šaudyti varnas" — žioplinėti,

SKAUTYBĖ IR RELIGIJA

(Atkelta iš 8 psl.)

buvo paskolintas, ir aiškinant, kaip juo turi būti rūpinamasi, kaip jis turi būti išvystomas ir dauginamas, kad sąžiningai atlikus dalį mūsų pareigos Dievui.

Artimo meilė.

Kiek tai liečia antrąjį Dievo įsakymą — meilę artimui, mes skatiname mūsų skautus ir skaites išreikšti ją aktyviai, kad ir elementariu būdu padedant kitiems.

Kasdieninis geras darbelis, atliekamas nesiekiant jokios asmeniškios naudos, nuosekliai auga, tapdamas įpročiu, pareikšdamas kartais aukoti ar tai laiką, ar tai pinigų, ar savo malonumus bei pramogas, ir pasiekia tokio laipsnio, kad jį atliekantis net rizikuoja savo gyvybę.

Mes mokome vaiką, kad dovana tol nėra jo, kol jis nėra pareiškęs dėkingumą. Todėl jo pažiūra į Dievą yra dėkingumas už gautąsias gėrybes ir būdas išreikšti tai, yra jo pagalba artimui Dievo vardu.

Toksai tradymasis ir išugdymas savyje tokios meilės, kuri reiškia Dievą viduje, pilnai pakeičia individo širdį ir atneša tikrojo dangaus pajutimą. Tai padaro iš jo visai kitą esybę. Jo gyvenimo klausimu tampa: ne ką aš galiu iš gyvenimo gauti, bet ką aš galiu jam suteikti.

Nesvarbu kokią galutinę religijos formą jisai praktikuosias, svarbu kad jaunuolis savyje pažino jos giliausius pagrindus, ir pažindamas juos per jų praktikavimą, jis tampa tikru krikščioniu su platesne pažiūra į kilnumą ir simpatiją artimui.

Antra vertus, kiek tai liečia vaikus, mes per gerai žinome, kad yra pavojinga ignoruoti psichologinę pusę ir per daug pabrėžti teologinę ir dvasinę.

Mes galime laimėti kelis, bet nustoti daugumos. Mes galime jiems taip įsibosti, kol jie yra mūsų priežiuroje, kad nuo to momento, kai jie taps laisvi, jie visai išsižadės bet kokios religijos. Mes, ko gero, tokiu būdu gamintumėm savimylas ir apsimetėlius ir tikėjimo vietoje žadintume prietarinumą.

... nutarimas yra padarytas relatyviai mažos grupės ... Jeigu tai diktuotų politinis organas, tai būtų visai įmanoma, jog vieną dieną kondominiumas Rytų Europoje būtų vykdomas. Prieš tai jau šiandien pasisakyti iš principo nėra gudru, o tai tik kelia įtarimų, kad tremtiniai tai daro vadovaudamiesi nacionalistiniais jausmais ir paprastu revizionizmu, juo labiau, kad kondominiumas ir teisė į gimtinę nesudaro neišlyginamų priešingumų." (Elta)

Remiantis tačiau tais pagrindais, kuriuos aš anksčiau aprašiau, pageidautinas tolimesnis formalus auklėjimas yra palyginus lengvas; tikrumoje, tenai, kur jis yra tinkamai vedamas, jis seka beveik automatiškai.

Kai mes mūsų tautoje turėsime pakankamai tokio rango piliečių, kurie kasdieną savo darbe praktikuos krikščionybę, tada tikrai bus mažiau klasiinių ir sekcijonalių skirtumų, o daugiau gilaus ir kilnaus broliškumo ir, to pasekoje, net tautinis patriotizmas nebebus aukščiausiu žmogaus siekimu, bet aktyvi gero valia ir kooperavimas tarp žmonių visame pasaulyje, remiantis supratimu, jog mes esame visi vieno Tėvo vaikai.

Reikėtų įsidėmėti sekancius pagrindinius B.-P. pasisakymo punktus: 1). Skautybė siekia sudaryti pagrindus, ant kurių kiekvienas tikintis į Dievą gali toliau išsiugdyti savo religijos pažinimą bei praktikavimą.

2). Skautybė atsiekia tą tikslą sužadindama stebėjimosi jausmą ir išvystydama individe paprotį padėti kitiems.

3). Skautybė nėra grynai krikščioniška; ji sukuria bendrą plotmę visoms religijoms susieiti.

Reikėtų taip pat atsiminti, kad nuo pat Skautybės užuomazgos Lordas Baden-Powellis stengėsi, kad ji būtų naudojama:

1). Savo įtaka pasiekti jaunuolius, kurie nepriklauso jokiai bažnyčiai.

2). padėti Bažnyčioms išlaikyti jaunuolius, kurie joms priklauso.

Sio dviejop tikslo pasaulinė Skautybė nėra išsižadėjusi nei šiandieną. Savaime aišku, kad toks dvylypumas sukelia savaime ir skirtingų problemų, kurių tinkamą nušvietimą skaitytojai gali rasti "Mūsų Vytyje" arba anglų kalba knygoje "Scouting Religion and the Churches", kuria aš naudojausi šį straipsnį rašydamas.

Vyr. sktn. B. Dainutis

Naujas laikraštis

SĖJA, tautinės, demokratinės minties mėnesinis laikraštis. Leidžia ir redaguoja G.J. Lazauskas, 1023 N. Keystone Ave., Chicago 51, Ill. (USA) Administracijos adresas: Sėja, c/o V. Vintartas, P.O. Box 271, Chicago 90, Ill. (USA). Prenumerata 2 dol. metams (18/0).

Pirmas "Sėjos" numeris išleistas gegužės mėnesį. Laikraštis atstovauja Lietuvos Valstiečių Liaudininkų ideologiją ir yra labai gerai redaguojamas. Kiekvienas numeris duoda įdomių ir svarbių aktualijų. Linkime "Sėjai" tvirtai laikyti ir pereiti į savaitinį

44) Per šlapią medžiagą plakant kūną, ne taip "lengvai" atsiveria žaizdos. Kartais po tokių tardymų, suimtieji atgaudavo laisvę. Bet tik pabandyk kam pasiskusti, kad gava lupti policijoj, ir jei ji apie tai sužinos, tai būsi teisiamas už saugumo organų šmeižimą, ir niekad neišeisi iš baisiausio Lenkijoj kalėjimo — Bereza — Katuska, apie kurią žymus Vilniaus lenkų publicistas Mackiewicz (Cat) savo "Hystorja Niepodleglej Polski" (Nepriklausomos Lenkijos Istorija) sako, kad tas buvęs Lenkijoj suimtųjų pragaras drąsiai galys konkuruoti su nacių ir bolševikų konglergiais ... Savo laiku paties Pilsudskio dekretu buvo uždraustas tardomųjų kankinimas, bet ...

45) "Zertas" (slav.) — juokas, špōsas, pokštas.

46) "Nesčėstis" (slav.) — nelaimė.

47) "Baikos" (slav.) — pasakos, niukų plepėjimas.

48) Tas jau tikrai ką paskerdė ... Taip pasakė vienas lenkas geležinkelietis.

49) Kaip Dievą myliu, blogo nepadariau.

50) Užčiaupk (suglausk) snukį, šunkrauji!

51) O tu iš kur čia? Duok "drapaką"; suprask — dėk į padą, nešdinkis, "nešk muilą", ir pan.

Kiekvienas žmogus nori būti mylimas brutto, ne netto. Hebbel

Is Mr. Ilgausio Kontozos

Mr. ILGAUSIO LINKĖJIMAI

Kur Jūs rasite, Panelės, Ponios ir Ponai, tokį taikų sutvėrimą. — kaip aš — Jūsų Mr. Ilgausis. Be reikalo Sydnejus man priskiria kažkokius ten žygius ir nuopelnus. Savo nuomonės turėjimas dar nėra nuopelnas. Prieš nieką aš nesikėsinau ir nesikėsinu, išskyrus rūškaną miną "Australijos Lietuvis" skaitytojų veiduose. Ją visuomet norėsiu pakeisti šypsena ir juoku. Taigi — tegyvuoja besišypsanti akys ir besijuokiančios burnos!

Taikos Šventėje tebūna leista taikiam sutvėrimui pasilikti su taikiais linkėjimais Naujuosius 1954-tus metus. O mano linkėjimai toki:

AL BENDRUOMENEI — sulaukti iš išvažiavusio pirmininko kompaktinio afidevito.

SYDNĖJAUS ALB VALDYBAI — pasitenkinti ir 1954-aisiais tik savo valdinių dideliu skaičiumi.

MELBOURNO ALB VALDYBAI — susitarimo aktus patvirtinti darbais (pamaldų metu posėdžiaujant bažnyčios salėje).

ADELAIDĖS ALB VALDYBAI — po gegužinės su išreklamuota "programa" suruošti programą be gegužinės, paskelbiant, kad jona bus įleidiama tik su gegužinėje nusavintomis stiklinėmis.

SNIEG. KALNŲ SENIUNIJA I — ir šiais metais leisti savo seniūnijos sniege nusiplauti rankas Bendruomenės avantiūristams.

KITOMS ALB VALDYBOMS — įrodyti savo buvimą bent specialiuose "Mūsų Pastogės" numeriuose.

NAMŲ STATYMO KOMISI-

JOMS — 1954-aisiais įsigyti kaip nors papigintai bent vieną realią plytą, kad būtų ką parvežti Vyt. Didž. Muziejun savam veiklumui įrodyti ateisiančioms kartoms.

KULTūros FONDUI — jei pasiseks suvažiavimo milžinišką programą išsemti per vieną dieną, tada antrą dieną linkiu įgyvendinti visos eilės praėjusių metų planus bei užsimojimus, o trečią dieną ... pasiekti Sydnejaus pavyzdžiu.

TAUTOS FONDUI — bent pačiam patikėti savo pagarsinta apyskaita.

"MUSŲ PASTOGĖI" — dažniau keisti redaktorių, nes ir kitos partijos bei organizacijų vienetai laukia savo eilės "pasireikšti".

MOTERŲ SEKCIJAI — savo riestainius paaugoti namų statymo komisijai.

RUR TEATRUI — STUDIJA I — išstudijavus Henri Dvernois, John Maddison Morton, Čechovą ir kitus panašius, bent pe apsirikimą paimti studijuoti kokį nors lietuvišką autorių, nes pastatymuose, rodos, dalyvauja ir vienas kitas lietuvis.

RUT. LIETUVIŠKAM TEATRUI — neišvirsti nurašinėjimų biuru ir, Dieve gink, nepasivadinti studija.

CHORUI — "Kai baltos rožės žydi mėnesienoj prisimenu aš dirigentą vieną. Kaip pirmąkart dirigavo jis, taip antrąkart, taip trečiąkart ... ir t.t. Pasveikinkit jį nuo manęs.

SPORTININKAMS — 1954-aisiais metais sudaryti visas komandas iš pasamdytų svetimtaučių, ir kai jie gins Lietuvos spalvas, sėdėti publikoje.

TAUT. ŠOK. ŠOKĖJAMS — pirmoje pasitaikiusioje kalvėje suremon-

tuoti benutrūkstanti "lenciūgėlių".

TEISININKAMS — neatidėliojant sudaryti testamentus tremtinio teisėjams.

KARININKŲ RAMOVEI — tęsti išgėringas lietuviškos ramovės tradicijas, į kompaniją įtraukiant vis daugiau tarnavusių svetimose kariuomenėse.

DAILININKAMS — per spaudą pajieškoti bendruomenėje žmogaus kuris sutiktų Sydnejaus parodoje premijuotus paveikslus pakabinti savo saliono sienose.

SOLISTĖMS - AMS — susiaurinti savo ambicijų skalę ligi to, kad visi sutilptų toje pačioje Bendruomenės oktavoje.

SKAUTAMS — kitą kartą verdant šūpinį pasikviesti kulinarijos ekspertus iš Moterų Sekcijos. Tad neprisivils.

ATEITININKAMS — suruošti stovyklą Bendruomenės Valdybai bei Moterų Sekcijai, ir joje įrodyti, kad vaikų lietuviškumo išlaikymas yra nemažesnės svarbos reikalas už bendruomenės namų statymą ir riestainių kepimą.

"DINGUSIAI KARTAI" — suorganizuoti pajėgesnių ekspediciją savęs pačios įieškoti baruose.

MERGUŽĖLĖMS — 1954-ais dar vienais metais atjaunėti belaukiant, kol svajonių princas atskris skraidančia lėkšte iš Marso.

NAMŲ SAVININKAMS — iškabinti ant namo durų užrašą: "Solidarumo mokesčių rinkėjams, liet. laikraščių platintojams ir 16-tos Vasario gimnazijos agentams įeiti griežčiausiai draudžiama."

AUTOMOBILIŲ SAVININKAMS — išsikovoti, kad būsimuosiuose Bendruomenės namuose būtų įrengta "Service Station", kuriame benzinas būtų prdavinėjamas tik po valandų ir sekmdieniais.

"VEIKĖJAMS" — ir 1954-ais posėdžiauti "Exchange" ir "Ambasador" baruose.

KRASTO VALDYBOS REVIZIJOS KOMISIJA I — subalansuoti Tautos Fondo sąskaitas.

Su taikiausia pagarba —
Jūsų Mr. Ilgausis

Learn English

This English!...

We are now starting a new series of advanced lessons on the English language which we have called "This English!" For the five lessons of the month of November we shall look at the five main uses of that rather difficult tense — the PRESENT PERFECT.

But first of all, what does the present perfect look like? You form the present perfect with "have" (or 'has') and the past participle of the verb you want.

Like this:

I have lived in Australia since 1949.
He has lived in Perth for two years.

Negative:

I have not lived in Australia.
He has not lived in Perth.

Questions:

Have you lived in Sydney for a long time?
Has he worked in that office many years?

Short Forms:

I've lived in Australia since 1949.
Hasn't he seen Adelaide yet?

Short Answers:

Have you lived in Sydney since 1950?
Yes, I have.
No, I haven't.
Has he seen Adelaide yet?
Yes, he has.
No, he hasn't.

THE PRESENT PERFECT

First Use:

We use the present perfect to speak about an action in the past which is continuing into the present.

Very often the words "for" and "since" are used with it. "I have been in Australia for three years."

This means:

"I came to Australia three years ago" — the past.

"I am still in Australia" — the present.

If the action is finished, we use the past:

"I lived in Adelaide for two years but now I live in Perth. If the action is still continuing in the present, we use the present perfect:

"I have lived in Perth for three years and I am living there now."

Examples:

In all these sentences the action in the past is continuing into the present ...

I have lived in this house for ten years ... and I live here now.

You have worked in that factory for a year ... and you work there now.

He has smoked a pipe for twenty years ... and he still smokes one.

She has lived in Melbourne since 1949 ... and she lives there now.

We have been in Sydney since last year ... and we are still here.

They have worked in this office since May ... and they still work here.

Second Use:

We use the present perfect when no time is mentioned: "I have seen that film."

We use the past tense when a definite time in the past is mentioned:

"I saw that film last week."

Now look at these sentences:

I have read this book. I read it yesterday.

"I've met Mr. Smith. I met him last week."

They've lived in Melbourne. They lived there in 1949."

"We've heard that record. We heard it on Sunday."

(Continued on page 11)

The view of Adelaide. The Torrens is prominent in the foreground.

Adelaidės vaizdas. Apačioje Torrenso upė.

By courtesy of
The Chronicle
Picture Keith Philips.

LEARN ENGLISH

(Continued from page 10)

We must use the present perfect when the action can still take place or when it can be repeated. We often use the words "ever" or "never" in these sentences.

We say:
"Have you ever heard Solomon?"

But we say:
"Did you ever see Pavlova?" — because it is now impossible to see her.
— because it is still possible to hear him.

Examples:
"Have you ever seen Krsten Flagstad?" (She is alive).
"No, I've never seen her but I've heard her on records."
"Yes, I have. I heard her when I was in London."
"Have you ever seen Gene Kelly dancing?" (He is alive).
"Yes, I have. I saw him in that film last week."
"Did you ever meet Melba?" (She is not alive).
"No, I never met her. She was a great artist."

Third Use
We use the present perfect when the time we are talking about is not yet finished:

We say:
"I've been to town to day?" — because "to-day" is not a finished time.

Examples:

In all following sentences we use the present perfect tense because the time mentioned is not a past time but is still continuing...

"I've spent a lot of money to-day I'm afraid."
"I've been to some interesting places in my life."
"We've had some good times during this trip."
"I've bought a number of new magazines to-day."
"She's been to the pictures twice this month already."
"They've visited the doctor three times this week."
"Scientists have made great discoveries in this century."
"I've smoked ten cigarettes so far to-day."

Fourth Use:

We use the present perfect tense to follow a future tense in sentences like this:
"I'll come when I've eaten my sandwiches."

This means:

"I'll come very soon after the action of eating my sandwiches is finished." "Eating my sandwiches" will be just finished, just in the past, when I come... so I use the present perfect tense.

Examples:

In all these sentences we use the present perfect tense to follow a future tense:

"I'll give the book to you as soon as I've read it."
"He'll show you the painting when he's framed it."
"She'll go swimming as soon as we've had lunch."
"She'll go to dance after she's finished her work."
"They'll visit us after they've been to Melbourne."
"Will you show me the letter when you've written it?"

Fifth Use:

We use the present perfect tense when the action we are talking about is just finished, and the past is very close to the present. With this kind of sentence we use the word "just":
"I've just finished my tea."

This means:

"I've finished my tea at this moment."

Examples:

In all these sentences the action we describe is very close to the present and even affects the present. In all of them we use the word "just."
"I've just painted the room."
"He's just come home from work."
"They've just bought a new lawnmower."
"We've just decided to go to the opera."
"She's just arrived."
"They've just found a flat."
"Have you just bought that car?"
"No such luck! I've just borrowed it!"

NO DISASTERS REPORTED IN SATELLITE NEWSPAPERS

Since all articles appearing in satellite newspapers are carefully planned to reflect the single policy of the Communist Party and its ideology, most of them are pure propaganda. World news events are reported sparingly, and always interpreted in terms of this ideology and its aims. Straight, or "objective", news reporting is forbidden on the pretext that it "breeds sensationalism."

A Bulgarian refugee reported that Bulgaria had a serious railway catastrophe on the Stara Zagora — Gorna Crehovitsa line. Although nearly 200 people were killed, the newspapers made no mention of the accident. The refugee also told of a man who was electrocuted while making repairs on a telephone pole. A large crowd witnessed the event, but it was not reported in the press.

During the 1952 May Day celebrations in Sofia, one of the parading tanks accidentally hit the railing of Tzar Osvoboditel Monument where spectators were lined up. Five women and children were crushed to death, the damaged railing was immediately repaired, and the press pretended that nothing had happened.

About the only "sensational" news reported in the satellite press concerns crimes against the state, and the majority of these are thefts of "Socialist property." The communists are highly possessive and protective about this illegally-seized personal property and place far greater importance on it than on individual lives.

LETTER OF THE LAW

(From a letters-to-editor column, Lidova Demokratic, Prague:)

Question:

"I am a pensioner and have a tiny plot of ground of 66 hectares. The only livestock I own is one goat. The authorities insist that my tax is 35 kilograms of beef." Signed: S.K. Podivice.

Answer:

"Everyone who owns more than 5 hectares must pay the state a certain amount of beef. You will simply have to make a swap with a neighbor..."

CZECHS CHOOSE "DEATH OR FREEDOM"

Two young Czech citizens, who escaped from behind the Iron Curtain in a small airplane say they were inspired by a goal of "death or freedom."

Zdinek Volf and Jiri Wertheimer made their dramatic flight last week. They took off from Prague in their Piper Cub and landed two and a half hours later at a field near Regensburg, Germany after dodging communist border police.

"We had no weapons at all, and no food with us," they told a press conference. "But we did not care. We were hopeful, death or freedom was our motto."

Volf and Wertheimer said they decided to seek political asylum in the Free West because they "could no longer distinguish truth from lies" in their homeland.

When asked about political attitudes of the Czech people, Volf and Wertheimer said that "deep in their hearts, 90 per cent of Czechoslovakian youths were anti-communist."

"We are sure," they said, "that despite all difficulties, many others will follow our examples, just as we followed the example of those who escaped before."

They said they fled from Czechoslovakia because of a "deep discontent" with the communist-ruled regime in their homeland. Both said they had learned in Prague about the two previous 'Freedom Planes' that fled to the West by listening to Radio Free Europe broadcasts, which they heard "as often as possible". They also knew about the eight Czechs who escaped last July by crashing the border in a home-made armored car.

Wertheimer is a technical engineer, Volf an agriculturist. Both are in their twenties. They expressed the wish to emigrate together, either to South America or the United States.

STOT, TEISMAS EINA!

(Tąsa iš 2 psl.)

liudininkas tačiau neparodė, kaip gi, jo nuomone, tuos pinigų reikėtų telkti.

Liudininką išmušė iš vėžių netikėtas prokuratoriaus klausimas: ar tie namai bendruomenei būtina reikalingi? **Prokurorai kalba.**

Baigus liudininkų apklausinėjimą ir šalims nieko naujo nepareikškus, teismas leido prokuratoriai pradėti savo kaltinamąsias kalbas. Pirmas prabilo V. Stasiškis. Pradėdamas jis užakcentavo, kad kiekvieno žmogaus gyvenimas turi savo misiją. Mūsų misija ypatingai svarbi. Mes turime išlaikyti modernios Lietuvos tradicijas ir papildyti jas viso pasaulio geriausiomis savybėmis. Ir Lietuvos Chartos įvadas iš mūsų reikalauja, kad mes išlaikytume lietuviškumą. Atsisakyti lietuviškumo, reiškia atsisakyti savo misijos. O šio atsisakymo padarinys — žlugimas. Čia prokuroras pacitavo Senąjį Įstatymą: "19. O jeigu jūs nusigręšite ir aplesite mano įstatymus ir mano įsakymus, kuriuos aš jums patiekiau ir nueisite ir kitiems dievams tarnausite ir jiems melsitės; (20) tai aš juos išnaikinsiu iš savo žemės, kurią aš jiems daviau; ir šiuos namus, kuriuos aš pašvenčiau savo vardui, atmesiu nuo savo veido ir padarysiu priežodžiu ir pajauoka tarpe visų tautų; (21) ir kaip iškilūs šie namai, taip kiekvienas, kuris pro juos eis, pasibaisės ir klaus: Kodėl gi Viešpats taip padarė šiam kraštui ir šiems namams? (22) Ir bus sakoma: Nes jie apleido Viešpatį, savo tėvų Dievą, kuris juos išvedė iš Egipto žemės; ir nes jie prisirišo prie kitų dievų ir jiems tarnavo, todėl jis jiems leido visas šias nelaimes." (2. Kronikos 7/19-22)

Užakcentavęs sąmoningą kaltinamojo atsisakymą nuo lietuviškumo, kaltintojas toliau nurodė, kad tautinių tradicijų ir kultūros atsisakymas senąjį lietuvių bajorijai atnešė išnykimą ir žlugimą. Tautybė su visomis jos savybėmis yra Dievo duota. Kas, jos atsisako, tas laužo Kūrėjo valią. Ir vėl buvo pacituoti pranašo Jeremijo žodžiai: "10. Ir atsitiks, kai tu skelbsi šiai tautai visus šiuos žodžius, jie tau sakys: Kodėl Viešpats skiria mums visas šias didžias nelaimes? Kuris yra mūsų nusikaltimas ir kuri mūsų nuodėmė, kurią me padarėme prieš Viešpatį mūsų Dievą? (11) Tada atsakyk jiems: Nes jūsų tėvai mane apleido sako Viešpats, ir nusekė paskui kitus dievus ir jiems tarnavo ir jiems mel-

dėsi, o mane apleido ir mano įstatymo nesilaikė! (Jer. 16/9-11).

V. Stasiškis ypatingai užakcentavo jaunuomenės nutautėjimo padarinius ir nurodė, kad bausmė, skaudi bausmė už šį nutautėjimą pirmiausia palies pačius tėvus. Jaunimas taps svetimas.

Tėvai nesupras vaikų, o vaikai tėvų.

Antrasis prokuroras, J. Kalvaitis, prisijungdamas prie jo bendrininko išreikštų kaltinimų, plačiau apžvelgė teismo metu išryškėjusias bylos aplinkybes. Padaręs ekskursiją į nepriklausomybės karus, kada laisvė reikėjo ginti dalgiu ir kirviu rankoj, jis užakcentavo bendros tautinės idėjos žlugimą.

Lietuvių bendruomenė yra visų lietuvių junginys. Tačiau į tą bendruomenę mes žiūrime labai šaltai, vengiame bet kokio aktyvaus dalyvavimo joje.

Kalvaitis toliau ypatingai puolė Kultūros Fondą, kurio veikimas tesiribojas tik ore kabančia teorija. Jis turįs ateiti pagalbon šėštadienio mokyklai, chorui, teatrui, tautiniams šokiams, dvigubam kvartetui, atskiriems menininkams ir t.t. Turi būti įsteigti muzikos, meno, dainos rateliai. Į jo veikimo sritį turįs įeiti kultūrinis jaunimo auklėjimas, įvairūs kultūriniai minėjimai ir meninės minėjimų dalys.

Toliau, remdamasis liudininkų parodymais, J. Kalvaitis teigė, kad mokykla nepakenčiamose sąlygose, kad tautiniai šokiai merdi, kad dainų tautos vaikai užmiršo lietuvišką dainą (net ir choras neturi pakankamai choristų), kad dvigubas kvartetas užsūdo ant laurų, kad jaunimas nedalyvauja mūsų sporto organizacijoj, kad nepakankamai dominasi lietuviška spauda ir lietuviška knyga, kad nepalaikomas bendruomenės organas.

Prokurorai palaikė visus kaltinimo punktus ir prašė lietuvių tremtinių, gyvenančių Pietų Australijoj, atitinkamai nubausti.

Sunki gynėjos misija.

Poniai E. Reisonienėi teko vienai imtis gynimo misijos, nes antrasis gynėjas, Pulgis Andriusis, antrame teismo posėdyje negalėjo dalyvauti. Tačiau ir viena būdama, gynėja gražiai apgynė kaltinamąjį, kiek iš viso buvo galima apginti. Jos gynimo kalba yra laikoma gražiausia kalba šioj byloj.

Gynėja nurodė, kad Pietų Australijoj gyveną lietuviai sudaro nedidelę lietuvišką parapiją, naujausią parapi-

ją su 1350 suaugusių asmenų. Ta parapija turi savo spaustuvę, leidžia laikraštį, spausdina knygas, turi teatrą, chorą, tautinių šokių grupę, knygyną; čia veikia skautai, jaunieji ateitininkai, socialinę globą vykdo moterų sekcija; veikia šėštadienio mokykla, ideologinės organizacijos, profesinės draugijos. Sekmingai vykdomos drabužių ir pinigų rinkliavos. Diepholzo gimnazijoj išlaikomi keturi mokiniai. Ar čia galima įžiūrėti sąmoningą atsisakymą nuo lietuviškų reikalų?

"Australijos Lietuvį" skaito kas ketvirtas suaugęs lietuvis. Be to, skaito "M. Pastogę", ateina krūvos žurnalių. Knygų pirkime P. Australija yra pirmoj vietoj. Knygynu reguliariai naudojasi 60 skaitytojų, dauguma jaunimas.

Į teatro spektaklius ir choro koncertus atsilanko po 500 žmonių. Tokio skaičiaus galečių pavydėti Kaunas. Negirdėti, kad kur nors kitur būtų lietuviškas teatras.

Mūsų jaunimas yra susibūręs į tautines organizacijas. O susidomėjimas savom organizacijom priklauso nuo vadovų.

Mokykla blogam stovyje ir ji negali patraukti vaikų. Ji turėtų būti šviesus lietuviškumo židinys, bet pasidarius nuobodi ir atgrasi. Daugeliui vaikų mokykla per toli.

Lietuvių kalba apstūi polonizmais, slavizmais ir germanizmais, kurie byloja, kokios audros drąskė lietuvišką ažuolą. Svetimybų tremtyje neišvengsime.

Iš liudininko Marmukonio parodymo, kaip toliau nurodė gynėja, sunku susidaryti vaizdą, kiek surinkta mokesčių ir išplatinta ženklelių. Nepateikta konkrečių davinų kas ir kiek privalo sumokėti. Mokesčių rinkime ir ženklelių platinimo metodai neefektingi.

Baigdama, gynėja nurodė, kad kaltintojai mėgina apkrauti tremtinių nesuskaitomom pareigom. O užkraunant pareigas, negalima pamiršti teisių. Jei reikalaujame, kad tremtinys skaitytų lietuvišką spaudą, neužmirškime teisės norėti, kad ta spauda būtų įdomi. Tai kas liečia paskaitas, koncertus ir kitus pasirodymus, jei reikalaujame, kad tėvai siųstų vaikus į šėštadienio mokyklą, leiskime tėvams reikalauti, kad ta mokykla būtų tinkamai sutvarkyta ir kad tikrai doutų naudos ją lankantiems.

"Neteiskite ir nebūsime teisiami", baigė p. Reisonienė Sv. Rašto žodžiais, todėl neteiskime, jei kuris iš

mūsų, tremties audrai siaučiant, palūžo, o nebūsime teisiami, kad tie, kurie galėjome, nepalaikėme jo ir nepareimėm jam silpstant.

Teismo sprendimas

Adelaidės Lietuvių Bendruomenės teismas, kaip sakoma motyvuotame sprendime, vadovaudamasis gyvybiniais lietuvių tautos siekimais,

n u s p r e n d ė:

Pietų Australijos lietuviui tremtiniui pareikšti išėjimą: 1) dėl nepakankamo rūpestingumo leisti savo vaikus į šėštadienio mokyklą ir 2) dėl to pat nerūpestingumo mokėti solidarumo ir kitus mokesčius, gi dėl visų kitų kaltinimų išteisinti jį.

Skirdamas tremtiniui šią bausmę, motyvuotam sprendime, Teismas nurodė: "reikia sutikti su prokuratūra dėl mūsų šėštadienio mokyklos. Ji apleista. Iš 200 mokslo amžiaus vaikų teuzregistruota vos 78, gi pamokas telanko apie 30 — pirmoje grupėje 18,5%, antroje — 14%. Mokytojų yra 30. Mokestį temoka 37 šeimos, iš 40, kurios sutiko. Ir daugiau lėšų būtų, jei be parapijos kuri nors kita organizacija tvarkytų jas. Tam reikia daugiau rūpestio iš tėvų, kaip artimiausių globėjų pusės. Kalti dėl to tėvai."

Liedamas mokesčių nemokėjimą, Teismas pareikšė: "Teisingai Prokuratūra kaltina teisiamaį ir dėl mokesčių nemokėjimo. Per pusę metų surinkta solidarumo mokesčio £88.4.0, t.y. 3,5%. Tautos Fondo pasų parduota 226, Genocido ženklelių 157 už £89.8.0. Sporto klubas "Vytiš" turėjo atleisti apie 60 savo narių dėl mokesčių nemokėjimo. Kitų organizacijų kasos taip pat mažos, jei ne visai tuščios. Negali pasidžiaugti savo kasa ir Apylinkės Valdyba. Reikalų daug. Opių ir skaudžių reikalų, o pinigų mažai. Niekas jų neduos mums, jei mes patys jų nesudėsime. Skirdami savo turto dalį, mes ne tik atliekame savo kultūros reikalus, bet ir tvirtiname bendruomenės organizaciją, suteikdami jai sąlygas — veikti ir augti. Teisiamašis nusikalto parodęs nepakankamo rūpestio dėl mokesčių mokėjimo." (Citatos iš motyvuoto sprendimo perduotos originalo kalba).

Baigiamosios pastabos.

Pabaigai norėtusi konstatuoti, kad tremtiniui iškelto bylos nagrinėjimas iš karto pasuko neteisinga kryptimi. Byloje buvo nagrinėjami ne tremtinio nusikaltimai, bet atskirų bendruomeninių institucijų trūkumai. Žinoma, pro juos nebuvu galima praieiti, bet

jie turėjo sudaryti tik foną bendruomenės nario nusikaltimams išryškinti. Dabar gi bendruomeninių institucijų sirguliuvimai sudarė visą bylos esmę. Ir kaltinamasis, kaip individas, nublanko. Už tų visų organizacijų "apendicitų" kaltinamajam pavyko pačiam pasislėpti ir savo apkerpėjimus užtušuoti. Byloje kalbėjo, paskaitas skaitė, išpažintis darė organizacijų pareigūnai, bet ne eiliniai žmonės. Niekas jų neklausė, kodėl jie savo kalbą užteršė, kodėl lietuviškus reikalus pamiršo, kodėl laikraščių ir knygu neskaito, į susirinkimus neatvyksta, solidarumo nemoka, vaikų lietuviškai nemokina ir t.t. Niekas neišaukė jaunolio ir neišklausinėjo, ar jis dalyvauja kokių nors organizacijoj, kur ir su kuo jis laiką praleidžia.

Dėl to tad daugis kaltinimo punktų taip ir pakibo ore, liko neįrodyti, nors jie, esmėj, nebuvo iš pirmo išlaužti.

Byloje buvo apstu momentų, kada, išsauskus liudininką, nei šalis, nei teismas nežinojo nuo ko pradėti. Gi "paskaitininkams" buvo leidžiama skraidyti padėbesiais ir kalbėti visai su byla nieko bendro neturinčiais reikalais. Ateityje panašioms byloms reikėtų geriau pasirengti.

Tačiau bendrai paėmus, bylos svarstymas buvo teigiamas įnašas į lietuviškų reikalų stipresnį pajudinimą. Tiek atskiras lietuvis, tiek ir organizacijos pasidarė atitinkamų išvadų.

VI. Radzevičius

V Žinios

(Tąsa)

AUSTRALIJOJE RASTA NAFTOS

Vakarų Australijoje prie Indijos vandenyno, vietovėje vadinamoje Exmouth Gulf, po ilgai trukusio tyrinėjimo ir gręžimo, pagaliau rasta naftos. Nafta rasta 3600 pėdų gylyje ir jos sluoksnis siekia apie 15-17 pėdų. Tačiau gręžimai tęsiasi toliau ir numatoma pasiekti iki 12.000 pėdų. Tikimasi surasti gilesnius naftos sluoksnius.

Naftos atradimas sukėlė didelę sensaciją tiek Australijoje, tiek ir užsienyje. Netenka abejoti, kad Australijos ekonomikai šis atradimas turės didelės reikšmės, nes dabar Australija importuoja naftos už 50-60 milijonų dolerių per metus.

Yra davinų, kad naftos gali būti prie Mt. Gambier (Pietų Australijoje) kur taip pat numatoma daryti gręžimus.

Pažymėtina, kad apie 75% viso kapitalo į naftos tyrinėjimus ir eksploataciją investuota JAV-bių, o australai turi tik 25%. Vadinas, pilna kontrolė priklauso amerikiečiams.

VARŽAS SPAUDOS LAISVĖ IŠTATYMAS NSW

"Sydney Morning Herald" paskelbė kaltinimus, kad kel Sydneyjaus miesto tarybos nariai, nešvariomis priemonėmis stengėsi pasipelninti įvairias licencijas davę tik "tiems, kurie "patepdavo", į aukštas tarnabas priiminėjo savo giminaičius ar savo partijos narius ir pan. NSW vyriausybė, kurios daugumą sudaro Darbo Partija, po to įnešė į parlamentą įstatymą, kad laikraštis, kuris paskelbia tokius kaltinimus, turi teismui nurodyti šaltinius, iš kur jie kaltinimai paimti. Įstatymas daugumos priimtas ir įsigaliojo. Laikraščio atstovai pareiškė, kad jie jokiū būdu neišduosią tų šaltinių, iš kur jie žinias gavo, nors tektų atsisėsti ir kalėjiman arba mokėti didesnę baudą.

Galimas dalykas, kad laikraščio kaltinimai buvo tik tam, kad sukompromituotų Darbo Partiją, nes turėję įvykti rinkimai į miesto tarybą. Šitai nepavyko, nes rinkimus laimėjo Darbo Partija, gavusi 11 atstovų ir 20-ties.

Priimtas įstatymas varžo spaudos laisvę, nes gana dažnai nebus galima gauti informacijų vien tik dėl to, kad vėliau gali būti pareikalauta išduoti asmenis, kurie informuoja.

PAREIŠKIMAS

Š. m. "Dirvos" Nr. 45 rašoma: "VLIKui vadovaujant, JAV kongr. Kersteni nuvykus Romon LDS min. Lozoraitis buvo ignoruotas, o vėliau tas pat buvo daroma ir Bonnoje... Atrodo, kad VLIKas nenorėjo LDS min. Lozoraitį prileisti prie kongr. Kersteno."

Į tokius "Dirvos" su teisybe prasielenkiančius ir visuomenę klaidinančius pranešimus ELTA yra įpareigota paskelbti:

1. Ne VLIKas, bet kongr. Kerstenas nustatė savo kelionę į Romą, kuriai VLIKas nei norėjo, nei galėjo vadovauti.

2. Kadangi VLIKo būstinė yra Reutlingene, o p. Lozoraitis Romoje, todėl VLIKas negalėjo p. Lozoraitį "ignoruoti", ypač kad p. Kersteni lankantis Romoje, p. Lozoraitis buvo iš Romos išvykęs.

3. Į Bonną Vykd. Tarybos atstovai vyko ne savo iniciatyva, bet kongr. Kersteno pakviesti. Jeigu p. Kerstenas arba Amerikos Aukštasis Komisaras būtų norėję, jie galėjo pasikviesti ir p. Lozoraitį.

4. VLIKas negalėjo ar norėti ar nenorėti "prileisti" p. Lozoraitį prie kongr. Kersteno, nes p. Lozoraitis galėjo p. Kersteną aplankyti, kada ir kur jis tik norėjo.

5. Į kitus "Dirvos" tame straipsnyje padarytus išvedžiojimus nerandame reikalo atsakyti.

Informacijos Tarybos
Valdytojas

"AUŠROS SUNUS" ADELAIDĖJE

Lietuvių Teatro Myletojų grupė visų rimtumu dirba repetuodama Sofijos Kymantaitės — Ciurlionienės "Aušros Sūnūs" veikalą. Šis veikalas bus pastatytas ateinančių metų Vasario 16 proga.

Mūsų visuomenei, išsiilgusiai lietuviškų veikalų ir savojo krašto garbinos praeities išgyvenimų "Aušros Sūnūs" pastatymas bus ne tik maloni staigmena, bet ir didelė šventė.

Smulkiau apie veikalą ir vaidintojus bus pranešta vėliau.

STAMBI TULLY (Q-ld) LIETUVIŲ AUKA GIMNAZIJAI

Tautietis P. Ropė atsiuntė "Australijos Lietuvio" Leidyklai £21, kurie skirti Vasario 16 Gimnazijos namams pirkti. Šią sumą sudėjo:

1) Auka iš naujų australų balius	£11
2) V. M. aukojo	£2
3) J. N.	£2.10.0
4) A. K.	£2.10.0
5) P. R.	£3

Labai gaila, kad Tully dirbą tautiečiai, sudėję tokią gražią sumą mūsų Tautos gyvybiniams reikalams — lietuvių išlaikyti, matomai, iš kuklumo, nedavė net savo pavardžių. O tai reikalinga žinoti gimnazijos valdybei, kuri visus rėmėjus surašo į atitinkamą knygą.

Ši auka, kartu su kitomis gautomis tam reikalui sumomis, siunčiama Vasario 16 Gimnazijai, nes jai šiuo metu lėšos labai reikalingos atliekant pirktų namų būtiniausių remontą, kad galėtų eiti mokslas.

Visiems rėmėjams nuoširdi padėka.

SPORTAS

FUTBOLAS

Vytis — Polonia, 2-2

Š. m. gruodžio 7 d. ir vėl Vytis susitiko su Polonia, draugiškai pasidalindamos po vieną tašką. Tačiau aikštėje nesimatė jokio draugiškumo, nes abi komandos stengėsi laimėti. Pirmieji pradėjo spausiti mūšiškiškai ir Virbos gražus šūvis buvo sulaukytas lenkų vartininko. Lenkai greitais praėjimais bando užlaužti mūšiškius, bet atsimušą į mūsų gynimą. Tik po savo žaidėjo gauto kampinio, dėl didelio susigrūdimų, įvartis krenta į mūsų vartus. Antram kėliny A. Kitas bauda išlygina. Lenkai, pasipiktinę gauta bauda, pradeda aštriau žaisti, bet ir mūšiškiškai paseka jų pėdomis. Vienas lenkų žaidėjas keletai minučių išsena iš aikštės. Neilgai išbūna lygus rezultatas, nes lenkai įmušė naują įvartį. Toliau sekė dar smarkesnė kova, nes laiko buvo mažai. Mūsų puolimas padarė keletą gražių praėjimų, bet nei Kitui, nei Virbai nepasisekė rezultata išlyginti. Tik keletą minučių prieš rungtynių pabaigą, A. Kitas pakelia rezultata iki 2-2.

Šiose rungtynėse A. Kitas pasirodė labai gerai, įmušdamas abi baudas. Išskyrus keletą klaidų, kurių dažnai pasitaiko, komanda sužaidė labai gerai.

KREPŠINIS

Jau vasaros turnyre Vytis su Tauru suspėjo pralaimėti po vienas rungtynes.

Vytis — Port Adelaide 70-39

Gruodžio 12 d. įvykusiose rungtynėse pirmam kėliny vyko apilygis lošimas. Dėl vieno žaidėjo ir komanda buvo sunkiau lošti. Antram kėliny, padarius pakeitimą, komanda iš karto pakopo į viršų, parodydama gražų žaidimą.

Taškus pelnė: Gurskis 19, Urnevičius 16, Kitas 13, Pyragius 8, Jaciunskis 6, Karla ir Visockas po 4. Geriausi žaidėjai buvo Gurskis su Urnevičium.

Tauras — South Adelaide 34-29.

Turėdamas pilną sąstatą ir Tauras lengvai laimi visą laiką vesdamas gerą žaidimą. Tik prieš pabaigą susiluba-

PIRMOJI KOMUNIJA

Gruodžio 5 d., šeštadienį Adelaidės Šv. Juozapo bažnyčioje įvyko reto iškilmingumo šventė. Baltomis gladiolėmis išpuoštoje presbiterijoje 14 jaunųjų lietuvių priėmė Pirmąją Komuniją: Juozas-Gerutis Jurys, Nijolė Jurytė, Aldona Kasčiukaiytė, Birutė Kmitaitė, Dalia Kučinskaitė, Lilija Kučinskaitė, Jūratė Linkutė, Ramūnas Marčiulionis, Rasa Pacevičiūtė, Elvyra Ramanauskaitė, Dalia Ramanauskaitė, Gražina Sirutytė, Alfredas Vasiliauskas ir Janina Zakarevičiūtė. Didelis skaičius tėvų, mamų ir kitų šeimoms narių taip pat priėmė Komuniją, tą dieną padarydami visos šeimos šventę.

Kapelionas kun. dr. P. Jatulis pamokslė padėjo visiems vaikučiams, tėvams ir Moterų Sekcijai už prisidėjimą prie šventės iškilmingumo.

Po iškilmingų Mišių priėmusieji Pirmąją Komuniją buvo įrašyti į Rožančių ir Škaplierius.

Tada išpuoštoje Šv. Juozapo Bažnyčios salėje įvyko bendrai mamų ir Moterų Sekcijos suruošti pusryčiai, po kurių šeimomis ir pavieniai vaikučiai buvo nufotografuoti. p.p

NAUJA L. K. F. ADELAIDĖS SKYRIAUS VALDYBA

Š. m. lapkričio 29 d. susirinkime išrinktoji Lietuvių Kultūros Fondo Adelaidės Skyriaus Valdyba pareigomis pasiskirstė sekančiai: Pirmininkas — J. Rudzinskis, išdėstas — J. Moeckūnas ir sekretorius — R. Maziliauskas. Visa korespondencija siunčiama

Box 1039 — J. GPO, ADELAIDE adresu.

Melbourno Lietuvių Katalikų Kapeliono ir ALB Melbourno Apylinkės Valdybos susitarimo

AKTAS

1953 metų lapkričio mėn. 14 d. Melbourno Lietuvių Katalikų Kapelionas kun. Pr. Vaseris iš vienos pusės ir ALB Melbourno Apylinkės Valdybos Pirmininkas ir Įgaliotinis Ad. Vingis iš antros pusės, dalyvaudant susitarimo tarpininkams — Australijos Lietuvių Kunigų Sekretariato Įgaliotiniui kun. Dr. P. Bačinskui ir ALB Melbourno Apylinkės Garbės Teismo Pirmininkui A. Mikailai, St. John's, East Melbourne, parąpjos patalpose, išsiaiškinę buvusį bendradarbiavimo nutraukimą tarp Kapeliono ir Valdybos nutarė:

1). Šalys apgailestauja bendradarbiavimo nutraukimą, įvykusį dėl skirtingo viena antros funkcijų supratimo.

2). Šalys pripažįsta, kad kiekviena jų yra savarankiška savo darbo plotmėje.

3). Bendradarbiavimas bus vykdomas abipusio susitarimo, pagarbos ir pasitikėjimo principais.

Šalių parašai:

Kun. Pr. Vaseris, Melbourno Lietuvių Katalikų Kapelionas.

Ad. Vingis, ALB Melbourno Apylinkės Valdybos Pirmininkas ir Įgaliotinis.

Susitarimo dalyvių parašai:
Kun. Dr. P. Bačinskis, Australijos Lietuvių Kunigų Sekretariato Įgaliotinis.

A. Mikaila, ALB Melbourno Apylinkės Garbės Teismo Pirmininkas.

vo, bet keletas Merūno metimų užtikrino laimėjimą.

Geriausiai sužaidė: Karsteds, Merūnas, Alkevičius.

Krepšius pelnė: Merūnas 16, Alkevičius su Šliužu po 6, Giruckas 4, Karsteds 2. Edas

Sekandios futbol rungtynės įvyks š. m. gruodžio mėn. 21 d. 20.10 val. Norwoodo stadijone su Kingswoodo komanda.

SVEIKINIMAI

Mūsų tautietis žinomas daktaras p. J. Mikužis šiais metais baigė studijas Adelaidės universitete. Savo sunkiu darbu įgijo visas gydytojo teises šiam krašte.

Su Jo šeima ir artimaisiais džiaugamės ir mes. Šia proga, sveikiname Daktarą J. Mikužį, linkime Jam sekmes medicinos darbe ir tikime, kad Jis daug pasitarnaus Australijos lietuvių sveikatumui.

ALB Adelaidės Apylinkės Valdyba

Seimos džiaugsmo šventėje — su laukus sūnaus,

p.p. L. ir O. VILČIUKUS

sveikiname.

Adelaidės Ateitininkai

Nuotaikingų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų sportininkams, sporto bičiuliams ir rėmėjams
linki A.L.S.K. "Vytis" Valdyba

PADEKA

Australijos Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdybos Pirmininkui ir nuolatiniam mūsų rėmėjui

p. J. VAČAIČIUI

išvykstant į Ameriką Rajono Vadovybė nuoširdžiai dėkoja už paramą ir nenuilstamą talkininkavimą ir linki ir toliau, kad ir kitame kontinente, neužmirštis mūsų Sąjungos.

P LSS Australijos Rajono Vadovybė

PADEKA

Buvo tikrai malonu patirti geros valios pasireiškimą oficialiai atžymėti mano sukaktuvinius metus.

Nuoširdžiu jausmu kupinas tariu ačiū: iniciatoriams — rašytojui P. Andriūšiui, teis. J. Kalvačiui, akt. Z. Kučinskui, dail. A. Marčiulioniui, muz. V. Šimkui ir muz. J. Zdanavičiui; sveikinusiems ir dovanas įteikusiems — LKF Adel. sk. v-bai, L. Inž. Arch. S-gos Adel. sk., "Lituanian" chorui, Teatro-Studijos kolektyvui, L. Teisininkų D-jai, korp. Neo-Lithuania, Filiae-Lithuaniae ir Jaunoji Lietuva, L. Tautiniam Sąjūdžiui, p.p. dail. B. Borjeriui, P. Kanui, V. ir R. Maziliauskams, A. Remeikiui, dail. A. Rūkštelėi, muz. J. Zdanavičiui; sveikinusiems ir linkėjimams pareiškusiems raštu — ALB Adelaidės apyl. v-bai, ALB Adelaidės Moterų Sekcijai, Akademinio Skautų Sąjūdžio Adel. sk., L. Studentų S-gos Adel. sk., Mažosios Lietuvos Bičiulių d-jos Adel. sk. v-bai, Tautinių Šokių sambūriui, "Vyties" spoto klubui ir visiems sveikinusiems gėlėmis ir žodžiu.

Nuoširdžiai dėkoju bendrame pobūvyje gausiai dalyvavusiems ir vaišių stalus parengusiems p.p. M. Navakieniui ir M. Varnauskieniui ir pobūvio šeiminiukei p. Andriūšienei.

Spaudos darbuotojams red. J. Gluškusui ir R. Maziliauskui kolegiškas ačiū. J. Guočius

Nuoširdžiai dėkoju ALB Adelaidės Apylinkės Valdybai ir Sporto Klubui "Vytis" už vertingas dovanas įvertinančią mano pastangas sporto srityje.

Aldona Snarskytė

DĖMESIO!

Norint įsigyti tikro vyno reikalaukite tiktai

Fuoreurs Sparkling Cider

kuris yra pagamintas iš obuolių 12% stip. ir kaina tik 2/6 už bonką. Reikalaukite kiekvienam hotely ar pas atstovą telefonu LU6335.

DĖMESIO!

Geriausia švenčių dovana jūsų vyriui, tai yra Vodka Pomeranc ar Zubrovka, kuri yra lygi mūsų degtinei ir stumbrinei, nes yra gaminama 40 m. praktikos specialisto, kuris Lietuvoje yra pastatęs 5 bravorus.

Tad reikalaukite kiekvienam hotely tiktai EKTA VODKA ar EKTA ZUBRAVKA, Kirsch Turner Ltd.

P.p. Gavėnas Balys, Vokietaitis Vytais ir Džiaugys Jonas prašomi atsiliepti šiuo adresu:

J. Macijauskas, 281 Pakington Str., Geelong, Vict.

KALĖDŲ EGLUTĖ

Adelaidėje

Kalėdų trečią dieną š. m. gruodžio mėn. 27 d. 2 val. p.p. Exelsior salėje, Flinders Str., Adelaidės Moterų Sekcija ruošia lietuvių vaikams Kalėdų eglutę. Kalėdų senelis visus vaikučius apdovanos dovanėlėmis. Visus tautiečius su savo vaikučiais maloniai kviečiame dalyvauti.

Adelaidės Moterų Sekcija

SPORTININKŲ GEGUŽINĖ

Įvyks š. m. sausio mėn. 17 d. (sekmadienį) Blackwoode. Bus įvairi sportinė programa suaugusiems ir jauniems. Muzikos kapela pateiks nuotaikos, bufetas — gaivus.

Sporto bičiuliai kviečiami dalyvauti. "Vyties" Sporto Klubu Valdyba

Kultūros Fondo suvažiavimo proga 1953 m. gruodžio mėn. 30 d. 19.30 val., Melbourne, City, Nicholas Hall, Lonsdale St. 148 įvyks

VAKARAS — KONCERTAS

Dalyvauja meno pajėgos iš Adelaidės, Sydnėjaus, Albury ir Melbourne: dainininkai — solistai: A. Gučiuvienė, E. Rūkštelienė, G. Vasiliauskienė ir D. Vildovas.

Rašytojai — poetai: Pulgis Andriūšis, Julija Svabaitė, V. Kazokas ir J. Zukauskas.

Išraiškos šokis — Danutės Nasvytytės išraiškos šokio studija.

Atsilankykime visi į koncertą, kurio programa labai įvairi ir turininga!

Bilietai gaunami kiekvieną sekmadienį LKF bibliotekoj ir koncerto dieną prie įėjimo.

LKF Australijos Apyg. Valdyba

Šių metų gruodžio mėn. 31 d. 8 val. vak., Kingsballroom salėje kamps King William ir Carrington Str. įvyks tradicinis Naujų Metų sutikimo

BALIUS

Geras orkestras, šokiai, bufetas ir šiaip juoku priedeliai linksminis senus ir jaunus. Visus tautiečius kviečiame atvykti sutikti laimingus Naujus Metus ir pasisveikinti su savo prieteliais.

Pakvietimus prašome įsigyti iš anksto pas Apylinkės Valdybos narius, nes prie įėjimo nebus platinami.

ALB Adelaidės Apylinkės Valdyba

LIETUVISKOS PLOKŠTELĖS

1. Gardus alutis — valsas, Marijampolės polka, įgrojo Akiras Biržys
2. Luana — tango, Aldona — tango, įdainavo Šabaniauskas
3. Pasaka — tango, Mariu — anglų valsas, įdainavo Šabaniauskas
4. Pirmyn — polka, Kai aš turėjau kaime mergele įdainavo A. Dvarionas.
5. Pakelsim mes taurę, (Traviata) įdainavo K. Petrauskas ir p. Kardelienė.
6. Suktinis, Noriu miego, Metropolio orkestras.
7. Liūdna — tango, Motinai daina — tango, įdainavo Šabaniauskas

Vienos plokštelės kaina 9/6. Paštu siunčiama išperkamuju mokesčiu

Taip pat galima gauti visą laiką rusų, lenkų, ukrainiečių, ir vokiečių kalbomis plokštelių.

Plokštelių gaunamos firmoje: J. Rakowski, 126 St. Vincent St., Port Adelaide, S.A.